

EMIL GALATI '92
CONSTANTINESCU
 schimbarea,
PACUM
 miine va fi prea
TIRZIU pag 15-16

SONDAJ
 PAVEL CĂMPEANU
CD ÎN PRAGUL
ALEGERILOR pag. 12

ALTI interviu
CANDIDATI
DRUC si MANZATU
 pag 6-7

cine
IARTĂ si
 cine **CERE**
IERTARE
 pag 8-9-10-11

Din rapoartele de
 activitate ale
 Securității:
 „În jurul
 penitenciarelor
 să se facă o zonă
 interzisă
 înconjurată
 cu sîrmă ghimpată
 și cine intră acolo
 să fie împușcat“

ILIESCU NU
 va fi nici
SENATOR!
 pag 5

PUBLICAȚIE
SĂPTĂMÎNALĂ
 EDITATĂ DE
GRUPUL
PENTRU DIALOG
SOCIAL

ANUL III • NR. 36 [137] • 11-17 SEPTEMBRIE 1992 • 16 PAGINI • 30 LEI

ILIESCU A LUAT, NU A DAT PĂMÎNT!

DORU COSMA

Unul dintre sloganurile cele mai demagogice sub care își desfășoară campania electorală președintele „nostru” este: „Iliescu a dat țăranilor pămînt”. A spus-o, repetat, în ultima vreme, el însuși, fără să clipească. „Uitînd”, și sperînd că și noi am dat uitării, ce rol a jucat în perioada colectivizării în România. Un ins care – prin funcțiile deținute, cuvîntările rostite și acțiunile întreprinse – a participat activ la spolierea țăranilor nu are autoritatea morală și politică să se laude că el a restituit pămîntul țăranilor. Nu el a fost acela care a elaborat și votat Legea fondului funciar, chiar așa schioapă cum este. Ei bine, după ce într-o emisiune televizată d-l președinte ne-a spus cu un zîmbet complice: „Știu țăranii că Iliescu le-a dat pămîntul”, lată că, mai nou, d. sa l-a avertizat pe telespectatori că dacă alegerile vor fi cîștigate de opoziția democratică, la țară vor năvăli mășterii pentru a-și recupera latifundiile!

Intorcîndu-ne cu 3-4 decenii în urmă, îl găsim pe d-l Iliescu în funcții de partid și de stat, avînd printre obiectivele principale colectivizarea nemiloasă a agriculturii. Iată aceste funcții: membru al C.C. al U.T.M. (1949); secretar al C.C. al U.T.M. (1956); deputat în Marea Adunare Națională (1957); adjunct șef de secție cu propagandă și agitația la C.C. al P.M.R. (1960-1965); șeful aceleiași secții (1965-1967); prim-secretar al C.C. al U.T.C. și ministru al tineretului (1967-1971); prim-secretar de partid în jud. Iași (1974-1979); membru supleant al C.P.Ex. al P.C.R. (1969-1979) etc., etc. Sînt anii în care activiștii de partid și de stat, secundăți de Securitate și Militie, înlăptuiau programul P.C.R. de bolșevizare a agriculturii românești. Sînt anii „deschiaturii”, în care cei mai harnici locuitori ai satelor erau azvîrliți în închisori, exterminați la Canal, deportați în Bărăgan, furați de ultimul bob de griu sau de porumb. Sînt anii în care această politică odioasă era elogiată de propagandistii partidului, între care, la loc de frunte, s-a aflat în permanență, d-l Iliescu. El a contribuit – în mod esențial, cu vorba și cu fapta, la deposedarea țăranimii de avutul ei. El este printre cei care, în fapt, au luat pămîntul țăranilor.

În plus, pe cînd era prim-secretar al județului Iași, d. sa a patronat acțiunea de demolare a satelor din regiune, acțiune dinu-ia eufemistic – și mistificator – „Experimentul M.O.D.E.S.S.” (Modelul optim de dezvoltare economică-socială a zonei Tîrgu Frumos – Cucuteni – Iași). Acest plan de dezrădăcinare a țăranimii ieșene a afectat aproximativ 28.000 de persoane. La ple-narele județene de partid, în care d-l Iliescu a făcut apologia Planului de „sistemizare rurală” decis la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, s-au pus bazele desființării a numeroase sate considerate „îna-poiate” sau „neizolate” pentru a se asigura „valorificarea optimă a resurselor de forțe de muncă”. Acțiunea de demolare a satelor ieșene s-a înlăptuit sub conducerea d-lui Iliescu în calitate de secretar de partid.

„Iliescu a dat țăranilor pămîntul” nu poate face uitat rolul autorului acestui slogan în împilarea țăranilor; el devine, în schimb, relevant pentru felul în care președintele țării își cunoaște – ori își înțelege în manieră proprie – prerogativele constituționale. Domnia sa crede, ba chiar se laudă, că președintele republicii poate legalmente să dea (și la nevoie, de ce nu? să și ia) bunuri oricărui cetățean, ba mai mult, unuî întreg segment al populației. Eroare! Domnia sa pare să fi uitat cu totul de Constituție, pentru că altfel n-ar fi ignorat faptul elementar că adoptarea legilor constituie un atribut exclusiv al Parlamentului și că președintele republicii doar promulgă legile elaborate de forul legislativ. Altfel spus, președintele nu poate da nimic cu de la sine putere nici țăranilor, nici altor cetățeni ai țării. Stăpînit însă de conștientă totalitară despre prerogativele președintelui republicii, d. sa crede că „poate face totul”. O spune public, fără sfială și fără reticențe, sperînd să înșele electoratul și a doua oară, prin împunerea cu merite care, oricum, nu-i aparțin.

Dacă după revoluție țăranii și alte păturî sociale au dăbîndit ceva mai mult decît nimic, aceasta s-a datorat aceluia care, în zilele revoluției din decembrie 1989, și-au jertit viața, pentru a răsturna de la putere regimul comunist. Acestora, iar nu uzurpatorilor revoluției, trebuie să le fie recunoscători țăranii, dacă au primit o bucată din pămîntul moștenit de la moșii și strămoșii lor.

DIN SUMARUL NUMĂRULUI VIITOR:

- **TURNUL ELECTORAL AL D-LUI EMIL CONSTANTINESCU**, candidatul C.D.R.
- **PAVEL CĂMPEANU** — Sondaj de opinie (partidele politice)
- **MIHAI BOTEZ**: Românii despre ei înșiși (trei opinii despre o carte)
- **RADU COSAȘU** — Serialele de televiziune

Doamnei GABRIELA ADAMEȘTEANU, redactor-șef al revistei „22”

Sînt un cititor oarecare al excelentei Dvs. reviste. Faptul că sînt profesor într-o Universitate de peste hotare și că locuiesc încă în străinătate nu mă împiedică să urmăresc, zi de zi, evenimentele, ideile, oamenii care construiesc, astăzi, România adevărată. Între toți și toate, „22” are un mare rol.

Scrisoarea pe care v-o adresez are însă alt scop. Am citit în numărul 33 (134) al revistei Dvs. interesantul articol al d-lui Liviu Antonesei, Colata scufundată. Activitatea exemplară a autorului în cadrul Alianței Civice din Iași este binecunoscută. Despre altcineva este însă vorba. Despre „a lubi puterea”, despre „plăcerea de a conduce pe alții”, despre a lua decizii în numele altora, pentru alții, pentru o organizație a lor...

1. Înțelegem foarte bine că nu sînt făcuți toți intelectualii în același fel, din aceeași substanță. Înțelegem de bună seamă că „a conduce”, așa cum scrie dl. Antonesei, înseamnă, trebuie să însemne „a prefera să convingem”, nu „a da ordin”. Dar nu este păcat — pentru țara noastră, pentru Moldova să abia ieșită din ceata pro-Rusia — ca un intelectual de valoare morală, cu forța politică a d-lui Antonesei să „prefere a se retrage din această mică demnitate” pe care o consideră „o noară”?

2. În același număr publicat (ce bine ați făcut!) dublul interviu cu doamna Monica Lovinescu și cu domnul Virgil Ierunca. Amîndoi, o știți și Dvs., o știți și noi, mai ales, cei din „diasporă” (care, după cum știți, se numește din ce în ce mai puțin, exil, numele cel adevărat) — ați d-na Lovinescu cit și d-l Ierunca reprezintă o instituție a demnității și a rezistenței românești prin cultură împotriva comunismului. Sau, dacă vrem, un exemplu. Ei și-au dedicat viața și opera acestei „corvoade” și lupta prin cultură împotriva răului care cuprinsese România. Luptau, judecau, apreciau, scriau, vorbeau... Nu puteau face oare altceva în această uriașă Franță. În acest mare Paris, unde tot Românul nu visează decât afirmare glorioasă, literară, filosofică, științifică, precum Ionesco, Cioran, Lupasco etc? Au preferat, în schimb, ca, pe lângă studiile lor de rigoare, să-și închine puterile nobilei cauze a eliberării culturii României de sub dictatura comunistă...

3. În interviul publicat de Dvs., titlul ales de d-na Magda Cărneci este semnificativ: Scriitorul trebuie să vegheze la mersul lucrurilor în cetate (p. 14-15). Iată însă ce întreabă d-l Virgil Ierunca: „Atunci cînd un literat pur, cum e N. Manolescu își sacrifică identitatea de intelectual în goliul în care nimeni nu vrea să-și asume un rol politic major, este el sprijinit de toți intelectualii români?”. Și continuă: „Prea puțin intelectualii români acceptă să modifice statutul cetății asediate de neo-comuniști: unul pentru că e timid, altul pentru că nu vrea, altul pentru că scrie operele complete... Or, politica mi se pare că rămîne o urgență și o urgență convulsivă” (p. 14). Trebuie să reguionsem că mulți intelectuali au făcut-o. Ceea ce au întreprins ei, intrînd în lupta politică, nu se numește „lubi de putere” ci IMPLICARE. Puteau, oricare dintre ei, să-și padă exclusiv de frumoașa lor carieră de intelectual: și Andrei Pleșu, și Mihai Sora și Gabriel Liiceanu, și, mai ales, Nicolae Manolescu,

în definitiv, și d-l Liviu Antonesei, în Iași...

4. A se implica în lupta pentru adevăr, pentru dreptate, în România de astăzi în care se mîntuie, se bate, se interzice dreptul la transparență democratică, în România de astăzi în care președintele temporar ales își permite să vorbească așa cum vulgar vorbește și să ia de pular pe ziaristii din opoziție — este nevoie de intelectuali care „să vegheze” care să spună urbi et orbi adevărul și să erate cu degetul pe cel, pe cei vinovați. Este, fără îndoială, o „corvoadă”, dar o dulce corvoadă, un sacrificiu — în orice caz mai eficient decît dulcea așezare în suita prezidențială pentru a declara fapte, mai valoroasă decît dulcea scufundare de literatură, în fotoliu academic, pentru a tăcea.

Cred, ca lingvist, că verbul pe care trebuie să-l avem mereu în vedere, toți, nu este nici a face politică, nici a lubi puterea ci A SE IMPLICA.

5. Astfel se implică din todeauna revista „22” și cei care o scriu. După cum s-au implicat marii noștri intelectuali, de la Miron Costin la Petru Maior, de la Nicolae Bălcescu la Titu Maiorescu și la Nicolae Iorga — înaintașii celor ce astăzi, poezi și prozatori, critici literari, filozofi și profesori se implică, consacrandu-și puterile și talentul luptei împotriva minciunii, a corupției și a violenței vulgare primitive emanate de Putere și de cei ce o minimesc.

Nu există, astăzi, în România, o „luptă politică” față de care se poate rămîne echidistant.

Există numai implicări sincere, profunde, totale în dorința de a face să învină principiile absolute ale democrației autentice și în România noastră.

Vă mulțumesc, Stimate Doamnă, pentru spațiul acordat în revista Dvs. acestor poate prea numeroase rînduri de scrisoare. Și vă doresc să învingeți și să convingeți...

27 august 1992

ALEXANDRU NICULESCU
Profesor la Universitatea
din Udine — Italia

Fatalitatea normalității

Dacă politica, în genere, impune, provoacă și întretine duplicitatea în scopul câștigării și menținerii puterii, s-ar putea remarca și situații, în care mijloacele promovate de o anumită putere, la un moment dat, determină efecte contrare celor scontate. Acestea se întîr în opoziția puterii înseși, restringîndu-i treptat amploarea formelor și structurilor proprii, ca într-un efect de retroacțiune negativă.

O aplicare particulară a acestui principiu ar putea fi sugerată prin considerarea anumitor aspecte legate de vizita M.S. Regele Mihai. Puterea fesenistă, prin gafele politice, proasta administrare a treburilor țării etc. a determinat — după cum se prea știe — o agorare a stării generale și a nemulțumirii oamenilor, exasperată nu atât de ceea ce se face (mai bine sau mai rău), cît de ceea ce nu se face (în nici un fel). Printr-un reflex al bunului simț, sîntem mai întotdeauna interesați, afectați și implicați nu de ceea ce — în curgerea firească a timpului și a societății — se schimbă conform altui (faceluz) firesc necesar, cît de ceea ce se încapătinează să rămîna neschimbat: cu atît mai mult cu cît importanța — cît și firescul — acestuia este mai mare. Presupunînd și garantînd democrația sau... o anume democrație, puterea este prinus permanent între Scilla propriilor îndrăgăneli și reflexe totalitare (quazi) comuniste — în fapt, imanenta „emanatie” — și Charibda necesității unui plus de credibilitate și viabilitate politică, pe plan extern și intern, în măsură să-și justifice și să-și mențină poziția.

Astfel, aceasta este nevoită din cînd în cînd să adopte oarece poziții cu iz de deschidere și normalitate. O asemenea po-

zitie a constituit-o și permisiunea — atît de tardivă — acordată M.S. de Payll. Gestul puterii a surprins probabil pe mulți. De fapt, surprinderea ar fi trebuit să fie numai aparentă, după cum și normalitatea gestului în cauză a fost numai aparentă: firescul, o dată aminat, trecut în nefiresc, și apoi revenit firesc, nu surprinde, ci trezește suspiciuni: cînd cauza nu este urmarea ispășirii și recunoașterii vinete, aceasta ar putea fi teama. Teamă de a nu fi văzuți nefardați, nemascati, pentru ca apoi să fim nevoiți să dăm seama, într-un fel sau altul... Dar, ceea ce inițial s-a dorit a fi o măsură relevantă în favoarea actualiei puteri, s-a dovedit a fi avut, dimpotrivă, un efect relevant în favoarea, să zicem, a opoziției, respectiv a Regelui Mihai.

Prin urmare, puternicul curent monarhic — echivalabil cu o iluminare a conștiințelor — se întoarce împotriva puterii, adică a factorului care a făcut posibilă această vizită.

Într-un plan mai larg, și în acest caz este valabil faptul, deja constant, conform căruia orice regim politic (și nu numai) cu diferențele, suanțele, contenzile de rigoare — mai devreme sau mai tîrziu, conține și generează necesarmente cauzele proprii dizoluției și destrămării.

VIRGIL DUMITRESCU-KRAMPOL
Etlensee, Germania

Inspectoratul pentru Cultură Bistrița-Năsăud organizează

în data de 19 septembrie 1992 concurs pentru ocuparea posturilor de muzeograf, muzeograf conservator, laborant și supraveghetor la Colecția Națională de Gravură Contemporană. Informații la tel. 990/12 799.

Redacția „22” oferă spațiu pentru publicitate societăților comerciale, instituțiilor și persoanelor interesate.

Informații suplimentare și oferte se primesc la sediul redacției — Calea Victoriei 120, tel. 14 15 25, 14 17 76.

Redacția Revistei „22” anunță că își rezervă exclusivitatea pentru difuzarea revistei în străinătate. Orice altă difuzare prin intermediul difuzorilor de presă neautorizați de redacția Revistei „22” este interzisă.

Adresăm cititorilor noștri rugămîntea de a ne da informații despre modul cum se difuzează revista „22” în localitățile lor.

IMPORTANT

Revista noastră asigură contractarea unor abonamente avantajoase la sediul redacției. Doritorii se pot abona în următoarele condiții: costul unui abonament ridicat de la sediul redacției (cu posibilitatea păstrării exemplarelor neridicate la timp) este de 310 lei pe trimestru (deci cu o reducere de 14% în raport cu costul real).

Abonamentele pot fi expediate și prin poștă, dar la costul final se vor adăuga cheltuielile poștale. Costul abonamentului va fi de 430 lei pe trimestru (adică o reducere de 14%+120 lei cheltuieli de expediție).

Redacția „22” îi anunță pe pensionarii care beneficiază de aceeași reducere de abonament la revista „22” ca și elevii, studenții, cadrele didactice, foștii deținuți politici și veteranii de război. Ca urmare, costul unui abonament pe trei luni la revista „22” pentru cititorii din categoriile amintite va fi doar de 260 de lei (indiferent dacă se expediază în București sau în provincie, diferența de preț urmînd a fi suportată de Institutul pentru Democrație în Estul Europei cu sediul la New York). Cei interesați sînt rugați să expedieze prin mandat postal suma de 260 de lei (pe adresa: Revista „22”, cont 45 10 35 32, B.C.R. Filiala sector 1, Str. Londra nr. 10) și un talon de pensie (pe adresa: Revista „22”, Calea Victoriei 120, sector 1, București, pentru Serviciul de Difuzare).

Cititorii din străinătate se pot abona la Revista „22” depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Țiriac S.A. București: pentru dolari în contul 4020253230, pentru mărci în contul 4020253231 (cu specificația: pentru Revista „22”) sau trimițînd un cec (money order) pe adresa: Revista „22”, Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România. Costul unui abonament pentru zona europeană este de 72 dolari pe an (36 dolari pe 6 luni, 18 dolari pe trimestru) sau echivalentul în orice monedă convertibilă (120 DM anual, 60 DM pentru 6 luni, 30 DM trimestrial, 400 franci francezi anual, 200 franci pentru 6 luni, 100 franci trimestrial).

Pentru celelalte continente, prețul unui abonament este de 80 dolari anual, 40 dolari pe 6 luni, 20 dolari trimestrial.

IN ATENȚIA CITITORILOR NOȘTRI

Redacția revistei „22” anunță cititorii săi că oferă spre vînzare din stoc numere vechi, după cum urmează: din anul 1990 numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 32, 38, 41, 44 și colecția completă a anilor 1991 și 1992 pînă în prezent. Exemplarele vechi vor fi comercializate la prețul de 25 lei/ex., indiferent de prețul de vînzare înscris pe ziar.

RADU CĂLIN CRISTEA

INSPECȚIE DE FRONT

Dau mai degrabă crezare celor care socotesc că, în articulația lor profundă, blocurile electorale erau conturate înainte de startul campaniei. Jocurile sînt, de fapt, făcute și electoralul cu adevărat format ar fi putut sări, fără pierderi, direct spre urnele de votare. Am această credință observînd că, și nu doar în culele sale imediat electorale, tranziția românească respiră un maniheism pur, astfel încît într-o logică a normalității, negrul nu va vota niciodată cu albul.

Să începem cu puterea. Mișcări discrete în F.S.N. unde găsim destule candidaturi prezizibile (Roman, Bobiuc, C. Sorescu, C.T. Dragomir), dar și multe nume relativ noi (F. Diaconu, Cerăceanu, V. Rațiu, Boulescu). La F.D.S.N. apariția cea mai curioasă e aceea a actualului ministru al M.A.E. în fruntea listei deputaților. Dinspre F.S.N. vin zvonuri cum că ex-premierul Roman ar visa la portofoliul externelor. Cum și Convenția Democratică are deja în minecă un as reductibil pentru același portofoliu, se pare că dl. Năstase, probabil fără un entuziasm desăvîrșit, și-a ales o forță mai la îndemînă. În rest, pe lângă figuri cunoscute (Ilieșcu, Marțian, Ninasu, Văcaru, Dumitrescu), au optat pentru F.D.S.N., între alții, Romulus Vulpescu (traducătorul lui UBU ROI rămîne una din cele mai triste involuții ale intelectualității culturale de la noi), Petre Sălcudeanu, liber-schimbistul Stefan Cazimir (exmatriculat din, ca să-l numesc astfel, propriul partid și refugiat sub pulpana largă a actualului președinte al țării). După ce declarase răpăcit că nu se mai simte apt să continue politica, Dan Iosif circulă prin Capitală și face propagandă audio-video omului cinstit pentru România. La F.D.S.N. mai prost a vor duce, s-ar părea, femeile, actrița Nicolau fiind plasată doar pe locul șapte la deputați, urmată fiind pe aceeași listă de Florica Dumitrescu. Pe un calcul simplu, pentru ca doamnele în cauză să poată ilustra prin același dezvoltat anonim și viitorul dezvoltat, se contează că mai bine de un sfert dintre bucușteni vor vota cu F.D.S.N.-ul. Cit privește capul de serie al F.D.S.N. la Senat, fără a pătrunde în orcanalele legii, voi spune doar că nici un partid serios nu și-ar îngădui să acorde șansa cea mai reprezentativă unui independent. Cusută cu oțel albă, candidatura actualului președinte are, desigur, o menire limpede: la fel cum lichenii înseamnă simbioză unei alge cu o ciupercă, tot așa F.D.S.N.-ul și dl. Iliescu se identifică printr-un joc al rîcoșeilor menit să facă, pînă la urmă, interpretabil cel mai sec paragraf de lege.

Frustrări din ce în ce mai greu parate în P.N.L. unde zgîlfăia de după refuzul de la Versailles nu pare a se fi stins. Grupul parlamentar al P.N.L. are o compoziție complet indigestă, liberalii vechi făcînd acum echipă cu imprumuturile fedeseniște numite Nicolaescu, B. Popescu sau M. Cernescu. Dezertări costisitoare către P.A.C. sau P.N.T.C.D. (Tocaci, Ivan, Călușanu, Culea). Vești, probabil, chiar mai proaste decît apucă să afle presa (puternica filială leșeană îl acuză pe dl. Cămpănu de contrafacerea listelor de candidaturi). Oricum, devotații liniei Cămpănu (D.A. Lăzărescu, I.V. Săndulescu, Nae Bedros) și-au primit partea leului.

La P.D.A.R. - cîrpele din mers, cu asimilarea unor partide minuscule, cum ar fi Partidul Muncii și (al) Dreptății Sociale dinspre care nu s-a receptat nici un mesaj cit de cit matur de la alegerile trecute. Alte deversări similare - Partidul Democrat al Unității Satului Românesc, Partidul mecanizatorilor, intelectualilor și agricultorilor, Partidul Unității și Demnității Naționale ș.a.m.d., partide al căror membri nu cred că ar fi suficient de numeroși pentru a prăși un pagon de paurumb. Nume care nu spun mare lucru pe listele P.D.A.R. (domnii Natea, Mizumachi, C. Toma, Ș. Tudor, Simionescu, Bogdan etc.). Probabil în spiritul ospitalității lăranului român în P.D.A.R. intră cam cînvrea. Să amintesc doar cazurile proaspete ale lui Toma George Maiorescu, actual-membre pedearist, deși continuă să se considere nedemissionat din M.E.R. (România, plai de dor!) sau a unei întregi echipe de fotbal compuse din N. Răducanu, M. Sandu, V. Ianul și Mircea Lucescu. Fără comentarii.

M.E.R.-ul e unul din partidele care riscă să nu atingă pragul de acces în viitorul parlament. Întreaga listă conducere a fost expulzată, despre T.G. Maiorescu tocmai am amintit, Marțian Bleahu (recuzat de partidul care l-a propulsat în fruntea Ministerului Mediului) poate fi găsit în recent apăruta Alianță a Partidelor, profesorul Roșu a decedat. Dacă mai punem la socoteală și suspiciunea legată de afacerea deșeurilor vom înțelege pentru ce nu puțini comentatori presimt o iminentă fază letală a acestui partid.

Convenția Democratică din România a pus, în fine, punct listelor sale de candidați. Suprafața ocupată inițial de P.N.T.C.D. pare să se fi redus cu circa zece-procente, ceea ce înseamnă mult și nu foarte. Păcarea P.N.L.-ului și devasta-toarea undă de influență a domnului Coposu au dat aripi acestui partid al cărui grup parlamentar are toate șansele să fie majoritar. Fără a dori să fiu prea răutacios, m-aș putea oricum teme de modernitatea viziunii politice a unora din candidații P.N.T.C.D.-ului, persoane definitiv stimabile, încercate în cele mai multe situații prin puscăriile comunismului, dar, îngăduiți o opinie personală, exprimînd pe alocuri anumite inadecvări legate indeobște de o definiție riguros modernă a spiritului politic. Personalități puternice din partea P.A.C. - Manolescu, V. Popovici, Călin Anastasiu, Al. Popovici (copi de listă), Doinaș, Paleologu. Cu o cios-virtă electorală se vor alege și P.E.R.-ul și P.S.D.R.-ul, partide al căror prestigiu electoral a fost net umflat prin cooptarea în C.D.R. Poate să surprindă ivirea pe liste a unor reprezentanți ai A.F.D.P.R., mai ales în condițiile în care un rezervor reductibil de valori (am numit Alianța Civică) n-a fost exploatat.

Canonadă bine mascată la U.D.M.R. între duri și moderată. La Odorheiu Secuiesc, aripa radicală (prin vocea lui Bardoczi Csaba) contestă presiunile făcute de moderatii de la centru, îndeosebi dl. Domokos Geza dîndu-se peste cap pentru a-l împinge pe o poziție eligibilă pe Verestoy Attila. Sînt date ca sigure ieșirile din viața politică a domnilor Domokos Geza și Szocs Geza. Rămîne, de asemenea, de văzut care va fi percutanța electorală a grevei foamei declanșate de președintele de onoare al U.D.M.R., episcopul Laszlo Takcs.

Relativ amarțea la P.U.N.R., unde dl. Ceantea tocmai a deschis o expoziție de pictură, în timp ce domnul Gavra și Funar par devotați de gîndul că primarul Clujului va învinge în cursa prezidențială. Sciziunea dintre filiala Mureș (controlată de grupul Ceantea-Burcă) și aceea clujeană (grupul Gavra-Funar) sare deoia în ochi, fie și numai dacă ne amintim că președintele acestui partid, dl. Ceantea, a votat împotriva candidaturii domnului Funar. Există informații neverificate potrivit cărora grupul Ceantea s-ar găsi în substantială pierdere de teren, președintele P.U.N.R. aflîndu-se, după aceleași surse, pe o poziție incomodă pe listele de Mureș. Oricum, destule curiozități între candidaturile depuse de P.U.N.R. (la deputați, pe poziția a patra, înscind frumuseți și prețuri noi, însăși Mitzuza Argezi).

Noul Partid Liberal, călcînd din disidență în disidență, și-a plasat bine figurile mai cunoscute: dl. Cotaramă va candida la Bacău, dl. R. Cojocaru - la Brașov, dl. Baroiănu - la Constanța, dl. Scăunus - la Prahova, domnii Târșeanu și Chiliman - la București.

C.V. Tudor și Eugen Barbu au șanse logice (pormind de la rezultatele din alegerile locale bucuștene) de a decora viitorul parlament. Și-a dat arama pe față și fostul reporter TV Mircea Hamza în care doar Răvan Theodorescu a văzut un monument de echidistanță. Tot sub umbrela P.R.M.-ului s-a refugiat și I.I. Brătianu, personaj derizoriu și lipsit de orice

grație, inclusiv de cea a grotescului. Alte candidaturi - Mircea Mușat, general în rezervă Ion Florea (fost comandant al garnizoanei Brașov), C. Stroș, Oprișan, Brădicăanu.

La P.S.M. ies în arenă, între alții, Adrian Păunescu și Paul Anghel, alături de alți foști cum ar fi Tudor Mahora, mai ieri șef peste studenții comunisti. Ilin Vardaj nu va candida. O va face în schimb Florentin Oancea, redactorul șef al revistei EUROPA. P.S.M.-ul îl consideră pe dl. Dumitru Mazilu ca fiind „singurul comunist rigid” și mai are și un mesaj adresat proximitii în care exprimă unele rezerve față de colegul de idealuri Ion Iliescu.

Contrariantă evoluția M.P.R. conduse de dl. Marian Munteanu care i-ar fi adus pe liste, între alții, pe căpitanul de rangul unu Radu Nicolae (personaj extrem de ambiguu al evenimentelor din decembrie) ori pe generalul Dumitru, figură importantă a fostelor servicii de informații din armată.

O ochire scurtă în ograda partidelor et-

nice. Uniunea Liberă Democrată a Romilor va sprijini, la Senat, candidatura monarhului internațional Ioan Ciobaă, proaspăt descăunat de Curtea Constituțională. Un jain session politic ne pregătește candidatul la deputația Uniunii Armenilor, nimeni altul decît Harry Tavitian.

Fără îndoială, inventarul nostru rămîne omisiv. Rămîne de văzut care va fi reacția indecișilor, impresia făcută de tur-nirul candidaților la președinție putînd marca orizontul de așteptare al celor încă nehotărîți. S-ar putea astfel ca și eteratul Partid Republican să pătrundă, la spartul firgului, în parlament. Închei cu impresia că, mental vorbind, majoritatea buletinelor de vot sînt deja ștamplate. O medie a sondajelor electorale indică șanse nu mai jos de 40% ale C.D.R., împreună cu U.D.M.R. În creștere de simpatie pare a fi F.D.S.N., în descreștere ușoară - F.S.N. Arbitrii potențiali - P.U.N.R., P.N.L. și P.R.M. Multe se mai pot întimpla însă pe ultima turnantă undă scriba relativă de pînă acum va face probabil locul unui dialog mult mai contondent.

GHICI CINE CÎȘTIGĂ

DAN PAVEL

Fenomenul esențial al actualei campanii electorale este maturizarea politice a electoratului. Aceasta înseamnă în primul rînd ieșirea din conștiință a evasiv-unanimității din anonimul partidului unic sau al frontului național. Ea nu înseamnă însă în mod automat opțiune democrațică, ei opțiune politică în urma unei deliberări. Oamenii au curajul de a-și a. firma convingerile politice - fie ele și de moment - , extremismul de stînga sau de dreapta, fundamentalismul etnic sau religios, conservatismul sau conservatismul sau liberalismul, dorința de a experimenta noi formule politice.

Convenția Democratică din România ar cîștiga tejer mai mult de jumătate din electorat dacă ar ști să-și pună în valoare enorme atuturi. Numai că lucrul acesta este anevoios atunci cînd un director de campanie electorală, neocupat pînă acum nici de conferințe de presă, nici de imaginea C.D.R. în mass-media sau în electorat, i-am numit pe Ilie Păunescu, aliminteri persoană stimabilă, își pierde vremea în certuri stupide cu subordonații săi leneși și incoerenți de la Dreptatea, distrînd atenția opiniei publice de la adevăratele probleme ale C.D.R. Noroc că fiecare partid în parte, precum și candidatul la președinție au propriile lor echipe electorale. Revenind la subiect, Convenția Democratică ar trebui să insiste îndelung în competiția electorală asupra avantajului strategice de a fi o alianță politică între societatea civilă și partidele democratice de opoziție, precum și o alianță electorală între partide politice pe moment complementare, chiar dacă prin doctrine contrarii și contradictorii.

Paradoxul existenței Convenției Democratice, imposibilă într-o democrație autentică, se explică prin faptul că ea se opune în bloc legatariilor totalitarismului, neocomunismului reformist cu fată umană și naționalismului isteroid-dictatorial. Această opoziție și dorința comună a consolidării societății civile explică de ce coexistă armonios într-o alianță un partid precum P.N.T.C.D.-ul, mostenitorul naționalismului ardelenesc, fâuritor de unitate națională, cu partidul minoritariilor maghiari, tradiționalismul național-ărănesc, creștin-democrat, cu postmodernul Partid al Alianței Civice, experimental politic cel mai spectaculos de după revoluție, liberalismul cu social-democrația și ecologismul. De aceea, Emil Constantinescu, deși nu face parte din nici unul dintre aceste partide, este candidatul la președinție al alianței electorale cu cea mai solidă bază ideologică și cu o deschidere democratică incomparabilă.

Să judecăm șansele celorlalți candidați în raport cu forța politică și platforma electorală a Convenției. În alegerile parlamentare, ele se vor atenua sau potenta în funcție de situațiile locale sau personale care intră în competiție. În alegerile prezidențiale, trebuie să se judecăm prin felul în care forțele politice care îi susțin se raportează la Convenție. Cu alte cuvinte, dacă orientările lor politice sînt comparabile, complementare, dacă se exclud între ele sau chiar se neagă. Candidatul Druc și Mănzatu, cu platforme parțial comparabile, dar mult mai lipsite de deschidere, nu au nici o șansă. Cel mai periculos adversar sînt Iliescu și Funar. Candidatul Dragomir - susținut de o formațiune camulețică, ce a avut în mină puterea, apoi a fost înlăturată și vrea în zadar s-o recîștige, care a avut la început un program populist, cu care a cîștigat alegerile, apoi un program liberal, cu care a guvernat și a eșuat, acum un program social-democrat în bună măsură copiat după acela al Convenției Democratice - nu este demn de luat în seamă decît în măsura în care mizează prin neașteptări controversă pe antipatiile sau resentimentele unei părți reduse a electoratului în egală măsură față de Convenție și față de neocomunismul iliescian sau isteria naționalistă funarească. Voturile pe care le va obține Funar vor da seamă de masa de manevră a electoratului, manipulabilă prin ură naționalistă, prin teamă și printr-o memorie socratică, însă nu se va ajunge la un regim funariot. El ar însemna război etnic și război civil. Numai că primarul clujean s-a dovedit la televiziune de un penibil amatorism, cu o lamentabilă incapacitate intelectuală, înecabil să înțeleagă multe dintre întrebări. Noroc că defectele sale nu sînt contrabalansate de charismatică. Candidatul Iliescu, despre care s-a afirmat că ar fi în stare să aducă canal electorale anuntind cu două zile înainte de alegeți că au început negocierile pentru unirea dintre România și Moldova, are șanse numai în măsura în care va manipula pirghile puterii. S-a văzut că puterea judecătorească a fost neutilizată atît în importanțele procese politice cit și în lămurirea situației ilegale, anticonstituționale a președintelui. Puterea judecătorească suportă însă tot mai greu presiunile opoziției, ale presei, opiniei publice și ale schimbării aproniate a raportului de forțe politice. Tradiționalele instrumente de manipulare electorală au fost scăpate de Iliescu din mîini: în primul rînd, administrația locală de stat, unde F.D.S.N. nu a reușit să-și impună oam-nii; în al doilea rînd, controlul asupra Ministerului de Interne, în al treilea rînd, armata, unde eliminarea din terarhie a generalului Cuda a afectat puternic grupul pro-iliescian. Nu mai rămîne decît S.R.L.-ul, o forță puternică, dar slabă de lupule interne pentru succesiunea la postul lui Măguraru, precum și de amatorismul cadrelor sale, sancționat mercu de presă în ultima vreme.

Sînt comici ziaristiți care regretă faptul că actualii candidați, inclusiv Emil Constantinescu, nu au eharismă. Cum zicea poliologul american Ken Jowitt, într-un interviu, România nu are nevoie de eharismă, ei de proceduri democratice. Singurul candidat în măsură să le lănuie în cunoștință de cauză și deci consecvent este Emil Constantinescu.

Asia au înțeles-o mai bine poliicienții occidentali care l-au invitat imediat să viziteze Belgia, Olanda, Franța, Anglia, apoi Statele Unite ale Americii, iar acum Germania. Dacă electoratul nostru va înțelege acum aceasta - iar sondajele de opinie indică o urecare constantă a șanselor lui Emil Constantinescu, care poate să cîștige chiar din primul tur de scrutin -, atunci el va fi la nivelul democrațiilor occidentale. Si atunci, nu va cîștiga numai Emil Constantinescu. Atunci, cîștigător la alegeri va fi poporul român.

ADEVĂRATA ECONOMIE SOCIALĂ DE PIAȚĂ

AURELIAN CRĂIUȚU

Alături de excesele naționaliste, programele economice ale partidelor reprezintă una din prioritățile și temele cele mai sensibile ale actualii campanii electorale. De aici și confuziile, deliberările sau involuntare, care însoțesc aceste subiecte „fierbinți”. Dintr-un număr de neclarități ce riscă a crea o falsă imagine în rindul electoratului indecis și mai puțin informat, cea referitoare la conceptul de economie socială de piață mi se pare a fi extrem de delicată, căci ea poate aduce voturi suplimentare tocmai unor partide care, în pofida faptului că se declară pentru aceasta, sînt lipsite în fapt de o voință și capacitate reală de schimbare. Este de aceea inadmisibil și aberant ca partide care s-au inspirat în toate manifestările lor publice de pînă acum din doctrine colectiviste și care înclină în realitate către centralism economic și etatism — și mă refer aici în primul rînd la P.S.M., dar și la F.D.S.N., P.U.N.R. eusdem farinae — să declare acum direct sau indirect că susțin realizarea unei economii sociale de piață, sau a unei economii care pune accentul pe protecția socială, miza și capcana fiind, desigur, al doilea cuvînt („socială”), cu ecou în rîndul așteptărilor electoratului epuizat de rigorile tranziției și de erorile făcute în politica economică. Nu incupea ideologia că în mintea liderilor și capetelor „luminate” ale acestor partide, economia socială de piață este tot o cale „originală”, un tip de socialism cu față umană (ce ar putea să mai prelungească agonia societății românești) sau, dacă vreți, o anumită formă „umanizată” de social-democrație adecvată tranziției „graduale” și „temeinic fundamentale” pe care ne-o propune platforma, sau mai corect spus, încercarea penibilă de program electoral al F.D.S.N. și al candidatului său la președinție. Această confuzie este intru totul regretabilă, iar ea are la bază nu doar intenții pur populiste, ci și o crasă lipsă de cultură economică generală. O economie socială de piață nu se construiește cu mijloace proprii economiei planificate de comandă, și ea nu e în nici un caz a „treia cale” între capitalism și comunism. Dimpotrivă, ea are la bază doctrina neo-liberală (ordo-liberală), inspirată din scrierile economistilor germani grupați în Școala de la Freiburg (printre ei, Walter Eucken, Wilhelm Röpke și Ludwig Erhard), o doctrină care e diferită în plus și de social-democrația de tip suedez.

Semnificative pentru orientarea liberală a politicii lui Erhard, ministru al economiei pînă în 1963, omul miracolului economic german au fost primele măsuri pe care acesta le-a luat într-un moment extrem de dificil pentru economia germană, cînd superioritatea economiei de piață asupra celei planificate de comandă mai era încă pusă sub semnul îndoielii și cînd numeroase voci se pronunțau pentru măsuri centralizate și pentru extinderea dirijismului în economie. Astfel, imediat după reforma monetară din luna 1948, Ludwig Erhard a făcut un pas decisiv, anunțînd, spre stupefacția tuturor, anularea tuturor reglementărilor economice, inclusiv a distribuției bunurilor de consum prin sistemul centralizat și rațional, ceea ce în fapt însemna deblocarea tuturor prețurilor care anterior fuseseră controlate de stat. Fidei devizei sale: „bunătate pentru toți!”, care avea la bază convingerea liberală că

deciziile individuale ale agenților economici sînt, în cele din urmă, superioare hotărîrilor statului (ce dispune întotdeauna de o informație imperfectă), Erhard a mizat în fapt pe o idee extrem de simplă: și anume că omul dă un randament cu atît mai mare cu cît rezultatul muncii sale determină într-o măsură mai însemnată soarta sa. Prin urmare, economia socială de piață recunoaște în „egoismul sănătos”, aliat cu responsabilitatea individuală (legată de asumarea riscurilor), motorul nevăzut al bunăstării unei națiuni, care trebuie „ocrotit” și consolidat cu grijă. De aici decurg într-o ordine logică și firească, atenția specială acordată descentralizării economice, încurajării întreprinderilor mici și mijlocii și, mai ales, purificării concurenței, aceeași din urmă constituind, în viziunea Școlii de la Freiburg, cheia de boltă a economiei sociale de piață, barometrul sănătății sale. Concurența, în plus, este și un garant al solidarității sociale (indispensabile existenței unui minim dar absolut necesar consens social), iar sarcina statului e de a veghea ca toți agenții economici să respecte legile concurenței (în 1957 a fost votată una dintre cele mai importante legi — legea carturilor). Cealaltă caracteristică esențială a economiei sociale de piață este legată de politica socială activă a statului, destinată a realiza un sistem generalizat de asistență socială prin activitățile sale redistributive. Atributul „social” se referă tocmai la sprijinul care trebuie acordat de către stat oamenilor defavorizați pentru asigurarea unui nivel minim de trai, prin subvenții, alocații sau alte ajutoare. Succesul economiei sociale de piață se poate explica prin faptul că a existat un permanent echilibru între evoluția crescîndă a politicii sociale a statului (ce consumă o parte importantă din buget) și dezvoltarea întregii economii: printr-o înțeleaptă „politică de ordine” aplicată consecvent, s-a ajuns astfel la o fertilități combinație între stimularea productivității pe de-o parte și politica de sprijin social pe de altă parte (combinație ce nu a reușit însă pe deplin în social-democrațiile nordice). Pe lângă politica aceasta însă, economia socială de piață conține și o altă importanță componentă socială: mă refer aici la faptul că ea crează, prin simplul fapt al funcționării ei, o aprovizionare corectă cu mărfuri de bună calitate la prețuri relativ ieftine (urmare a concurenței), oferă posibilități variate de alegere, o paletă largă de profesii și activități, șanse de promovare și de independență economică (vestita clasă mijlocie, adevărată coloană vertebrală a societății). Esențiale sînt în acest context și elementele nequantificabile precum a anumită etică a muncii, mentalitățile, solidaritatea și justiția socială, cultura economică a populației.

Este, prin urmare, evident că intervențiile reglatoare sau redistributive ale statului în economia socială de piață tind mai mult către paradigma „mîinii invizibile” (supte dar ferme!) decît către cea a „pumnului de fier”. Ei nu este un Stat-Providență și nu încearcă să dirijeze de sus opțiunile și preferințele agenților individuali în a căror raționalitate are în general încredere. De altfel, deviza actualului guvern Kohl fidel principiilor economiei sociale de piață este: „Mai multă piață și mai puțin stat”; (lucrurile sînt — trebuie să recunoașcă — mult mai complicate în această privință, o discuție asupra adevăratului sens al noțiunii de economie mixtă fiind de aceea bine-venită).

Pentru toate aceste motive (dar și pentru multe altele), sînt convins că nu economia de piață este adevăratul obiectiv al celor care pînă mai ieri ridicau esențiale legii fundamentale a comunismului. O adevărată protecție socială va exista abia atunci cînd coziile și dozele și penuriile vor dispărea, cînd economia va fi condusă de cerere și de consumatori, cînd statul de drept va fi instaurat cu adevărat, cînd poliția politică va fi supusă în totalitate controlului societății civile, cînd în mediile informaționale diversitunile vor înceta ș.a.m.d. E ceea ce partidele „spectrale” de tip F.D.S.N., P.S.M., P.U.N.R. etc. nu vor putea oferi niciodată. Și ar mai fi încă un lucru: un Ludwig Erhard nu va apărea, cu siguranță, niciodată din mijlocul lor!

JURNALISM FĂRĂ „CERTITUDINI ABSOLUTE”

ANDREI CORNEA

În editorialul său din 2 septembrie din „Evenimentul zilei”, Ion Cristoiu aprecia că prima „rîndă” a meciului televizat al celor șase candidați la președinție a fost câștigată de d-l Funar. Aprecieră reputatului jurnalist a surprins, chiar a scandalizat pe mulți și, două zile mai tîrziu, „România liberă” replica, învinuindu-l pe d-l Cristoiu că face o campanie de presă mascată pentru candidatul PUNR. Iată că pe 5 septembrie, Ion Cristoiu replică la replică, negînd acuzațiile aduse. Ce spune d-l Cristoiu în esență, în cele două articole amintite? Mai întîi, afirmă că „notele” pe care d-sa le acordă unuia sau altuia dintre candidați se referă în exclusivitate la performanța mediatică, la modul de prezentare în fața camerei de luat vederi. Numai din acest punct de vedere, să-l spunem „tehnic”, d-l Funar ar fi fost mai „bun”, așa cum tot numai din acest punct de vedere, d-l Constantinescu ar fi înregistrat un succes în cea de-a doua apariție a sa. Mai afirmă d-l Cristoiu despre sine că este un „croniciar detașat” al spectacolului electoral, că nu e „nici militant, nici îndrumător”, că nu susține pe nimeni în această campanie electorală și că nu își dă cu părerea despre „cine ar fi mai bun ca președinte al României” sau „despre pe cine să alegem electoral”. Și aceasta, în condițiile în care d-l Cristoiu are opinii politice clare și o viziune despre lume ce se deosebește „ca de la cer la pămînt”, de „ideologia d-lui Funar”. Totuși, d-l Cristoiu rămîne un sceptic, deosebindu-se astfel și de jurnaliștii de la „România liberă” pe care, cu o ironie ce-l face să uite de inconvenienții pleonasmului, îi socotește a fi dominați de „certitudini absolute”.

Îmi permit să cred că editorialele d-lui Cristoiu nu pot fi judecate decît inserate în contextul lor. De fapt, este vorba despre două contexte: mai întîi, este însuși contextul „Evenimentului zilei”, publicație ce a devenit cel mai citit cotidian din România și care, combinat cu abilitate știrilor politice, publicarea unor incitante documente inedite, cronice de scandal și, nu în ultimul rînd, chiar editorialele clare și pregnante ale d-lui Cristoiu, în general critice la adresa actualului președinte, nu se poate să nu influențeze în chip semnificativ opinia politică și electorală ale cititorilor săi. Or, în contextul unui atare mare și influent cotidian, a susține deodată un crez al detașării și non-implicării, al judecării analitice abstracte și în exclusivitate „tehnic”, mi se pare o ipocizie. Dar, nedorind să mă opresc în altă parte: reprezintă oare o abdicare de la etica jurnalismului, de la deontologia profesiei ca, în această luptă electorală, avînd răspunderea pe care audiența publică pe care o conduce o are, să îmbrățișezi totuși o cauză, să iei partea cuiva? Aici trebuie introdus celălalt context despre care vorbesc — cel al situației generale a României. Or, nu este un secret pentru un jurnalist remarcabil, ca d-l Cristoiu, că lupta ce se va da pe 27 septembrie e decisivă pentru noi toți și pentru soarta țării și că ea este angajată între forțele democrației și ale reformei (reprezentate, în principiu, de CDR dar și, cred, de FSN) și cele ale unui conservatorism neo-comunist și naționalist (FDSN, PUNR, PRM). Or, în această luptă, d-l Funar este — d-l Cristoiu nu o ignoră cituși de puțin — campionul naționalismului agresiv, de nuanță fascistă, al autohtonismului și al închiderii față de lume, campion al sovietismului și al „măsurilor forte”, anti-democratice. Și atunci — mă pot întreba — de ce editorialistul nu o spune? De ce se mulțumește să-și mărturisască distanțarea — „ca de la cer la pămînt” — de ideile d-lui Funar, dar nu și arată în ce constă acele idei? De ce atîta rezervă față de un om care nu face nici un secret din

antipatia sa față de valorile liberale și care, de altfel, a și avut ocazia, ca primar al Clujului, să arate „ce poate”?

Desigur, d-l Cristoiu are tot dreptul să analizeze campania electorală sub raport tehnic. E chiar bine că o face. De asemenea, este dreptul d-sale să vadă câștigător, în cadrul ei, pe un candidat sau pe un altul. Nu voi polemiza cu d-sa pe tema „cine a fost mai bun”, deși nu mă pot împiedica să observ că o analiză obiectivă ar fi trebuit să releveze nu doar apariția „modelului Funar” — omul forte, sigur pe sine, opus unui Ion Iliescu uzat — dar și apariția cu cel puțin tot atîta pregnanță, a „modelului Constantinescu”, despre care însuși d-l Cristoiu recunoaște, în cel de-al doilea articol, că a impus prin căldură, familiaritate, înțelegere a nevoilor „celor mulți și obișniți”. Voi spune doar că a reduce analiza doar la tehnica mediatică ar fi extrem de păgubitor, în primul rînd, chiar pentru reputația d-lui Cristoiu, de gazetar independent și democrat. Cu obiectivitate și seriozitate, evitînd unele excese propagandistice de la „România liberă”, directorul „Evenimentului zilei” ar trebui să spună cititorului său ce se ascunde îndărătul acestor personalități mediatizate pe micul ecran. Ar trebui să analizeze cifre de serios sau de cinstit este un candidat care promite în trei ani redresarea, fără să arate exact de unde va lua resursele și banii pentru aceasta; ar trebui să pună în gardă cititorului asupra sovietismului d-lui Funar care, în cazul în care ar dispune de putere, ne-ar putea transforma într-o nouă Iugoslavia și care, în cel mai probabil caz ar izola din nou România de restul lumii, consecințele politice, economice și culturale fiind incalculabile. Ar trebui să nu-și ascundă dezaprobarea față de un candidat care se asemulea pe sine cu J.F. Kennedy, se laudă că va obține 10 milioane de voturi la primul tur de scrutin și amenință cu întărirea armatei, a poliției și a SRI-ului.

Neliniștitoare este mai ales detașarea d-lui Cristoiu, care contemplă lupta politică ca la teatru. D-sa exclamă: „Doamne fereste” că ar putea fi socotit „militant sau îndrumător”. De ce? E o rusine să militezi pentru democrație și împotriva unor tendințe fascizante abia deghizate? E o dezonorare să-ți îndrumi cititorii să iubescă și să înțeleagă valorile liberale? Cînd propria concepție și filosofie politică sînt alt de diferite — după propria mărturisire — de cele ale d-lui Funar, cînd ai penalizat de atîtea ori ieșirile anti-democratice ale d-lui Iliescu, e cazul să te jeni să formulezi tranșant și echivoc opțiunea în care crezi? Un jurnalist adevărat — cum se dorește d-l Cristoiu — chiar trebuie să îndrume publicul, să-l facă educația civică, mai ales — din nou invoc contextul nostru — cînd aceasta este alt de deficitară.

De fapt, d-l Cristoiu sugerează implicit o atitudine: aceea de disociere amuzată, ironică și rece de lupta politică, ceea ce, practic, la nivel general se poate traduce prin absentismul implicit, d-l Cristoiu cultivă neimplicarea, atitudinea spectatorului care, după ce a aplaudat sau fluierat o performanță teatrală, se ridică în liniste, își pune paltonul și părăsește sala, spre a-și relua ocupațiile zilnice mult mai presante și mai serioase. Or, dacă absentismul este ceea ce d-l Cristoiu de fapt recomandă, s-ar cuveni a-o spune răspicat. Iar dacă nu, atunci ar fi de datoria sa să spună cititorului, la fel de răspicat, de ce trebuie să voteze, care este miza „jocului” și să-l caracterizeze pe „jucătorii”, anticipînd chipul României conduse de fiecare dintre ei, în limitele plauzibilității. Oricum, d-l Cristoiu nu este, în realitate, „observator detașat”; a-ți afirma și propaga propria detașare e, astăzi, un mod camuflat de angajament.

În sfîrșit, aș vrea să mai spun că accept și apreciez scepticismul ca atitudine filosofică și că, la fel ca d-l Cristoiu, mă simt incomfortabil în prezența celor ce sînt prea siguri de ei însiși și de ceea ce ei afirmă. Dar scepticismul nu are voie să fie total, sub sancțiunea auto-anihilării: nu mă pot îndoi de orice, deoarece atunci mă voi îndoi și de legitimitatea dreptului meu de a mă îndoi. Într-o Românie guvernată de d-nii Funar, Vadim & Co nu va mai fi nici loc pentru acceptivism, nici drept la îndoielă. Iată o evidență pe care sînt convins că d-l Cristoiu o cunoaște prea bine. Atunci, de ce este discursul său atît de reticent, atît de parțial și atît de incomplet?

DESPRE REGIMUL JURIDIC AL CANDIDATURILOR INDEPENDENTE PENTRU ALEGERILE PARLAMENTARE

Potrivit art. 5 alin. 5 fraza I din Legea nr. 68/1992 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, „Candidatul independent poate participa la alegerea numai individual și dacă este susținut de cel puțin 0,5% din numărul total al alegătorilor înscrși în listele permanente ale localităților situate în circumscripția electorală în care candidează”. Pe de altă parte, conform art. 5 alin. 1 din aceeași lege, „Candidaturile pentru Camera Deputaților și Senat se propun pe liste separate de candidați numai de partide și alte formațiuni politice, constituite potrivit legii”. Într-o asemenea situație, candidatul propus trebuie să fie membru al partidului ori formațiunii politice care l-a propus pe listele sale, ceea ce rezultă atât din art. 5 alin. 4, cit și din art. 5 alin. 5 fraza a II-a. Astfel, potrivit celui din urmă text de lege citat, „Listele de candidați trebuie să cuprindă, după caz, SI APARTENENȚA POLITICĂ A CANDIDAȚILOR”. Dispoziția este accentuată prin art. 5 alin. 5 fraza a II-a, astfel: „Nu se admit candidaturi independente pe listele de candidați depuse de partide, formațiuni politice ori coaliții ale acestora și nici liste de candidați independenți”.

S-a încercat însă a se susține că, de fapt, Legea nr. 68/1992 nu interzice candidaturile sau formațiunilor politice ori coalițiilor să înainteze liste cu candidați care nu sînt membri ai acelor structuri legale constituite, așa cum a candidat „independent”. În acest scop, s-au formulat următoarele argumente:

I) O asemenea posibilitate a existat în sistemul legii electorale anterioare (Decretul-lege nr. 92/1990 emis de către C.P.U.N., pentru alegerile de la 20.05.1990).

II) Înțelesul art. 5 alin. 4 („Listele de candidați trebuie să cuprindă, DUPĂ CAZ, și apartenența politică a candidaților”) este acela că în cuprinsul listelor respective trebuie să se menționeze fie că acel candidat este membru al partidului sau formațiunii care l-a propus (făcîndu-se precizarea expresă înză numele său), fie împrejurarea că este vorba despre un candidat „independent” (așadar, care nu este membru al respectivului/respectivei partid ori formațiune).

III) Fraza a II-a a art. 5 alin. 5 („Nu se admit candidaturi independente pe listele de candidați depuse de partide, formațiuni politice ori coaliții ale acestora și nici liste de candidați independenți”) îl are în vedere nu pe candidații care nu sînt membri ai partidului ori formațiunii ce l-a propus, ci pe „candidații independenți” prevăzuți de fraza imediat următoare (fraza I) din același text de lege (așadar, pe candidații care, în vederea înscrierii, fac dovada că sînt susținuți de un număr — legal stabilit — de alegători).

PENTRU MOTIVELE CARE URMEAZĂ, ACESTE SUSTINERII SÎNT INEXACTE:

I) Decretul-lege nr. 92/1990 nu se aplică alegerilor de la 27.09.1992 și, de aceea, nu interesează modalitatea în care acesta a reglementat problema în discuție. Dimpotrivă, astfel cum rezultă din stenogrammele ședințelor Parlamentului (IN FINALUL ARTICOLULUI, SE REPRODUCE UN FRAGMENT DIN STENOGRAMMA ȘEDINȚEI SENATULUI DIN 16.03.1992), voința majorității deputaților și senatorilor a fost aceea de a se înfățișa sistemul folosit anterior în această privință, dorîndu-se:

1) a se reglementa exigența responsabilității politice a parlamentarilor, care trebuie să reprezinte platformele formațiunilor ce l-au propus;

2) a se evita situația anormală din actualul Parlament, reprezentată de „migrarea” unor parlamentari de la partidul ori formațiunea care l-a propus la alte partide ori formațiuni politice (reprezentate ori nu în Parlament).

II) Atunci cînd, în cuprinsul art. 5 alin. 4 („Listele de candidați trebuie să cuprindă, după caz, și apartenența politică a candidaților”), au fost menționate cuvintele „DUPĂ CAZ”, s-a avut în vedere situația în care „AR FI CAZUL” să se menționeze „și apartenența politică a candidaților”. Or, o asemenea situație nu poate fi aceea în care lista este depusă de un singur partid sau de o singură formațiune politică (fiindcă, în această ipoteză, nu are rost a se mai preciza ceea ce este evident: că respectivul candidat aparține partidului ori formațiunii care l-a propus). De fapt, singura situație în care „ESTE CAZUL” să se precizeze apartenența politică a candidatului este aceea în care lista este înaintată de către O COALITIE DE PARTIDE SAU FORMAȚIUNI POLITICE, fiindcă în această ipoteză simpla înscriere pe lista coaliției nu constituie, în sine, și precizarea partidului sau a formațiunii politice din care face parte candidatul.

III. A) În realitate, fraza a II-a din art. 5 alin. 5 nu reglementează situația „candidaților independenți” prevăzuți de fraza I a textului (adică aceia susținuți de un anumit număr de candidați), ci situația candidaților înscriși în condițiile art. 5 alin. 1 (adică situația candidaților înscriși pe liste înaintate de către partide ori formațiuni politice). Într-o tehnică legislativă imperfectă (caracteristică, de altfel, pentru ansamblul articolului 5), alin. 5 constituie sediul materiei pentru două categorii distincte de candidați, reglementate, respectiv, prin fraza I și fraza a II-a, astfel:

III. A. 1) Fraza I: „candidatul independent” admisibil, adică acela care, nefăcînd parte din vreun partid sau formațiune politică, decide, totuși, să candideze, scop în care legea îi solicită să facă dovada că este susținut de un anumit număr de alegători din respectiva circumscripție electorală.

III. A. 2) Fraza a II-a: „candidatul independent” inadmisibil, adică acela care, ne reprezentînd dovada că este susținut de un anumit număr de alegători din respectiva circumscripție și nefăcînd parte din nici un partid sau formațiune politică, se prezintă, totuși, pe listele înaintate de o asemenea structură sau de o coaliție — ceea ce legea interzice (după cum, de asemenea, interzice și liste de candidați independenți).

Cu alte cuvinte, structura art. 5 conține, de la alineatele 1 pînă la 5 inclusiv, două părți distincte: alin. 1—4 reglementează candidatura celor care sînt membri ai unui partid sau formațiune politică; alin. 5 reglementează situația celor care nu au o asemenea calitate, adică sînt „candidați independenți”.

III. B) Există o simetrie între alin. 1 și, respectiv, alin. 5 ale art. 5, astfel: alin. 1 dispune: „Candidaturile pentru Camera Deputaților și Senat se propun pe liste separate de candidați NUMAI de partide și alte formațiuni...”, iar alin. 5 statuează, simetric: „Candidatul independent poate participa la alegeri NUMAI individual...”. Așadar (este adevărat, într-o tehnică legislativă imperfectă), conținutul reglementării este: listele se depun NUMAI de către partide și formațiuni (alin. 1); independenții candidează NUMAI individual (alin. 5).

III. C) Susținerea pe care nu o accep-

tăm (potrivit căreia fraza a II-a din art. 5 alin. 5 îl are în vedere pe „candidații independenți” prevăzuți de fraza imediat următoare din același text de lege, așadar, pe candidații — admisibili — care, în vederea înscrierii, fac dovada că sînt susținuți de un număr, legal stabilit, de alegători) statuează, în acest fel, ideea că legea conține o definiție implicită a noțiunii de „candidat independent”, și anume: persoana care (fie că este, fie că nu este membru al vreunui partid sau formațiune politică) candidează fiind susținută de cel puțin 0,5% din alegătorii circumscripției electorale respective. Se statuează, așadar, ideea că, întrucît acesta este conținutul — definit — al noțiunii de „candidat independent”, ori de câte ori legea folosește această sintagmă trebuie avut în vedere un candidat care beneficiază de o asemenea susținere, iar nu, neapărat, un candidat care nu face parte dintr-un partid sau formațiune politică. O asemenea concepție este inexactă, întrucît:

III. C. a) Din structura gramaticală a frazei I rezultă cu evidență că, lenfăcînd-o Parlamentului nu a avut intenția de a defini astfel conceptul de „candidat independent”, ci — pornind de la un concept considerat a priori cunoscut („candidat independent” = candidat fără apartenență politică) — pur și simplu a intenționat să stabilească două reguli pentru acest subiect de drept: mai întîi, regula că un candidat independent poate participa la alegeri numai individual; și, apoi, regula că un candidat independent, în lipsa susținerii de către o structură politică, are nevoie în schimb, spre a candida, de susținerea unui anumit număr de alegători din respectiva circumscripție.

III. C. b) Cel mult, s-ar fi putut — eventual — admite că fraza I cuprinde o definiție, dacă ea nu ar fi fost compusă din două propoziții principale (conjugate prin „și”); de exemplu, actualul său conținut normativ ar fi avut următoarea aproximativă exprimare: „Dacă un candidat este susținut de cel puțin 0,5% din numărul total de l.-j. acesta poate participa la alegeri individual”.

III. C. c) Întrucît, astfel cum am demonstrat, nici un text al legii nu conține, în realitate, vreo definiție FORMALĂ a noțiunii de „candidat independent”, spre a se alocă acestei sintagme un anume înțeles convențional permanent, este normal ca prin „candidat independent” să se înțeleagă ceea ce cuvintele o spun: pur și simplu, O PERSOANĂ CARE NU FACE PARTE DIN VREUN PARTID SAU FORMAȚIUNE POLITICĂ.

ÎN CONCLUZIE, fraza a II-a a art. 5 alin. 2 are următorul conținut normativ: PERSOANELE CARE NU SÎNT MEMBRE ALE VREUNUI PARTID SAU FORMAȚIUNE POLITICĂ NU SÎNT ADMISE SĂ CANDIDEZE PE LISTELE DEPUSE DE PARTID ȘI FORMAȚIUNI POLITICE SAU COALITII (și nici nu se pot depune liste de candidați cuprînzînd mai multe persoane afiliate în această situație).

Marți dimineața, Curtea Supremă a acceptat recursul d-lui Ninosu. D-l Iliescu, care a ajuns să fie și un „independent original”, va avea un loc în Senat. Dacă și-l va pierde pe cel de la Cotroceni!

ȘANSE RATATE

STELIAN TĂNASE

Un prieten îmi spunea deunăzi că România este țara șanselor ratate. Nu am fi lipsiți de ocazii favorabile, dar le ratăm cu superbie. Nici nu am dat importanță spuselor lui, pentru că nu cred în adevărurile rostite la o șuștă. Dar opinia mi-a rămas în minte, și plecînd de la premisa lui am încercat o analiză a șanselor ratate de lumea românească din decembrie '89 încocoace, chiar dacă cred că nu ratezi decât ce nu are condiții să se realizeze, și că eșecul ascunde un substrat obiectiv care facea ca să nu se împlinească un anumit proces. Tante au un timp al lor.

Prima șansă ratată a fost evoluția evenimentelor din 16—22 decembrie '89, cînd vechea clasă politică a preluat puterea. Pe 22 decembrie la prînz mă aflam în biroul/balconul fostului C.C.P.C.R. Dictatorul abia își luase zborul. Clădirea fusese părăsită, încăperile erau pline de oameni bariocadei de la Inter, studenți, lumpen-proletari, bucureșteni obișnuți, în general tineri. La ora 14 încep să apară ofițeri de grade inferioare, precum și unele figuri suspecte. La ora 16 numărul acestora se înmulțeste, apar maiorii și persoane în civil, cam la 40—50 de ani, a căror alură o cunoscusem bine, părăsiseră cortegiul lui Ceaușescu, puseseră întrebări, ori ne urmăreau pe străzi. Nimeni nu s-ar fi înșelat asupra apartenenței lor, în România. Apoi, pe la ora 17 apar și stelele de general, colonel. Toată „floarea” rămasă neobișnuită a nomenclaturii s-a acuit prin birouri. Cel care provenea de pe baricade se împuținaseră. Anare și liderul lor, d-l Ion Iliescu. Pentru mine a fost clar că am pierdut, că natura revoluției se va schimba, deaceia scunda lumea în piață „fără comunisti”; la avaria în balcon a viitorului președinte, jocurile erau ca și făcute. Un part între formată / aparatul guvernamental / activul P.C.R. / Securitate se încheie în apropierea noastră chiar, fără ca noi să prîndem de veste. Ce-ar fi însemnat dacă în România ar fi existat o opoziție (sindicală, intelectuală) articulată, dacă ar fi existat lideri de opinie de prestigiu celor din alte țări (al lui Mihail, Havel, Kisi), care ar fi vorbit multumit? Ar fi avut același spațiu de manevră „restauratori”? De fapt, Iliescu și Co au acționat nestingheriți. Nu exista o alternativă la puterea pe care I.I. a instalat-o. Disidenții noștri erau risipiți peste granițe, în închisori ori în domiciliu forțat. Neorganizată și puțină. Așa se face că, de vreme ce dorirea clanului Ceaușescu a reușit pe deplin, desființarea regimului comunist și a structurii lui (deși grav zdruncinate) nu a izbutit. Lăcăr de pozitive ale liderului noului Puteri din acele zile sînt foarte clare (și rămase pe poliță). Vorbea fără ezitare de un socialism democratic și desore vine Ceaușescilor de a fi urmat adevăratul socialism, se care, bineînțeles, avea să-i restabilească, se înțelege, ei. Misiunea acestei noi grupări era exact aceasta: de a păstra cel mai multe din vechile structuri, din vechea distribuție de roluri, privilegii și puteri. Numai datorită rezistenței populației bucureștene, de-a lungul primelor sase luni (la care s-a adăugat efortul admirabil al Timișoarei, dar și al populației altor orașe (Ploiești, Brașov, Cluj, Constanța etc.)), s-a putut conserva cîștigul din decembrie. Mobilizarea societății civile a fost exemplară și numai acest lucru a împiedicat degenerarea regimului într-un simulacru de democrație de tip sud-american, cu armată și finanțe îndărătul unor aparențe pluraliste. Dar sansa de a instaura o democrație autentică (din motivele indicate, sumar, mai sus, dar și din multe altele) s-a ratat atunci. Raportul de forțe a fost net favorabil grupului Iliescu, sprîngit de Armată, Securitate (peși puțin, o parte a ei), aparatul guvernamental, administrația locală, rămășițele aparatului P.C.R. Toate aceste forțe au fost bucurouse să se reorganizeze în jurul unui lider pe care îl găseau capabil să le anere interesele. Calculul nu a fost greșit. Se poate spune că Iliescu a manevrat expert și — bazîndu-se pe aliații și clienții săi politici — a supraviețuit mult mai mult decît omologii săi din celelalte țări din fostul bloc comunist: Mlodencov, Krenz, Rakowski, Jacek. Scurtul intermezzo de citiva săptămîni în cazul numerelor pomente mai sus s-a prelungit pînă la aproape trei ani. Si sînt desigur care-l dau favorit pe Iliescu și în abecerea preșidențială din octombrie a.e. Tot ce poate fi mai rău să ni se întîmple. Ar fi un indicator sigur al rezistenței structurilor conservatoare și în esență partizanilor modernizării României de a schimba raportul de forțe. Sper ca acest lucru să nu se întîmple.

Revoluția neterminată din decembrie a pus, tactic și strategic, problema altor opțiuni pentru a finaliza obiectivele impuse de populația revoluționară. Dar, și în succesiunea evenimentelor care au urmat instalării noul puteri sub conducerea lui Ion Iliescu, regăsim o serie de șanse ratate. Dar, despre acestea, altă dată.

REMISTA PRESEI

Unul dintre editorialistii influenți ai momentului, Ion Cristoiu, redactorul-șef al celui mai citit cotidian al momentului, *Evenimentul zilei*, ramite gafe silit de mare în cel mai diversificat domeniu, Ion Cristoiu este un atent observator al vieții politice, însă în aceeași măsură marilor momente. Exemplele sînt numeroase, începînd cu miza pusă pe guvernarea coruptă a lui Petre Roman, continuînd cu aprecierile asupra pactului de la Moscova și terminînd cu imensul credit acordat ministrului personal Gheorghe Funar. Scandalosul editorial în care se apreciază că Funar ar fi fost cîștigătorul primei runde televizate cu cei șase candidați la președinție este o recidivă a *Evenimentului zilei*, care, acum mai bine de o lună reproducerea din declarația defavorabilă lui Funar aparținînd ambasadorului S.U.A. în România, doar finalul, în care, pentru a îndulci dezastruosul portret al primarului clasei — unul din cei vinovați pentru neocordarea clauzei către România — diplomatul american adăuga că, în rest, personalul este simpatic și inteligent. Cazul lui Ion Cristoiu este semnificativ pentru istoria presei de tranziție. Impotriva păcerii evasivanime că ar fi un profesionist al diversității pliedeaș documentele și zburile publicate în ultima vreme împotriva președintelui Iliescu (care l-a și dat în judecată), a directorului S.R.I. a membrilor guvernului Roman, amestecat în deturnarea conturilor familiei Ceaușescu, ca și în scandalul tipografiei „Azi” etc. Gafele lui Ion Cristoiu, ca și micile sale succese editorialistice la public provin din excesul de bun simț populist și din carente în back-ground-ul teoretic. Ambitiile de a scrie un editorial de zi teoretică, acum de un alt megaloman, Adrian Păunescu, care are a el un cotidian se resimte în calitatea precară a acestor texte. Dacă Ion Cristoiu ar fi un profesionist autentic, în sens modern termenul său de referință nu ar fi *Pamfil Sălcaru*, ci hiper-evoluatale produse ale presei mondiale, cotidienele americane *Washington Post* și *New York Times*. Acolo, editorialele se publică pe antepedimentul paginii a primei secțiuni, a ziarului (fapt în față cu penultima pagină), intitulată *op-ed*, unde se publică editorialele cu orientare opusă sau complementară celei a cotidianului, semnate de specialiști; ele nu poartă semnătură, iar conținutul lor se decide zilnic după o lungă sesiune de consultări de conducere cu secția editorială unde, ca o concluzie a discuțiilor *pro* și *contra*, se decide care este poziția cea mai corectă și cine este cel mai indicat să scrie, dintr-un larg colectiv. Ion Cristoiu își închipuie, însă, că se pricepe la orice și scrie cu dezinvolură, cit un întreg colectiv de editori alți. Pentru că a cam oboșit, iar retorica sa este monotona, îi sugerăm să-l mai lase cu schimbul, să scrie editoriale și pe cei mai tineri din redacție. Poate că îl va stimula concurența. ● Tot mai densă prin articularea discursului criticii și istoriei literare printr-o complexă argumentație politică, politologică, sociologică, istorică și morală, revista *România literară* ne oferă în nr. 26/1992 două articole cu pronunțat angajament și tenaune intelectuală. Primul este eseul polemice *E posibilă neutralitatea?*, de Gheorghe Grigurcu, care punînd sub semnul întrebării viața și opiniile post-revoluționare ale lui Andrei Pleșu ridică problemele de principiu ale legitimității apolitismului, egalității morale și neutralității. Fără a practica atacul la persoana lui Andrei Pleșu, așa cum s-au produs atîtea în presă, Gheorghe Grigurcu își asumă în mod elegant și neobișnuit riscul de a discuta, pe tărîmul ideilor și al principiilor, cu o personalitate *tabu* din lumea culturală și politică. Cel de-al doilea articol remarcabil este recenzia *Vulcănescu despre Nae Ionescu* de Z. Ornea (la cartea postumă a lui Mircea Vulcănescu, *Nae Ionescu, așa cum l-am cunoscut*). Fără îndoielă, cel mai competent cunoscător al publicității și vieții literare interbelice d-l Z. Ornea remarcă faptul că interesul actual pentru Nae Ionescu a devenit o adevărată „idolatrie” și că evocările sau edițiile recuperatoare „se feresc, cu înfinită grijă, să articuleze măcar considerații de evaluare critică”. Recenziile se delimitază de astfel de poziții, propunînd renunțarea la cultul exagerat și neproductiv al operei lui Nae Ionescu și considerarea însemnătății sale „destul de marcată”, fie ca îndrumător ideologic, din toamna lui 1933, al *Gărzii de Fier*, fie ca factor deciziv în orientarea spre aceeași grupare politică, nu numai a discipolilor săi apropiați, dar și a unor contingente apreciate din promoțiile studentesce care i-au frecventat cursurile timp de două decenii”. Subtilă este și modalitatea de a prezenta evoluția politică a lui Nae Ionescu critic acerb al liberalismului și liberalilor, al tărăniștilor, precum și susținător al legitimității dictaturii. ● În paralel cu inițiativa formării noulor elite politice, viteza cu care se produce fenomenul consolidării elitelor intelectuale este uluitoare. Sînt mărturie revistele din „provincie”, cum ar fi *Euphorion* din Sibiu sau *Conversația* din Arad. În excelentul număr (25-26-27) al revistei sibieni a aparut grupajul „Ștefan Augustin Dolnas — 70 ani teorie, amintiri”, eseuri de Virgil Nemoianu și Matei Călinescu, critică de I. Negoiescu, Al. Călinescu, Radu Turcușu, traduceri din Anton Van Wilderode, John Birwhistle, Jacques Attali, poezie de Andrei Codrescu. Ilustrațiile numărului avînd ca temă „arta criticii mediului ambiant” și *Marea Retrospectivă Otto Dix* Stuttgart, 1991. Numărul 4/1992 al *Conversației*, revista Clubului din Arad este dedicat teatrului vechi (din Arad) și teatrului modern (în lume). Cu o grafică retro-avangardistă și un conținut incitant (de pildă, conferința lui Rudolf Steiner *Plastică vorbirii ca artă*, interviul *Creația nu e o categorie a judecării*, realizat de Liliana Trandafir cu George Astalos, un text dramatic de Călin Man, ultimul număr din *Conversația* solicită din plin curiozitatea lectorului ● *Culeșul românesc* (fondator: Ion Hellade Rădulescu, 1829 „revistă a românilor de pretutindeni”, care „apare sub egida Fundației Culturale Române”, date fiind auspiciile editoriale pare a fi o simplă publicație de propagandă a regimului fascist, pusă la dispoziția intelectualilor simpatizanți al puterii. Lectura ultimelor numere ne-a convins că lucrurile sînt mult mai nuanțate. Este suficientă citarea citorva titluri în nr. 7-8 paginile: *O frumoasă întâmplare de Paști: Regele Mihai I a vizitat România și Intră și țibire în high-life-ul comunist*, sub genericul „Procesul comunismului” de Ilie Traian; în nr. 9-10, articolul *Navigație între lupii de mare și lupii de birou* de Tiberiu Papahagi, în nr. 11-12, articolul *Drumul robotilor. Fie din istoria ligărilor de Pavel Peril*, pentru a-l da seama că redacția și-a propus să scoată revista în continuare, chiar și după alegeri și indiferență de componenta guvernului la putere. (Herodot al II-lea).

UN JILT PENTRU

În mai '90 mai aveam o speranță

D-le profesor, prima dumneavoastră conferință de presă a durat două ore și jumătate, iar discursul dvs. introductiv o oră. Sintetizăm comunicativ din fire, neexperimentat în astfel de probleme sau considerați că acesta poate fi un atu electoral?

Pur și simplu m-am gândit că, poate, este cazul ca presa să cunoască ceva mai bine o viață extrem de complicată și aceasta din sursă directă.

C.D.R. a luat hotărîrea ca toți candidații de pe listele pentru Senat și Camera să-și ceară dosarul de la Securitate și să dea o declarație prin care să se oblighe ca, în cazul în care vor fi descoperiți ca fiind foști colaboratori ai Securității, să-și dea demisia. Va proceda la fel și Partidul Republican? Dar dumneavoastră personal?

Este un exemplu bun de urmat și, pentru a elimina orice dubii în legătură cu persoanele care sînt candidate pe listele partidului nostru, vom proceda la fel. În legătură cu dosarul meu, probabil că are vreo 3000-4000 de pagini. As fi fericit să-l cunosc...

De unde știți că s-au atîtea pagini?

În fiecare an, Securitatea obișnuia să adune zece și zece de file de la informatorii care erau în jurul meu. Și erau suficiente. Încă din facultate am făcut parte dintr-un grup disident pe care organizația revoluționară de tinereț a vrut să-l spulbere. Am scăpat de excludere numai cu ajutorul academicianului Miloci. De atunci a început urmărirea mea și probabil că în fiecare an s-au adunat alte zece de file. Deci nu este un simplu dosar, e clar că sînt eteva volume bune.

V-ați plînc în citeva rînduri că presa a înțeles greșit atitudinea dvs. față de putere, considerînd-o ca pe un pact. Susțineți acum că de fapt a fost o „distanțare insuficientă”. În contextul actual de candidați la președinție, considerați că ați greșit complicității în această ambiguitate?

Creg că a fost o greșeală raportată în contextul general al situației. Din punctul de vedere al profesorului Mânzat, cînd toți intelectualii fermi pe poziție s-au pronunțat clar împotriva neocomunismului, eu, trebuie să mărturisesc, am mai avut încă o speranță pînă prin luna iunie mai '90, speranța că, poate, vom reuși o schimbare. Dar după ce l-am cunoscut mai bine pe actualii lideri și am avut informații despre ei, speranța s-a spulberat. Din alt punct de vedere, raportat la faptul că am cunoscut în profunzime modalitățile mizerabile, necinstite prin care ei acționau, pot spune că acum nu există om mai distantat de ei decît sînt eu. Mai ales că sînt informat despre poziția pe care o are Boris Eltin și puterea sovietică în raport cu ce persoană ar trebui să lăsa în alegeri.

De unde aveți aceste informații?

Din surse directe!

Să înțeleg atunci că ați avut înțîniri cu d-l Eltin sau cu ambasadorul? În ce context?

Am avut înțîniri cu unii emisari care au fost acolo și au aflat cite ceva. E plăcut că oamenii vin să te informeze, neplăcut este însă mesajul. Acum o lună m-am pomenit la poartă cu doi consilieri ai ambasadei ruse; evident, din poliție, i-am primit. A fost o discuție de 15 minute. Întrebîndu-l cum au aflat unde stau, mi-au răspuns că știu ei multe și că de mult volau să mă cunoscă. Unul din ei a decedat recent printr-un inec în Marea Neagră. Cel care a rămas este prieten cu doi dintre membri marcanți ai Partidului Republican și pe mine asta m-a uluit.

Vom folosi oamenii partidului

Care este numele lor?

As prefera ca acest lucru să-l discutăm după alegeri.

Am în față programul partidului dvs. Prin ce se deosebesc ei de alte programe?

Avem 23 de puncte care se disting de toate celelalte programe. Sînt idol care poate ne sînt specifice și pe care acum le-am conturat mai bine.

Care vor fi mijloacele concrete de realizare?

Răspunsul este simplu: prin oameni. În momentul de față în partid avem peste zece mii de oameni de mare competență, profesioniști de prim rang care, de fapt, au gîndit acest program. Ce am dat noi publicității sînt de fapt concluziile, fiecare avînd în spate cite un dosar ce constituie proiectul viitoarei guvernări. Avem un set de documente și proiecte pentru fiecare segment al econo-

Inițial, d-l prof. Ioan Mânzat, unul dintre cei șase candidați la președinție a refuzat să acorde un interviu revistei „22”, făcînd următoarea declarație: „Am refuzat interviul datorită poziției pe care a avut-o revista „22” în mai 1990, cînd, probabil, nu a înțeles poziția mea, nu s-a informat asupra datelor mele biografice și profesionale din trecut și a luat de bune niște informații mai mult sau mai puțin binevoitoare. Eu nu cer unei publicații să spună ceea ce doresc eu, eu cer să spună ceea ce este adevărat”. Afîndu-se, totuși, în campanie electorală, d-l profesor s-a răzgîndit.

DI IOAN MÂNZATU ȘTIE CE VREA PUTEREA SOVIETICĂ

mei și vieții sociale. De aici provine convingerea noastră că putem contribui concret, practic la soluționarea problemelor. Sînt necesare însă trei condiții fundamentale: un guvern de tehnocrați, o cooperare internațională largă și corectă și folosirea celor peste 400.000 de oameni marginalizați în acest moment.

Nu eram în grațiile Elenei Ceaușescu

D-le profesor, o telespectatoare, (după prezentarea celor șase candidați) care este lucrătoare la OSIM (tel. 63.09.29), a scris ziarului „Evenimentul zilei” (nr. 62 din 2 septembrie), punîndu-vă citeva întrebări, care, mărturisesc, mi-au stîrnit și mie curiozitatea, așa că vi le repect. V-as ruga să-mi răspundeți pe scurt. Prima: „De ce nu spuneți nimic despre perioada cînd lucrați la C.N.S.T. condus de Elena Ceaușescu?”

Nu am fost condus de Elena Ceaușescu, eu eram președinte de comisie la C.N.S.T., iar conducerea Elenei Ceaușescu se făcea prin încă trei verigi aflate deasupra mea. Nu am vorbit nicodată și nici măcar un minut cu această odioasă femeie. Ca să fie limpede! Și nici nu am fost demnitar comunist, cum se afirmă și nici nu eram în grațiile ei, dimpotrivă cînd a putut, m-a scos afară din C.N.S.T. în '78.

A doua: „De ce nu spuneți că vă amenințati subalternilor cu puscăria și Securitatea, obligîndu-i să vă spună „tovarășe” și interzîndu-le să poarte cruciulițe la gît?”

Asta este o minciună afrmîntă, pentru că întotdeauna am iubit pe cei ce credeau în Dumnezeu și i-am promovât efectiv pe cei care credeau, cu atît mai mult eu cît am fost crescut într-un bișopiat creștin.

De ce l-ați scos din funcție pe directorul O.S.I.M., ing. Lucian Marinete, fără nici un motiv?

L-am scos cu un motiv: era spion rus. Și-a făcut studiile la Moscova și l-am spus în față că era în mîna unei puteri străine.

„Dacă ați fost un indenzabil al fostului regim, cum de ați colindat tot globul pe banii partidului și cum de locuiți în acea vilă imensă și nu la bloc?” Aceasta este ultima întrebare a respectivelor doamne.

În legătură cu colindatul globului, din opt deplasări, patru sau cinci au fost plătite de străinătate: două de S.U.A., două de Germania și una de Franța, deci au mai rămas trei sau patru, unde am plecat trimis de profesorul Ursu pe răspunderea domniei sale. Erau misiuni importante pe linie științifică sau pe linie de C.N.S.T., cum a fost în Elveția, Polonia, Austria. În legătură cu vila, invl pe toată lumea să vadă ce dărpănătură am primit...

De unde ați primit-o?

O repartizie în 1976. Contr. unu apartament de trei camere, am primit aceste patru camere în care am locuit 6 persoane. Casa a trebuit s-o refac de două ori. Invl pe oricine să vadă ce vilă am, este vorba de o casă de patru camere. Alt.

Iliescu și Funar — soluții păguboase

Presupunînd că în turul II de scrutin ar ajunge domnia Iliescu și Funar, dată fiind trecuta alianță cu P.U.N.R.-ul, sub forma A.U.R.-ului, vă veți îndemna alegătorii să voteze cu P.U.N.R.-ul?

Nu cred sub nîc un motiv că vor ajunge amîndoi în finală, dar într-o asemenea situație, oricare, dintre soluții ar fi păguboasă pentru țară. Îmi va fi greu să îndemn electoratul meu să voteze pentru unul sau altul, probabil că o să-l îndemn să se abțină.

Dacă veți ajunge președintele României care va fi atitudinea dvs. față de „afacerea teroristilor” din decembrie '89?

Eu văd un proces al comunismului, al vinovaților pentru situația în care a ajuns țara. Dar îndatorirea aceasta aparține justiției și procuraturii. Se cuvine să se înceteze cu eliminarea ideii de închisoare politică, inexistentă în țările democratice, unde există doar crimă împotriva omului, colectivității și a națiunii.

O întrebare pe care o pun tuturor candidaților. În cazul în care veți fi ales, care vor fi primele trei inițiative pe care le veți lua?

Alegerea unui prim-ministru de calitate, care să intrinsecă adeziunea nu numai a liderilor politici care vor constitui eschierul politic al Parlamentului, dar care să aibă și referințe corespunzătoare din partea unor oameni de diferite vîrste. În al doilea rînd, ca președinte este nevoie să apară în fața națiunii exact așa cum al promis. Am spus clar că trebuie mutată președinția de la Cotroceni, și în al treilea rînd, revizuirea legilor după o consultare cu forțele principale ale structurilor sociale românești: partide, sindicate, reprezentativii culturii, științei, artelor.

ŞASE CANDIDATI

„Cine nu a locuit în ultimii 10 ani în Cartierul Primăverii nu are dreptul să candideze”

D-le Mircea Druc, cum interpretați contestat a împotriva candidaturii dvs. la funcția de președinte?

A fost de fapt un proces politic, de conștiință. Vă dăți seama ce triumf ar fi fost la Moscova și printr-o antinomie? S-ar fi spus: „Vedeți, mă, nu vă vrea țara. În '90 v-a lăpădat, vă lăpădă, și acum, cu mai vreți, ce vă băgați așa, cu plute rude străne?” S-a spus acolo că nu avem cetățenie dublă, dar legea este clară: din 3 luni, cind mi-am redobândit cetățenia română, am pierdut-o automat, pe cea moldovenească. Eu, prin naștere, sînt cetățean român și dacă răscălim toate arhivele nu o să găsiți nici un document prin care să se arate că am fost lipsit de cetățenia română sau că eu am renunțat la ea. De fapt a fost o experiență la „Chisindur”. Ca să mă împiedice să candidez la alegerile de acolo au dat o lege prin care au spus: „cine nu a locuit în ultimii 10 ani în Republica Moldova, nu are dreptul să participe, iar eu, care în ultimii 10 ani locuiesc la Cernăuți n-am mai putut să particip. Sau altă lege: „cine a trecut de 60 de ani, nu participă”. Și, astfel, a apărut d-l Stancu, singur, la candidatură. Dacă se voia asta, așa trebuia să se facă și aici: „cine n-a locuit ultimii 10 ani în cartierul Primăverii nu are voie să candideze”. Astfel seipau, de tot. Dar cum v-am putut să fac asta... a găsit peost domn Dumitrescu.

Ca părere aveți despre susținerea pe care v-a acordat unele partide, printre care și Mișcarea pentru România, care se știe, nu de puține ori a fost acuzată de legionarism și extremism?

Eu încă nu am auzit cu ei să mă susțină oficial, nu mi-a parvenit nici un document oficial. Știu de alții de M.E.R., de Partidul Național Democrat Creștin — linia Maniuc-Mihalache, în frunte cu d-l Pătru, dar asta este mai puțin important. Eu cer să mă susțină următoarele categorii de oameni: tineretul — forța vitală și viitorul, bătrînii — inteligența, cei care constituie sistemul productiv, armata națională. Dacă acestia fac parte din diferite partide, este treaba lor, Patria, în concepția lui Druc, nu are probleme de demnitate, stînga sau centru etc., are probleme de viață, de supraviețuire.

Dați dacă ați primit o declarație oficială de susținere din partea lov. Verdet, v-ar conveni?

Druc este prin excelență un independent, eu nu pot să zic: domnilor, nu mă votați. Dacă ei cred în programul meu, în principii, idealuri, credința mea, înseamnă că au motive. Ei trebuie să răspundă.

Înainte și după revoluție, mișcarea unionistă din Moldova a luat o mare amploare, care, conform unor păreri, este acum în declin. Se vehiculează chiar că basarabenii n-ar dori Unirea. Care este părerea dvs.?

Înțilal a fost o mișcare îndreptată împotriva comunismului, care voia destrămarea imperiului, ceea limbă națională, alfabet. Acum lumea, acolo, se împarte în două categorii: unioniști și antiunioniști. Păi și în 1959, cal-macianul Voiculescu și, cu război de răz. și marele Atachi, au votat contra Unirii. Nici în 1918 n-au vrut toți Unirea, așa ne spunea bunica. Dar Unirea o vrea în general țara activă, intelectuală, tinerii, copiii.

Frontul de est și Frontul de vest

În ce fel s-a făcut simțită prezența Frontului Popular și a dvs. personal în conflictul din Transnistria, și în încercarea de lovitură de stat care a condus la schimbarea primului-ministru? A fost această prezență diminuată de începutul campaniei electorale?

În primul rînd, Frontul Popular, care este o mișcare politică și socială, nu putea să se substituie structurilor statice. Cînd s-a decretat starea de urgență noi am dat un comunicat, prin care am cerut tuturor membrilor noștri și simpatizanților, să se înscrie în politică, în trupele de carabinieri, în armata națională, ca voluntari. După aceea, și și noaptea, Frontul Popular a sîrut echipamente, medicamente, ajutoare. Campania electorală a început mult mai tîrziu, după încheierea amnistieiului din 21 iulie. Dumneavoastră vreți însă ceva mai mult. Dar bina puțin au fost căniții? Avem organizații ale Frontului Popular care au rămas fără oameni, jumătate din ei sînt rîniți, ori morți, ori cantinați. Președintele Frontului Popular din Tiraspol, Iliu Lasca, se află și acum în captivitate. În campania electorală pentru strîmnera semnăturilor au participat mai mult tete, dar oricum războiul se terminase. Nu am aces oameni de pe front să strîngă semnături pentru Druc. Trebuie

Prezența d-lui Mircea Druc, fost prim-ministru al Republicii Moldova, președinte al Consiliului Național al Reintegrării și al Frontului Popular Creștin-Democrat, în peisajul politic actual poate avea valoarea unui simbol. Dar în vremurile noastre, orice simbol este contestat. În interviul de față, d-l Mircea Druc încearcă să spulbere eventualele îndoieli cu privire la persoana domniei sale.

„Patria nu are decît probleme de supraviețuire”

să înțelegem un lucru, noi sîntem disciplinați, avem frontul de est și de vest unde te trimite, acolo trebuie să te duci. Participarea noastră la alegeri este urmasura Congresului al-III-lea al Frontului Popular, unde s-a votat în unanimitate participarea la alegerile din țară. Asta înseamnă sincronizare. Dacă dumneavoastră, aici în București ați făcut carnaval am fi venit și noi în carnaval cu masă. Dar, fațeti alegeri și atunci facem și noi alegeri. Am văzut că în Tulcea și Galati ară băleții noștri, vha eu tractoarele, nu cu tancurile, și ară. Am făcut și noi ce-am putut.

Dați-mi voie să vorbesc eu în numele României cu Occidentul!

Avînd în vedere că ați primit doar de curînd cetățenia română, sînteți suficient de familiarizat cu problemele românești? În ce fel v-ați implicat concret, în ultima perioadă în aceste probleme?

Problemele țării sînt aceluși și la Oradea și la Sîroca și la Galati și la Cahul. Ce se putea eu să nu știu? Care este rata inflației? Cum a scăzut productivitatea? Ori, exportul, de la 6 miliarde la un miliard și jumătate? De parcă eu n-as ști, că fiecare român este dat cu 141 de dolari în timp ce polonezii sînt cu 2000, iar ungurii cu 2000? Că datoria României este de un miliard elci sute de mil, pe cînd a Poloniei de cincizeci miliarde și a Ungariei de douăzeci miliarde? Și cu un miliard scot țara din criză și s-o găsi cineva să-mi dea banii ăștia. Dați-mi mie voie să vorbesc în numele României cu Occidentul, cînd am fost prim-ministru — asta convîns, o să-i convîng și acum. Alară de asta noi nu sîntem Germania, unde într-o parte era un sistem capitalist, în alta socialist, pe noi ne-a bîntuit Dumnezeu și lăstă îndobitocirea cu dincolo a fost și aici tot cretinismul de acolo a fost și aici, structurile totalitare de la Iasi și de la Chisindur au fost sociale. Dar eu vă propun altceva, chemați-i pe toți cei șase candidați într-o sală și un grup de experți, să ne la la verificat. În afară de asta, un doctorand în problemele de criză ale României, chiar greu de cap să fie și tot stă ceva, în afară de asta va exista și un grup de consultanți și experți.

În afară de președintele Iliescu, toți ceilalți candidați v-au pronunțat pentru Unirea cu Basarabia. Prin ce se deosebete demersul dumneavoastră de al celorlalți?

Ei vorbesc, și poate vorbesc sincer, în campania electorală, dar eu vorbesc de o viață. Ceea ce pentru ei este, în sensul frumos al cuvîntului, un moment conjunctural, pentru mine este idealul de o viață. Dacă le uiti pe simbolurile lor, în special pe al d-lui Funar, vezi că este România tip Molotov-Ribbentrop.

Intr-un fel și dumneavoastră, ca și domnul Funar, în vii sens desigur, vă bazați campania electorală pe probleme naționaliste.

Sînt probleme reale pe care merit. Nationalism, în accepțiunea ei ce? Cu internationalismul proletar? Dar celelalte probleme cum sînt? Cum se numesc ele? Internationaliste? Communiste? Mă tot întrebăz unii ce o să fac în timpul al doilea de scrutin, cui o să dau voturile? Dar eu sînt independent. Spre deosebire de cei care consideră electoratul „stupid people”, eu am mare încredere în el. Neamul meu nu este „stupid people”. Dacă a căsūt Druc, vor ști ei cu cine să voteze.

Drepturile președintelui sînt simbolice

Ce părere aveți despre actualele drepturi ale președintelui, vi se par mari sau mici?

Poarte mici, aproape că sînt simbolice. Noi de fapt nu sîntem republică prezidențială, sîntem semiprezidențială, iar ne-am ghidat după sistemul francez.

Deci, ca președinte ați dori drepturi mai mari?

Nu mai mari, mai limpez. Aș trebui să fim în republică prezidențială, mai parlamentară, tot ce este „semi” naste confuzie.

Care vor fi primele trei inițiative pe care le veți lua în cazul în care veți fi ales?

Să începem cu una banală și oarecum personală. Am ruga să se dea publicității toate drepturile președintelui: beași, locuință etc. Asta, ca să nu mai aibă ziaristii bășile de cap. Să se așese statutul social al președintelui. A doua: să vrea să vad ce se întîmplă cu legile care au fost adoptate, să fie revizuite și dacă sînt bune să le transpunem în viață cit mai repede, dacă nu, să le amendăm. Și în primul rînd, legea fondului funciar. Dar inițiativa cea mai importantă ar fi: alegerea primului-ministru.

Interviuri realizate de ANDREEA PORĂ

TURNEUL ELECTORAL AL DOMNULUI EMIL CONSTANTINESCU

Continuîndu-și seria turneelor electorale, vineri 4 septembrie 1992, dl. Emil Constantinescu, candidat pentru funcția de președinte al României, a sosit la Bacău, însoțit de soția și fiica sa, de doamna Ana Blandiana, de domnul Mircea Diaconu, Dragoș Păslaru. Turneul electoral de la Bacău s-a bucurat și de prezența unor personalități de frunte ale Convenției Democratice din România: Constantin Ticu Dumitrescu, Ioan Lup, Sergiu Căneșu, Nicolae Cerveți. Noul Partid Liberal, deși nu participă în alegerile parlamentare pe listele Convenției Democratice din România, și-a trimis un reprezentant la Bacău, pe președintele partidului, dl. Viorel Cătară, care a

declarat că va susține prin toate mijloacele campania prezidențială a domnului Emil Constantinescu.

După primirea oficială de la prefectura județului Bacău, dl. Emil Constantinescu a vizitat Societatea Comercială Leta S.A. Aici doamna sa a discutat cu membrii ai conducerii fabricii de hîrtie și cu salariații loșiți în curte să-l întîmpine. Dl. Constantinescu a răspuns întrebărilor adresate, subliniind ideea necesității unui dialog permanent între instituția prezidențială și sindicate ca și oportunitatea creării, pe lângă aceasta, a unui consiliu consultativ din care să facă parte și liderii sindicali.

În comuna Hemeiud, dl. Emil Constantinescu, împreună cu soția și fiica sa, au botezat un copil și s-au întîlnit cu oficialitățile și locuitorii comunei.

După amiază, la Bacău a avut loc un miting electoral. „Eu nu vă promit că a doua zi după ce mă veți alege veți avea bușunarele pline. Dar vă promit că respectînd legile și în primul rînd Constituția împreună vom reuși”, a spus dl. Constantinescu.

Sîmbătă 5 septembrie 1992, dl. Emil Constantinescu, candidat la funcția de președinte al României, a avut o conversație cu alegătorii din județul Iași.

Adresîndu-se alegătorilor țărani, domnia sa a arătat că programul de guvernare al Convenției Democratice din România prevede garanțarea proprietății și acordarea de credite avantajoase pentru țărani, prosperitatea satului românesc pînă în asigurată doar pînă de la accesie premie. (E.P.)

STAREA DE NEUTRALITATE

Observatorul intern urmărește exclusiv corectitudinea întregului proces electoral, de la campania electorală pînă la numărarea voturilor, respectînd prevederile legilor.

Cel puțin teoretic, observatorii interni ai alegerilor din 27 septembrie a.c. pot influența procesul electoral. Prezența lor în preajma urnei de votare, de la deschiderea acesteia și pînă la numărarea voturilor, însă loc suspicinilor că eventualele sustrageri, deturnări sau distrugeri ale buletinelor de vot pot fi luate în considerare. Toate aceste simple supoziții dobîndesc un tonus dacă se observă apariția peste noapte și numărul destul de mare al organizațiilor care vor trimite observatori. Prezența anumitor forțe politice în spațiul unora dintre acestea este aproape o evidență. Conform Legii electorale, observatorii interni pot fi acreditați de o „organizație ne-guvernamentală care are ca unic scop apărarea drepturilor omului, constituția legal pînă la data deschiderii campaniei electorale”. Dacă unele dintre organizațiile (LADO, Pro-Democrația, APADOR-CH, SIRDIO) sînt deja bine cunoscute, despre celelalte — încă șase, cite au fost recunoscute pînă acum de Biroul Electoral Central — nu se știe prea multe lucruri.

Lăsați nelcrederea deoparte, nu se poate totuși ignora preocuparea pentru instituirea unui climat de ordine și legalitate în desfășurarea procesului electoral. În acest sens, merită a fi amintită hotărîrea BEC — chiar dacă e neconformă legii electorale — de a acredita cite doi observatori interni la o secție de votare, deoarece un singur este în mod practic extrem de dificil să supravegheze alegerile aproape 24 de ore. Cei 23.000 de observatori (cite doi pentru fiecare din cele 14.000 secții de votare) vor fi stabiliți pe baza tabelelor nominale înaintate către BEC, pînă la 15 septembrie, de fiecare organizație în parte. Tabelele vor fi introduse apoi în memoria calculatorului, iar pe 20 septembrie se vor trage la sorți secțiile de votare. Cifrele avansate aici sînt însă un simplu desiderat.

Eforturile BEC s-au cooperatizat și în direcția prezentei unui număr cit mai mare de observatori internaționali. Domnul Radu Urzică, șeful Direcției pentru acreditări externe, ne-a precizat că s-au stabilit contacte prin intermediul Biroului pentru drepturile omului al C.S.C.E., cu sediul la Varghovia, sau direct, la nivel guvernamental. Pînă acum au răspuns afirmativ un număr de 16 organizații internaționale și regionale dintre care merită amintite: Parlamentul European și un reprezentant al Consiliului European, Federația Internațională a Drepturilor Omului, Liga Statelor Arabe, parlamentari din Germania, Belgia, Filipine, Venezuela etc.

În plus, oficialii Biroului Electoral Central au avut mai multe întîlniri cu reprezentanții unor organizații ne-guvernamentale străine, cum ar fi: Fundația Internațională pentru Sistemele Electorale, Institutul Democrat Național din SUA, Grupul juridic pentru drepturile internaționale ale omului, ambasadori acreditați în țara noastră. Prin intermediul acestor discuții au fost analizate sistemul electoral actual, modul în care acesta corespunde prevederilor legale asupra organizării și desfășurării alegerilor parlamentare și prezidențiale.

M. CHERIAC

Cuvintele „procesul comunismului” s-au tocit înainte de a le afla conținutul. Justiția întârzie în ceea ce ea numește proceduri. Devine tot mai clar că regimul neo-comunist instalat la 20 mai 1990 nu ar fi putut să declanșeze un astfel de proces (deși, să nu uităm cit de infatuat a declarat acest lucru, la un moment dat, Petre Roman). Neinițiind acest proces, neo-comuniștii au ratat șansa de a se salva.

Între timp, martorii — victime și tortionari — dispar. Dar, mult dorita pace socială rămâne departe de noi. În acești aproape trei ani om consemnat nenumărate mărturii ale victimelor comunismului. După tăceri grele, stinjenitoare, fostul partizan din munți, scăpat ca prin minune, sau fostul condamnat la muncă silnică pe viață ori fostul deportat ori omul din fața ta, zdrobit în bătaia de Securitate, murmură: „unii (tortionari, n. red.) erau cumsecade”. De fiecare dată mi-era greu să aud astfel de cuvinte: ghiceam în spatele lor umilința până la limita de nemărturisitului și suferința dincolo de omenesc, acolo unde călăul și victima alcătuiesc unul dintre cele mai stranii cupluri.

„I-am iertat” — urmau, șoptit, cuvintele.

Dar cine și când ceruse iertare acestor oameni cu viețile frînte?

În acest număr, alături de „voci” victimelor, oferim cititorilor noștri și „voci” rapoartelor Securității. Ale stenogramelor rezultate din instrucțaje cu șefii penitenciarelor din epocă. Ale ședințelor prezidate de Alexandru Drăghici în care „se luau măsuri”, iar capi ai Securității „își făceau autocritica”. Ei urmau să fie dați afară sau să se întoarcă la „locurile lor de muncă” — Aiud, Gherla, Jilava — și să zdrobească „dușmanul de clasă”.

Pînă la judecata din ceruri, „omului i-a dat bunul Dumnezeu să aibă pricepere să facă legi prin care să poată conduce împărății mari și state puternice, să facă legi militare, legi civile, legi administrative, legi de ordine și disciplină”. (Arhimandrit Ilie Cleopa).

Doar aplicînd aceste legi, aici, pe pămînt, vom avea parte de o reconciliere națională. (R.P.)

ALEXANDRU DRĂGHICI ORDONĂ

In noaptea de 29-30 aprilie 1957, Securitatea năvălește în casa familiei Vasilescu. Mama și fetița, în vîrstă de 14 ani, sînt înspăimîntate. Are loc o percheziție minuoasă în care sînt confiscate etichete școlare, gume și Viața lui Alexandru Macedon. În sfîrșit, trece în pistolul din zorn („Scotă, banditul!”). Nicolae Vasilescu este arestat, luat cu duha și dus în beciurile Securității. Vîrstă: 16 ani. Ocupația: elev în clasa a X-a, la liceul „Ion Luca Caragiale”. Invinuirea: uneltire contra ordinii sociale.

În 1935-36, Nicolae Vasilescu scrisese, împreună cu alți puști de vîrstă lui, manifeste împotriva rusilor: Jos laba de pe România. Rusilor, cărați-vă acasă. Comuniștii au vindut țara rusilor; același grup de puști puseșeră la cale să arunce în aer a stații lui Stalin cu ajutorul unor substanțe de la... farmacie. Nicolae Vasilescu mai avea la activul său și o altă faptă antisovietică: de Paști, la ora de limba rusă, rostogolise în clasă, spre catedră, ouă roșii.

Deci, elevul de 16 ani este arestat, i se pun ochelari negri și este dus într-o celulă din „Instituția” de pe Rahovei, unde va sta 10 zile, neanchetat. Face cunoștință cu terciul despre care crede în prima zi că este miere, face cunoștință cu pictoarele în fund, în coaste și-l aude pe anchetatorul Dumitru Popescu spunîndu-i: „O să leși de aici cu barbă albă”. Ancheta durează șase luni, din aprilie pînă în septembrie. Drumul către sala de anchetă este el însuși un supliciu: coridoarele au tuburi mari de tablă de care copulul, cu ochelari negri la ochi, se izbește cu capul aproape la fiecare pas. Din cînd în cînd, canalul lovește levile cu matrațul, scotînd zgomote lugubre. În anchetă, Nicolae Vasilescu își recunoaște vina. Cu toate acestea este bătut cu bițe, curea, săculeți de nisip — un arsenal întrec păstrat cu grijă în dulapul din sala anchetei. Celula e fără aer, mîncarea puțină, fără sare ori excesiv de sărată. Pe fața pusului se produce o urticarie. Anchetatorul îl freacă pe față cu serum, ori cu urfal luat din cosul de gunoi. Infecția îi umflă obrazii, nasul — în ziua procesului devine de nerecunoscut. Anchetatorii decid să-l facă șef de grup reacționar (între timp fuseseră arestați și ceilalți). Este condamnat la 10 ani temniță grea și 5 ani degradare civică. Este bătut cu săculeți de nisip, în cap și în spate, pînă lesină. Mai mult mort decît viu, ajunge la Jilava într-o zi de septembrie, la ora 11, unde este ținut în pictoare într-un soi de cabină (de dimensiunea celor telefonice) pînă la 12 noaptea. În acest interval și în acest spațiu urînează; plutonierul lamand îl bate pentru că i-a murdărit cabina. La miezul nopții, primește zexhea și este dus în Reduța, la camera 26. Este împins cu piciorul în celula și aude, îngrozit, zgomotele celor trei zăvoare. Immediat simte mirosul de turpe împușate, de fecale și de transpirație. În lumina becului galben vede înșănămintă mai multe perechi de ochi îndreptați spre el. Începe să

plîngă. ceilalți condamnați coboară din pături: unul îi dă o haină, altul o pătură. Altcî, conștient întrebă pe un inv de lângă el ce condamnare a primit. „M.S.V.!” I se explică: muncă silnică pe viață. Nu poate dormi. Din cînd în cînd aude zgomote de flare tirite: este cîte un coleg de cameră care, înălțut se trîștie la „tun” să-și facă nevoile.

Nicolae Vasilescu stă la Jilava cîteva luni. Alături de el sînt întemnițați generalul Dragomir, condamnat de rusi, venit în țară și condamnat de români. Face cu el lecții de franceză, pe care le continuă cu Cezaru (fost demnitar). Cu altii face engleză, matematică. Învată să-și confecționeze o tăbiță dintr-un cîob de gram dat cu sapsun și D.D.T., pe care să poată scrie. La percheziții, obiectul este scotită infrațiune și astfel cunoaște izolarea la Turcă, la Neagra, cîte 3, 5, 7, 14 zile.

Înainte de a părăsi Jilava stă în vecinătatea Camerei zero, camera enclamatilor la moarte. Auzea noaptea zgomotele lanțurilor tirite și după un timp, împuscăturile din Valea Piersicilor. Cînd pleacă din Jilava plînge: tovarășii lui de celulă îi fuseseră ca niște părinți.

În 1958, ajunge la Gherla. I se pare un palat. Dar nu găsește cînti, ei tot delinții. Foamea și mizeria sînt cumplite. În camera 24, în care este arxivat, ferestrele sînt astupate nu doar de grății, ci și de scinduri prin care se putea vedea doar o mică fisie de cer. Așistă la șturbete și spovedaniile, ținute de preoți greco-catolici prin morse.

Datorită condițiilor solumane, delinții de la Gherla se revoltă. Alexandru Drăghici, pe atunci ministru al M.A.I., ordonă ca revolva să fie îndabustă în singe. Se trage în celule prin vizete. Condițiile de viață devin și mai asore. Deși este vară, caloriferelor merg. Delinților li se distribuie echipament de iarnă. Zilnic se administrează bătaia eruntă. Căpitănul Mihalea este unul dintre cei mai duri tortionari.

În toamna lui '59, Nicolae Vasilescu, împreună cu alii delinții, sînt dezbrăcați și trecuți prin fața unei comisii care îi împarte, după criteriul neunoscut, în două. Tînărul intră în lotul destinat coloniei de muncă din Insula Mare a Brăilei. Sînt arvați în trenuri de marfă, pășii cu mitraliere și cîini. Într-un singur vagon, cîte două sute de oameni se zbat între viață și moarte. Ajuns la Stoenești, în Balta, lui Nicolae Vasilescu i se pare bine. E aer. Munca e grea, norma de neimplinit pentru un om: 7 metri cubi de pămînt de cărat. Mîncarea e proastă, bătaie neîntrepuște. Plutonierul maior Arăftie se fălește în fata nevestei sale ordonînd convoalelor de delinții „zului-drept” în mociță. Nicolae Vasilescu implinise 19 ani și era o umbră. Îmbolnăvindu-se, medicul de lagăr îl lasă la pat cîteva zile, dar plutonierul Prisăcaru, zis „Cău de Cal”, îl desooperă, îi pune cătușe, îl bate sălbatic și îl închide la izolare cu azuzăția că se sustrage de la muncă.

Deși condițiile sînt mizerabile — mîncare proastă, bătaie, baine ude —, și în colonia de muncă de la Stoenești tînărul învătă. Fiehe caletelor sînt confecționate din pînă aprăiată cu pline muiată în apă. Delinții scriau astfel dicționare, volume cu poezii rememorate, cărți de algebră și geometrie, tabele logaritmice. La una din percheziții este găsit asupra tînărului Nicolae Vasilescu un astfel de calet: este bătut pînă i se rupe un dinț din față și este închis, apoi, la izolare.

Din cauza mizeriei, în colonia de muncă izbucnește o epidemie de leptospiroză. La apelul de dimineață, comandantul ordonă: Să lasă morții. Căruțe cu trupuri stivuite trec zilnic sere o groapă comună.

În 1962, Nicolae Vasilescu este trimis înapoi la Gherla, unde lucrează la fabrica de mobilă. Din nou, i se pare că e mai bine.

În 1964, în Iulie, este eliberat. Are 24 de ani și un trecut care, în viaținea „umanismului socialist”, avea să facă din el pentru todeauna un ins suspect.

CINE CERE IERTARE

MONICA LOVINESCU

INFERNUL PORTATIV

Dacă episodul al XIII-lea din tîmăduitorul serial al doamnei Lucia Hossu-Longin, Memorialul Durerii, a constătit în clipa apariției Elisabetei Rizea pe ecranul televiziunii un șoc, nu e doar pentru că vajnica tîrîncă din Nucșoara păstrîndu-și, octogenară, întreaga forță de caracter ce-a dus-o din închisoare în închisoare, mi-a dovedit, o dată mai mult, că grila coragialească de interpretare a societății românești e neîncăpătoare. Ar fi fost de altfel un motiv suficient de comentariu, incit, de la eseu și editorial pînă la „mafai” cel de toate zilele, clișeu ne-a copleșit. În cauză nu e, bineînțeles, opera lui Caragiale, ci aplicarea ei, zi de zi, la moravurile unui popor ce a trăit o jumătate de secol în tragedie și se arată incapabil s-o descifreze altfel decît prin sintogme umoristomare.

Ori de cite ori acest coragialism la îndemină este dezmințit — și este mereu prin mărturiile din închisoare, de la Paul Goma la Ioan Ioanid și N. Steinhart — se constată doar — cînd se constată — că excepția confirmă regula, spre a se reveni litanic la o proză „furtunoasă noaptea”. Noaptea a existat cu adevărat, dar din ea o fost evacuat blindul vadevil al lui Ion Luca. Una din sarcinile de seamă ale literaturii presupun că va fi să-l redea pe Caragiale scenei teatrale și timpului său. Cînd nu se va mai lipsi eticheta de Catavinci pe escroci și fripturiștii zilei, ei își vor pierde aura estetică și vor redeveni ceea ce și sînt: niște lichele pur și simplu.

Elisabeta Rizea nu reprezintă doar un argument pentru de-clșezarea obsesiilor naționale. Femeia aceasta, îndarînd toate chinurile fără a trăda pe cei din munți și care mai păstrează încă sînta capacitate a adolescenței de a se indigna, pune, prin fiecare frază a sa, degetul pe rana dinții o României post și neo-comuniste: lipsa de dreptate. Nu numai că nu i se dă înapoi pămîntul, dar

ea, care n-o cunosc anchete, a învățat acătura spre a fi încă niște i-a fost furată, „vizite” de pistolari, departe de a fi fost micii sotropi de ieri, cali, stau în celeași în inimile victimelor. ținuți Politici i se ref lăsîndu-i-se vreme lui adevărat f), iar lui D fugit cu adevărat f). I susi fost detinut poli grosso modo magistre nismului, datoria, că e și cî, în orice caz, s nistru al Justiției să s procesul comunismului făptui decit pe plan și studiu istoric pînă casul comuniștilor e u implica juridic mii ș carnet de partid), dar mării poruncitori ai c nu fie judecați. După rea nazismului, proce tății sunt departe de răzbunare, e o precau să nu se mai repete. rece n-au făptuit cu cut-o deoarece au ex putea împiedica pe 3 rului să reincape. C în acest domeniu, in s-ar îndoi de așa ce nou pe Elisabeta Rizea decit trotatele de mo riei.

Ceea ce nu ne imp nici la alte. În esul servind că Biserica Ca ceptele pedepsitoare în secolul al V-lea, c tică, Hannah Arendt viziunea creștină a ab vine din necesitatea c meniul prin excelență de relativitate ține fa

RAPORT

asupra
activității
Direcției Generale
a Securității Statului
(extrase)

Pentru a zădărnici încercările dușmanilor dinăuntrul și dinafara țării, de a întirzia mersul nostru spre socialism, Securitatea Statului a primit sarcina de a aplica împotriva acestor dușmani politica represivă a guvernului prin:

Depistarea și lichidarea agenturilor de spionaj și diversione;

Prevenirea încercărilor reacționii interne de a duce activitate subversivă anti-democratică și lichidarea ei;

Lupta împotriva contra-revoluției pe plan economic.

În cadrul activității de contra-spionaj, organele Securității Statului și-au îndreptat efortul spre crearea unei evidente operative, fiind identificate și trecute în evidente 32.281 persoane care formează diversele categorii ale bazelor operative.

Au fost deschise 1124 dosare de verificare, care înglobează 4068 de persoane, dintre care în problema spionajului american sînt 185 de dosare cu 652 de persoane. În problema spionajului englez 144 de dosare cu 343 persoane, în problema spionajului francez 148 dosare cu 609 persoane, în problema spionajului italian 95 dosare cu 521 persoane, în cea a spionajului iugoslav 154 dosare cu 711 persoane etc. Despre toate aceste persoane au fost obținute date compromițătoare ce trebuiesc verificate.

Dosare de activitate informativă asupra celor suspectați că ar desfășura o activitate de

spionaj au fost deschise 236, înglobînd total de 2614 persoane.

Dintre activitățile informativă 23 de d cu 353 persoane au fost în problema spionajului american, 47 de dosare cu 309 per au fost în problema spionajului englez, dosare cu 429 persoane au fost în problema spionajului francez, în problema spionajului italian au fost 35 dosare cu 335 de persoane în problema spionajului iugoslav au 13 dosare cu 164 de persoane.

În ce privește dosare de evidență pe blemă sau obiectiv, acestea s-au ridicat 216, cu 45.299 persoane, dintre care, 27, sate cu 9.211 persoane în problema spionajului american, 23 dosare cu 5.575 per în problema spionajului englez, 32 dosar 6.313 persoane în problema spionajului goslav, 16 dosare cu 5.751 persoane în blema spionajului francez, 12 dosare cu persoane în problema spionajului italia dosare cu 2.657 persoane în problema najului israelian și 86 de dosare cu 1 persoane în alte probleme de spionaj.

Tot în cadrul activității de contra-spionaj organele Securității și-au extins rețeaua formativă, ajungînd la un număr de 96 formatori, dintre care 889 informatori au ficat, 306 calificați și 5 rezidenți.

În ce privește pătrunderea informațiilor legatitile diferitelor state imperialiste, reușit să se recreeze 83 de informatori personalii acestor legatitii.

Ca urmare a măsurilor informativo-ortive, în cursul anului 1951, organele S rității au arestat 267 de spioni ai service de informații imperialiste și anume: 4 genti ai serviciului de spionaj american, 1 agent al serviciului de spionaj englez, 1 serviciului de spionaj iugoslav, 24 ai se ciului de spionaj francez, 22 ai serviciului spionaj italian, 45 ai serviciului de spion israelian și 23 ai altor servicii de spion

S-au mai obținut totodată rapoartele formative ale unor legatitii imperialiste e ministerele de externe respective. În erau comunicate date privitoare la org zarea politică și de stat a R.P.R.-ului, l tivitatea, Biroulul Informativ al partii comuniste și muncitorești, la activitate viața particulară a membrilor C.C. al P. și Guvernului R.P.R. etc.

În lupta împotriva serviciilor de spion imperialiste au fost constatate o scri lipsuri și anume:

Nu s-a acționat suficient în vederea filtării de informatori în aparatul conti de spionaj din străinătate;

Nu s-a acționat îndeajuns în vederea drumării agenților noștri pentru a o l tra în rețelele de agentură înamică;

S-a făcut o slabă cooperare a agențiilor rindurile funcționarilor de bază ai misi lor diplomatice ale statelor imperialiste. Nu s-au folosit îndeajuns combinatele operative în cadrul acțiunilor informativă (1951)

ȘI CINE IARTĂ ?

ca în timp ce era schingiuită în... în memoria celor morți în tem-nu drug la ușă, se așteaptă la nte hăituită. De ce ? E simplu : cați sau cel puțin îndepărtați, și schingiuitori până la stăbii lo-turi de unde răspindesc teama est timp, Asociației Foștilor De-procesul reclamat Procuraturii, lski să moară [oare a murit cu ci să fugă peste hotare (oare a inistrul Justiției, un liberal, el in- tot explică prin interviuri că i-au făcut, de-a lungul comu-oces al comunismului nu e legal zrea puterilor împiedică un Mi-ape de... justiție. E odevărat că to ideologie - nu se poate in-icual și moral, de la mărturie licarea de monumente, că prom-nsiens [e absurd să crezi că poți de oameni deținători ai unui u nu înseamnă în nici un fel ca și executorii cei mai fioroși să umătate de secol de la lichida-păntura crimă împotriva umani- fi încheiat în Occident. Nu e elementară pentru ca așa ceva să șefii ororii sint absolviți deoa- lor crima, iar cei care au făc- ordine de sus, nimic nu va și executorii potențiali ai viitor- răzbușunarea, termenul iertare e, int. Mai mult, primejdios. Cine o privească și s-o asculte din ve stie și spune uneori mai mult sau studiile de filosofie a isto- că să ne referim nici la unele, - Ce este autocula ? -, ob- n-a preluat de la Platon con- Infernului și Purgatoriului decit și începe marea „carieră” poli- toată că schimbarea aceasta în tii de păcat prin Răstignire pro- impune norme absolute în do- elativității : relațiile umane. Or, că pedeapsa cea mai cruntă

constă în a lua unui criminal viața, ceea ce în orice caz l se va întâmpla, ca oricărui om, într-o zi. Infernul însă a- nuloază limitele, pedeapsa se confundă cu eternitatea. În conflictele cu puterea seculară, Biserica dispunea de o armă invincibilă : „introducerea infernului platonician în corpus-ul dogmaticii creștine”, sancțiunile date de ea eto- lindu-se pe infinitele dimensiuni ale vieții și judecării de apol. Dar - adaugă Hannah Arendt - odată cu secula- rizarea vieții moderne a fost eliminat și „singurul element politic al religiei tradiționale : teama de infern”. Rezulta- tul îl află în viața sub Hitler și Stalin a unei categorii de crime fără precedent, cele împotriva umanității. Infernul s-a mutat pe pământ.

Azi, când de Judecata de Apoi nu se mai tem nici Pa- triarhii, ce ne rămâne de făcut decit să întărim noțiunea de dreptate, să o punem în temelie societăților post-tota- litare, nu în iluzia eradicării Răului din cetate, ci întru prevederea proliferării lui, dăinuirii sub forme totalitare. De aceea mi se pare că primul act constitutiv al noilor democrații nu e doar „piața liberă” (inevitabil economic), cit dreptatea ca piatră de temelie a noii așezări.

Dacă „tranziția” s-ar îndrepta spre așa ceva, atunci ce- rerea Asociației Foștilor Deținuți Politici depusă la Procu- ratură ar fi rezolvată : vinovații - înainte de a fi inculpați - ar fi fost dați afară de pe fotoliile ocu- pate abuziv, iar victimele de ieri n-ar mai continua să fie și cele de azi (laolaltă octogenarii supraviețuitori ai primei rezistențe din munți cu tinerii vînțați în Piața Univer- sității).

Spre a reveni la exemplul inițial, după apariția Eliso- betei Rizea la televiziune, Ministrul Justiției și-or fi trimis emișorii la Nucșoara să-i redea pogoanele și ar fi căutat pe cei ce o amenință azi, ce au schingiuit-o ieri. Și așa or proceda cu toate victimele ce-i sint semnalate.

Mi se pare mie sau, în actuala campanie electorală, accentul ar fi meritat să fie pus înainte de „impăcarea națională” pe ceea ce împiedică orice împăcare : lipsa dreptății și dreptului ? Pe nevoia absolută, precedind pe toate celelalte, de a crea instituții fără de care democra- ția nu poate fi decit fătornicie sau potemkiniadă. Să nu se replice că „hovelitez” și că politica nu se poate baza pe morală. Oriciți machiavelii interpretați sumar s-ar aduce în sprijinul unei astfel de afirmații, politici, după rana - necicatizată încă - a totalitarismului, nu poate face eco- nomia celei mai elementare dintre morale.

Fără de care e de prevăzut că țara va continua multă vreme să-și suporte infernul portativ.

Paris, 23 august 1992

IOANA BERINDEI:

„Nu sint vinovată”, i-am spus

● În incheiere, majoritatea femeilor tinere nu mai aveau etichetă din cauza soarelui, a spaimii, a hranei proaste, a bromurii puse în ceal. Un timp am crezut că așa mi s-a întâmpat și mie. Pe urmă însă am încep- put să bănuiesc că sint însărcinată. A- junsesem în luna a cincea și tot le- seam la rașori și spuneam : „Vreau un medic să rog, sint însărcinată, mă sint foarte prost”. Nu pot să redau răspunsul lui Visi- nescu, comandantul

incheisorii Jilava. Sarcina mea nu se vedea pentru că stăbimam foarte tare. Nu puteam minca ce mi se dădea. Păteam cu masa ea să nu ear tineta feare era îngrozitor de grea), iar coleralele mele mai infometate erau ferit- cile că se hrăneau. În același timp eram atit de convinsă că sint nevinovată, că numai dintr-o încreștură m-am trezit acolo și mine voi lesi încă aveam grije de părul meu în fiecare seară, eu fel de fel de cirpite, de hirtute : mi-l puneam pe moate, mi-l a- ranjam - să nu fiu spaima lumii cind voi ajunge acasă. Aveam 27 de ani, iar Mihnea 2 ani și 5 luni. Dormeam pe un plic, îm- preună cu o colegă de incheisoare (Ileana Mihăilescu), condamnată la 10 ani. Tatăl i-a murit în anchetă, mama și sora îl erau in- chise, tot la Jilava, dar în alte camere. Ilea- na a împărțit salteaua cu mine și m-a su- portat așa, cu toate suferințele mele, eu ne- putinta de a minca, eu stările de greață...

● În camera 1 de la Jilava, unde am stat până în luna a opta, eram 47 de femei : tăr- ranei care lesiseră cu crucea, cu Ioana Măicuțel Domnului pentru ploaie, cîteva mamei catolice - tebeciste, Cind ne scoteau pe co- ridor, eu mă plimbam eu mitalle la spate, imi lineam fusta și zimbam prostesie spre ca- merala nr. 4, unde stiam că e mama : dacă ea mă privește printră crăoături, să mă vadă veselă. Dar cum feseam din posibilul ei unghi de vedere, abia mai puteam merge. Mama avea atunci 49 de ani, Era o femeie încă tin- nără, dar era atit de macroată de arestarea tatălui meu, încit se orbușise.

● Tatăl meu, Ioan Hudită, a fost arestat

victime

în '47. Era internat în spitalul Gerota, cu fractură de femur și fractură de humerus. Intr-o dimineață, cind el era în extensie, eu 25 de kilograme de cămăși ațrîndu-i de picior, s-a pomenit cu un militan lângă el. Alți militan era la poartă. „E imposibil să vi-l dau în halul în care este” a spus doc- torul Gerota. Tata a rămas arestat în spital, dar cind a început să meargă, l-au luat. Cîi a fost la Văcărești și la Craiova am mai stînt de urma lui. În '49 însă l-am pierdut urma. Am aflat că a fost la Sigheț doar cind a fost eliberat, în '57. Din '49 pînă în '55 a fost la izolare. I se deschidea usa celulei, l se im- pingea cu piciorul camela eu mincare și o dată pe zi era seos să-și verse tinea. A fost seos ea să fie dus la anchetă în vederea pro- cesului lui Lucretiu Pătrășcanu, dar nu-si mai aduce aminte de nimic pentru că, proba- bil de foame, a lesinat. S-a trezit tot în celula lui, pe pat, 10 ani a stat incheis, fără să fie condamnat nici o zi : doar în preven- tție. N-au reușit să-l implice în nici un fel de procese. Cind a venit, avea ochii duși în fundul capului și vorbea în soaptă.

● O parte din actul de la 23 August se petrecuse în casa noastră din Vatra Luminoasă. Acolo veneau Maniu, Leucăția, toată crema Partidului Național Tărănesc de pe vremea aceea. Si liberatii, binecintele, cu Brătianu. Acolo au venit și Lucretiu Pătrăș- canu, Constantinescu-Iasi, Dej, Bodnăras. Pe masa din sufragerie a familiei Hudită s-a semnat primul act de la 23 August. Dar după alegerile din '46 tata l-a spus în fața lui Dej : „Sinteti o minoritate obraznică”. Asta l-a costat 10 ani de pușcărie.

● Motivul arestării mele pare ridicol : am dus un bilet din partea unui prieten de poli- tică al tatălui meu, Oreste Koslovski, ma- mel mele pe care el o ruga să-l găzduiască o zi-două. Cunostinta care ducea biletul, Gil Popescu, s-a oprit la mine pentru că mama locuia mai departe, în Vatra Luminoasă. Bi- tetul l-am dus, dar mama nu l-a putut găz- duși pe dl. Koslovski și m-a rugat să-l conduc la fratele ei, Costache Popa, ginerele lui Mihail Sadoveanu. A doua zi însă am prim- it un telefon de la familia Sadoveanu, în- grilorată din cauza lui Costache Popa, care lesise în oras cu bicicleta și nu se mai in-

torsece acasă. Dan și eu mine aveam bilete să plecăm la mare cu Mihnea. M-am dus să-mi iau rămas bun de la mama, unde dor- mise Mihnea și să mă întinsec cu sotul meu. Aeolo am găsit un agent. A sosit Dan, l-am luat pe Mihnea în brațe și am plecat. Acasă, pe agent îl ducea capul, l-am dat un antine- vralgie. Era un bărbat tinăr, înalt, eu o față obisnuită, semăna cu toată lumea. Mihnea s-a suit în bratele lui, l-a dat bomboane. L-am întrebat dacă trebuie să iau ceva cu mine. Mi-a spus : „Dacă vă socotiți vinovată, luați-vă haine...”. „Nu sint vinovată” i-am spus. Eram într-un taur alb. El zice : „Dar să vă schimbați, să nu vă murdăriți”. Mi-am schimbat taurul alb cu unul maron de in, dar tot de vară, și eu sandale în picioare, eu atita am plecat. Nu mi-am lăsat nici veri- gheta, nici ceasul, nici ionita. Am mers să a luăm pe Gil Popescu, care era foarte fis- tică și în minte că si-a luat o jachetă ru- sie cu ea. Mai tîrziu l-a prins bine. La Ji- lava aveam să sufăr îngrozitor de frig, pînă cind am căpătat o zeghe. Fustă au am prim- it. Aveam fusta mea marog pe care, eu niste ale, o tot lărgeam pe măsură ce imi creștea burta.

● Soacra mea era și ea arestată. Si tatăl lui Dan, și bărbatul soacerei mele - Alexan- dru Bals, care a murit la Pitesti. Soacra mea, Alexandra Berindei, era la Canal. Alexandru Bals fusese arestat la două zile după na- șterea lui Mihnea, pe 24 martie 1948. A fost condamnat la 10-15 ani. Era inginer de mine și a murit la Pitesti. Soacra mea, ea soie a lui Alexandru Bals, a fost arestată la vreo două săptămîni după el. Lui l s-a făcut pro- ces, iar soacra mea a fost condamnată la doi ani. Si-a făcut toată incheisoarea la Văcă- rești, în epoca '48, cind a fost o foamete cumplită.

● Spitalul s-a terminat cind m-au dus pe mine acolo. Un timp m-au ținut împreună cu dreptul comun. După foametea cumplită din Jilava, mi s-a părut că am intrat în rai. Dreptul comun primea pachete săptămînal sau lunar. Aici era clozet turcesc, era o chin- vetă cu apă curgătoare, mă soalam pînă la briu cu usle larg deschise, în tolu feni, dar nu-mi păsa, eram fericită că mă spal eu cită aog vreau. Dincolo, la politice, aveam un litru de apă pe zi pentru soabat și băut. Insa eram eurate : aveam un hîrdîn eu apă și rind pe rind ne sculam la două, la trei

noaptea, făceam liste și primele aveau dreptul la puțină apă în plus. Ne venea rindul prin rotație. La Jilava ne duceau la baie la două săptămîni. O militană foarte frumoasă (stau și mă minunez unde era atita răutate și cruzime în femeia asta tinără și frumoasă) stătea la usa intrării în baie cu bățul cu care noi căram tinetele : pe una o pocnea, pe una o lăsa. Eu am scă- pat. La baie, fețele s-au văzut, erau vinete, negre pe picioare. Seara am refuzat eu toa- tele hîrdău cu mincare. A fost zarvă mare. A sosit Maromet, directorul incheisorii : „Dddd-umnezeii vyvoștrri, atî vrrut să fffiti itoate menestre ! Acum vă-mpușe. De ce nu mincați ?”. Și atunci, sefa camerei a spus : „Fetelor, vă rog, aveți curajul să lesiti, să arătați de ce nu mincați”. Si-au ridicat fustele în cap și cind a văzut vineteala ne-a promis că o va scoate de pe secția noastră.

● În noaptea arestării am stat lipită de un pat. Nu puteam să fac nici o mișcare, nici să respir, pentru că se auzeau rănete, o gi- fiață fără sfîrșit, auzeal cum tîrte ceva. Si iar reincepeau urletele. Asta era la Ministe- rul de Interne, în noaptea cind m-au are- stat. Pe 29 spre 30 iulie.

● În momentul în care ne-au confruntat, Koslovski era de nerecunoscut, complet des- figurat, hăituit, avea părul vilvol. Un om nedormit, chinat... L-au trîntit pe un scaun, si el a spus : „Nu o cunoșc pe această fe- meie”. „Domnule Koslovski”, i-am răspuns, „vă rog să mă cunoașteți. Doar ne-am cu- noscut ataltăieri, atî cerut gărduire mamei și nu a putut să vă găzduiască...”. El a vrut, sâraeu, să mă ocrotească, dar nu mai avea cum.

● Pînă înainte de a fi arestată, am mers la bunica lui Dan cu Mihnea de mină. Si din cind în cind Mihnea obosea, se așeza în fa- ța mea și întinea minutele să-l iau în bra- ce. Si pentru că eram obosită, l-am strins tare de minujă - am spus : „Gata, Mihnea, mergem pe jos”. El bine, trebuie să vă spun că în Jilava, dacă am înteles ce înseamnă remis- varea, a fost minuta ala a lui pe care o s'm- team în mina mea. Sint cum vă dorea ? Pînream în hohote, mă durea sufletul că am putut să flu atit de haină. Este eumul, în singurătate, în întunec, să-ți amintesti de un lucru atit de normal, în fond.

A consemnat
GABRIELA ADAMEȘTEANU

La 20 septembrie 1952 Ministerul Afacerilor Interne se reorgani- zează potrivit Decretului nr. 324. Prin acest act normativ se înființează Ministerul Securității Statului ca organ central distinct de Ministe- rul Afacerilor Interne.

Ministerul Securității Statului avea următoarea structură organiza- torică (perioada 1952-1963) :

- LA APARATUL CENTRAL
- Directia de informatii externe
 - Directia de contraspionaj
 - Directia transporturi
 - Directia filaj și investigatii
 - Directia cercetari penale
 - Directia contrainformatii armată
 - Directia pază demnitari
 - Directia trupelor de securitate
 - Directia cadre și școli
 - Directia generală politică
 - Directia administrativă
 - Serviciul K contrainformații militare și penitenciare
 - Inspectoratul general (corpul de in- specții)
 - Serviciul contabilitate
 - Serviciul postal special
 - Serviciul tehnic-operativ
 - Serviciul contrainformații radio
 - Serviciul verificării corespondență
 - Serviciul evidența operativă
 - Serviciul secretariat.
- DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII CU PRINDEA :
- a) Securitatea statului compusă din :
 - Directia I informații externe
 - Directia a II-a contraspionaj
 - Directia a III-a informații interne
 - Directia a IV-a contrasabotați
 - Directia a V-a contrainformații
 - Directia a VI-a transporturi
 - Directia a VII-a filaj și investigații
 - Directia a VIII-a anchete
 - Directia a IX-a pază demnitari
 - Directia cadre
 - Directia administrativă
 - Directia secretariat
 - Serviciul K contrainformații peniten- ciare și militare
 - Serviciul D internări deținuți
 - Serviciul inspectii
 - Serviciul B contrainformații radio
 - Serviciul F control corespondență
 - Serviciul T tehnic-operativ
 - Serviciul C evidența operativă
 - Serviciul H cifru
 - Casa de cultură
 - Școala nr. 1 (ofiteri operativi)
 - Școala nr. 3 (limbi străine)
 - Serviciul incheisorii central
 - Serviciul postal special central
 - b) trupele de securitate
 - c) trupele de grăniceri
 - d) trupele de pază

STENOGRAMA

ședinței colegiului M.A.I. din ziua de 8 august 1957, în care s-a analizat activitatea Direcției generale a penitenciarelor și coloniilor de muncă

La ședință participă tovarășii : Alexandru Drăghici, tov. prim consilier Piatile Gheorghe, Nicolae Alexandru, Gavriliuc Nicolae, col. Pateșan, tov. Hollingher Ist. dor, tov. col. Lițandru V., locot. col. Roman, locot. col. Tiriachi, maior Gheorghe, locot. maj. Belea.

Tov. Gavriliuc : Corespondența deținuților a fost verificată de Biroul Operativ iar în ultimul timp s-a spus că nu o mai face și s-o facă Penitenciarul, dar în realtă- tate nu este clarificat.

În multe părți există un sprijin din partea ofiterilor Operativ, dar în ultimul timp lucrează independent, nu se încadrează în ei la program, nici la prestație etc.

Operativul lucrează așa de prost încit ei se desconfiră, aparatul Penitenciar- rului are o teamă de operativ, deoarece acești ofiteri se ocupă de cele mai mici greșeli ale sergentilor și nu se ocupă de problemele de bază.

Nu se poate raporta care este regimul deținuților, deoarece nu se aplică conform regulamentului, atit din cauza condițiilor administrative cit și a condamnatilor care nu execută ordinul.

Ofițerii de control nu sint toți corespunzători, unii fac o serie de abateri pe teren.

Tov. Ministru Alexandru Drăghici : Problema penitenciarelor este foarte impor- tantă și munca merge foarte prost. Important este că conducerea Penitenciarelor manifestă o doză mare de imoș- cuitorism față de subordonați.

Cu toate că au fost unele greutăți și lipsuri în timp ce aparține de fostul M.A.I. dar problema principală este lipsa de răspundere a conducerii Direcției.

(Continuare în pag. 10)

CINE CERERE IERTARE ȘI CINE IARTĂ ?

SE TRAGE FĂRĂ AVERTISMENT

În 1950, la începutul lui Iulie, în satul Ciuperceni, comuna Cosmești, Județul Vlașca, griul, cam puțin, fusese terminat de secerat și adus pe arși, unde urma să înceapă treieratul. „Colectorii”, activiști angajați să supravegheze recolta, erau însărcinați să strângă cotele către stat, lăudând țărănilor tot, până la ultimul bob. Sub lozincă: „Trebuie să ne achitam datorită de război față de ruși” țărăni erau jefuiți și foamea a început să bîntuie satele. Cu un an mai înainte, recoltele fuseseră și mai slabe. Cînd „instituițiile” (în fapt, adevăratele somații) pe care erau înscrise „cotele” (cantitățile de grâu cu urmau să fie predate către stat), oamenii au constat că ele erau cu mult mai mari ca în anii anteriori și că, achitându-le integral, vor rămîne muritori de foame.

În această situație ei se duc la învățătorul satului Maria Ionescu să-i lăvețe ce să facă. El însuși fiu de țărani, învățătorul Maria Ionescu, luptase ca ofițer de infanterie atât în primul, cât și în cel de al doilea război mondial, din care se

re adus învățătorul din arestul de la Giurgiu. Nimănu-i au-i este frică de arma care patrulcăză pe ulițele satului și pe șoseaua principală. Tensiunea eretică. Venirea zorilor îi găsește pe oameni tot în fața primăriei. Începe reprimerea. Se aruncă mai întâi, pentru intimidare, petarde, apoi, fără avertisment se trag rafale de pușcă mitralieră. Țărăni fug înapoi în casele din jurul primăriei, încercînd să se ascundă, în fugă, ciobanul Ștefan Ilie este lovit de un glonț în spate, perforîndu-i-se plămîntul stîng. Răniul se prăbușește — în aronie — pe prîspă unei case. Este descoperit zăcînd într-o bușă de sînge și este abia recunoscut de către propriul său fiu, Ilie S. Anțieș, pe atunci în vîrstă de 10 ani. Mai mulți militari l-au ridicat de acolo de pe prîspă, l-au aruncat apoi într-o masă de-a lor și l-au dus la spital, la Videle. A murit pe drum.

Iorga Dumitru este impuscat mortal tot

întorsese cu gradul de căpitan. Văzîndu-l pe țărani agitați, el întuiește izbucnirea unui conflict; îndeamnă să-și alestuiască individual cîte o cerere în care să solicite, de la caz la caz, fie migrașoarea cotel de grâu, fie scutirea sau amînarea pentru anul următor, dacă recoltele vor fi mai bune.

Sătenii au urmat sfatul învățătorului și au depus cererile la primăria din comună. După ce au fost citite de către primar și de activiștii trimiși imediat de la județ în acest scop „rezoluția” a fost globală și univoacă: „Revolta organizată împotriva ordinii de stat și sabotaj conștient economic național”. Învățătorul Maria Ionescu a fost declarat instigator periculos, arestat și dus la închisoarea din Giurgiu, capitala de atunci a fostului Județ Vlașca.

Astfel s-a aprins scîntia răscoalei care mocnea mai de mult la Ciuperceni. Oamenii încep să-și facă singuri dreptate; li prind pe arși pe cei doi colectori. Palada și Raris, și le trag o bătaie zdrăvănească. Acesta încearcă să scape cu fuga, dar sînt prinși și sechestrați într-una din încăperile primăriei.

Suciu Petre, supranumit Corcodeș, un fișcău de 21 de ani, de curînd înțors din armată, se duce la biserica și trage clopotul pînă pune în picioare nu doar satul Ciuperceni, ci și localitățile învecinate: Furani, Bălu, Cosmești, Sîlîstea și Poeni. Bărbul, fermel, tineri și bătrîn se adună în fața primăriei. El cer eliberarea imediată a învățătorului din închisoarea de la Giurgiu și mîșorarea cotelor de grâu. De la județ sosesc imediat trei ofițeri de securitate dar sînt puși și ei pe fugă, se ascund într-o încăperă a conacului lui Bîrbuș Penescu. Luciu Petre îl dezarmăză și îl închide în aceeași încăperă cu soterul care-l adusese și cu colectorii. În ziua de 7 Iulie, locuitorii sînt deplin stăpîni pe comuna lor. Răscoala se întinde imediat și în satele vecine. Dar, odată cu lămurirea serii, sosesc de la Giurgiu un batalion de securitate și o companie ocupă satul Ciuperceni, iar celelalte două sînt amplasate în comunele vecine, Cosmești și Sîlîstea. Sătenii însă nu se lasă intimidăți: în noaptea de 7 spre 8 Iulie, o masă compactă de oameni stă de veghe în fața primăriei din Ciuperceni și așteaptă să le

pe la spate, în ceață, pe cînd fugea către casă. Mai sînt impuscați Costică Simion, în picioare, iar Tudorică Chiru este rănit în ceață.

După împrăștierea răscoalelor, teroarea continuă. Trupelor de securitate li s-au adăugat cele de miliție, la care se adăugau activiștii și turnători. Întreaga localitate Ciuperceni a fost pusă sub pază strîctă și ocupație militară. Nimeni nu se mai putea deplasa în voie.

După opinta unora dintre participanții la răscoală, au fost arestați peste 20 de oameni, iar numeroase familii au fost deportate; pentru transportul lor a fost nevoie de o întreagă garnitură de tren cu vagoane de marfă.

Cei prinși au fost închisi mai întîi într-o încăperă din școală, apoi, noaptea, au fost ureați într-o dubă și transportați, la Giurgiu. A urmat o anchetă sîngeroasă, efectuată de ofițeri de securitate. Între cei ridicați de acasă, în afară de învățătorul Maria Ionescu se mai aflau: Cătrîna Ștefan, Poală Gheorghe, zis Gîdea, Luciu Petre, Năstase Ștefan, Petrescu Ion, Dumitrescu Nicolae, notarul comunei, Simion Ion, Matei Gheorghe și mulți alții.

Ancheta a durat mai multe săptămîni, în urma căreia au fost selecționați circa 17 țărani dintre cei mai instigați, printre care, evident, se afla și învățătorul satului, Maria Ionescu, dar și fostii membri ai P.N.T. sau P.N.I. Ei au fost trimiși la: Ministerul de Interne, Ploiești, Bîrgău, Jilava, Iacire de la Canal, Aiud, Perișava (Deltă), Lugoj, Acad și altele.

Învățătorul Maria Ionescu, ridicat în Iulie 1950, a fost pus în libertate în anul 1953, interzîndu-i-se reîncadrarea în învățămînt. A fost definit în închisoare din Giurgiu, Aiud și Lugoj.

La numai cîteva zile după înăbușirea răscoalei, alături de alte familii din Ciuperceni și satele învecinate, familia învățătorului Ionescu este deportată pentru șase ani de zile, fiind mutați dintr-o localitate în alta, mai întîi în Dobroeș, apoi în Bărgău, ultimul domiciliu obligatoriu fiind Rubia, lină Brăila.

Întă un episod din „transformarea socialistă a agriculturii” în satele românești.

ANGHEL GĂDEA

Unele concluzii formulate după o ședință de „analiză a muncii”

Tovarășul Ministru Drăghici Alexandru :

Tovarăș, nu pot spune că organele noastre de Securitate și de Miliție în acest timp nu au avut și părți pozitive în munca lor. Nu sînt de acord cu Tov. Gogu Ponescu, care spune aici că ne-am adunat să facem bilanțul lucrurilor noastre. Nu este vorba de aceasta. Este vorba că părțile pozitive ale muncii le cunoaștem și trebuie să spunem că se observă o creștere serioasă a combativității organelor noastre de Securitate și Miliție. Se observă din ce în ce o mai pronunțată poziție în ceea ce privește executarea ordinelor, a întăririi disciplinei, dar în afară de aceasta sînt o serie de lucruri și asupra acestor lucruri vreau în special să discutăm, să ne lămurim asupra lor, să ne lămurim ideologic și politic, să ne lămurim asupra sarcinilor care revin organelor de Securitate, pentru lichidarea acestor lucruri.

S-a arătat aici și a rețesit din Raportul Tov. Col. Stăncu și din experiența Decîrului tovarăș, care a discutat pe marginea acestui Raport, o serie de aspecte din cadrul lucrurilor noastre și de felul cum organele de partid și comuniste activiste de partid au încercat să treacă la organizarea G.A.C.-urilor, cum au întreprins și să treacă la transformarea socialistă a agriculturii, contra liniei Partidului și Guvernului, că s-au produs o serie de abuzuri, s-au folosit de colectări, de impozite și alte obligații pentru a forța pe țărani muncitori tocmai cu scopul de a determina tăcîmirea sîrmei și mijloace să intre în gospodării agricole colective. Aceste fapte nu pot fi calificat astfel decît, așa cum a spus în evidentă circulara dată de Comitetul Central care a fost citită aici, cu privire la aceste abuzuri, ca „abuzuri grosolane de la linia Partidului și Guvernului” ca încălcări grosolane ale liniei Partidului, ca atitudine menită să dea apă la moară dumanului de clasă, să rupă alianța dintre clasa muncitoare cu țărănimia muncitoare.

Sînt de acord cu cele spuse de un tovarăș de aici, care a afirmat că după dețierea de dreptate au avut loc tendințe din partea multor tov. nejuste, desigur, de a curma acuzatia că a avut devier de dreapta, prin aceea de a scoate orice obiecții ale activiștilor de partid, drept corect — tendințe care au întrenat apăsător regimul de Securitate și Miliție de a intra în grațiile activiștilor organe de partid, care au avut o loșire față de ei, ca urmare a anumitor stări de lucruri caracteristice locului, acțiun care le-au combătut cu ocazia articolelor redacționale privind la devierea de dreapta.

Dacă am avut anumite stări de lucruri condamnabile care s-au arătat aici, că atunci se spunea că din cauza bătăii o serie de tovarăși, de exemplu, organe de Miliție stăteau doborîte, spunem că a scos din stînga poziția lor de partea dumanului de clasă, acestia au fost combătuti și foarte bine, însă de aici și pînă dincolo, poziția aceasta nu este admisibilă, pentru că nu putem să privim ca intimidătoare aceste abuzuri care s-au produs, ci sînt tocmai datorită acestor stări de lucruri, cînd anumii activiști de Partid au căutat să-și creeze o viață comodă, să fugă de sarcinile de partid, să fugă de munca de lămurire, care le revine față de G.A.C. Și să se speține pe metode administrative, să se archine în munca aceasta pe organele de Miliție și Securitate și trebuie să spun că în această privință în parte au reușit tocmai datorită acestor tendințe pe care nu le pot califica altfel decît oportuniste, este aceeași deviere, aceeași abuzuri care s-au combătut și pe care trebuie să le combatem și astăzi. Este poziția oportunistă a conducătorilor organelor de Miliție și Securitate să ignoreze ordinele Ministerului Securității Statului să se antreneze la anumite fapte care nu pot fi calificate decît abuzuri grosolane de la linia Partidului și Guvernului, sub pretextul că sînt ordonate de anumii activiști de Partid.

În ordinul de Nr. 604 care vorbește

de conducerea organelor de Securitate și Miliție în perioada colectărilor, se spune foarte clar în cazul cînd impunității ca și organele de Partid vor cere să treceti la rețineri de persoane, veti raporta în treabă — urgent — Direcției Generale pentru a primi aprobarea.

Este adevărat că aici s-a arătat că nîi organele de Securitate și Miliție, sînt obligate să informeze zilnic pe impunității asupra tuturor lucrurilor și pe organele locale în îndeplinirea sarcinilor privitoare la întocmirea culturilor, pregătirea și executarea la timp a strîngerii recoltei și executarea planului de colectări.

Alii organele de Securitate, și și de Miliție de la localități și Raioane vor informa zilnic, în scris sau verbal, pe impunității, asupra tuturor informațiilor și faptelor în legătură cu munca de pregătire și strîngere a recoltei și de executare a planului de colectări, propunînd luarea de măsuri pentru lichidarea defectelor și a oricăror încălcări de disciplină sau înlăturare a încălcărilor Hotărîrii Consiliului de Miniștri și al C.C. al P.M.R. din 6 Iulie 1952. (..)

Alii gîsit unii care spuneau: „Eu n-am să spun un cuvînt, n-am să mă înscriu în gospodărie că sînt chibbur”, spunîndu-le țărănilor sîrni și mijloace: „treaba voastră, faceți ce vreați”. De ce nu trageți învățămînte din aceste lucruri? Nu vedeți că este o călcare a ordinelor și disciplinei militare?

Răspuns: Tov. Ministru, sigur că pentru mine ca director al regiunii de Securitate nu este o scuză eu sînt vinovatul principal. Pînă să ajung la fața locului s-au luat măsuri locale în încălmășcă, eu raionul de miliție că s-a văzut că cetățenii s-au îndreptat asupra sfaturilor populare. Însă lui din acuma că nu trebuia să ajungă pînă acolo lucrurile și aceasta este greșala principală. (..)

Se vorbește de faptul că numai dumanii să fie arestați, dar ce fac organele noastre de securitate? Dau bazan în casă la omul nevinovat, îl tin închis și pe urmă se constată că nu sînt nevinovații pe care trebuie să-i areștăm, ci alții.

Acesta se datorește în mare măsură lipsei de răspundere pentru că înșiși Direcțiile Centrale nu controlează amănunțit pînă jos sau cînd îl controlează, acest lucru se face în mod superficial, iar în ocaii ce privește observările pe care le are de făcut, le face exact ca un inspector care merge pe teren în trecut. Aceasta numai muncă de control nu se poate numi și prin aceasta nu facem altceva decît să imităm pe vechii inspectori de poliție.

Acest sistem de a muncii plină de sus tovarăși, de la direcțiile noastre, de la educația aceasta privitoare la educația aceasta care a atrofizat simțurile și care în fond nu este altceva decît devierea de dreapta care s-a împlinit în cadrul organelor noastre de securitate, subaprecierea dumanului, areștării la intimidare, acestea sînt greșeli care nu sînt permise.

Se dă citire ordinului nr. 109

Toate secțiile agricole, mă refer la aceste noi gospodării, să fie atacate din pînă. Să lășăm la o parte problema investitiilor, să stăcăm din pînă, să facem diguri, și să le pînăm în funcțiune și să le facem bune pentru a le da agriculturii, iar în problema investițiilor să rămîm deconștăți să le pregătăm pentru M.A.I., să fie gospodării ale noastre.

A doua problemă. În legătură cu detinuti acestia c.r. care umbli prin penitenciar, atenție foarte mare la medicii care dau scutiri și la acciți detinuti din Văcărești trimis la Aiud.

Să nu mai dați porci la îngrădînt, să faceți îngrădîntul proprie, fiindcă cei care îl îngrădînt sînt umeceri, li la de la gol pe nimica și pe urmă li valorifică ei.

Cîntăți să acumulăm experiență și să facem din aceasta o bază serioasă și pus accentul pe baza organizatorică a penitenciarilor și totă luptă dusă pentru îndeplinirea ordinelor iar în ce va privește pe voi, ea sefi, aveți și voi o serioasă lipsă în această privință.

STENOGRAMA

(Urmara din pag. 9)

Arată că se va încerca ca tov. Dacu să fie ajutat și dacă nu s-o lua măsuri se vor lua măsuri organizatorice.
Principala trăsătură caracteristică a deficiențelor, o constituie lipsa de control. (...) Să trecem la izolare și să aplicăm și cogim. (...) Să se convoace pedinte cu comandantul de penitenciar pus pe unii să facă rapoarte și unii scosi cu precuțare. Precuțarea cazurilor să se facă în toate unitățile, să tragă învățămînte cum trebuie să muncesc.
Comandanții de penitenciar, noaptea nu execută control asupra pazei (...)
La închisorile mari să fie ajutoiri de comandanți.
În penitenciare să fie supraveghetori de camere, la care se reparatizează cîteva camere și care să răspundă de detinut.

În jurul Penitenciarului să se facă o zonă interzisă înconșturată cu sîrmă ghimpoată, și cine intră acolo să fie impuscat.

Este necesar mai ales la penitenciarele mari să se facă camere de primirea doborîților, se face percheziția și apoi merge la camera.

Problema legăturilor cu detinuti să nu la legături trebuie să fie o problemă centrală (...).

Regimul de pază trebuie îmbunătățit, trebuie intensificat controlul pazei în permanență din partea comandantului și locuitorului de penitenciar.

Și munca politică trebuie să fie activă, constința-ura împotriva bandiților trebuie ridicată.

Serviciul politic trebuie să-și facă datoria, locuitorul politic trebuie tras la răspundere.

La fel este și în problema pompieristică și chiar dacă o să cheltuim ceva, dar trebuie pusă la punct. (...)

CINE CERE IERTARE ȘI CINE IARTĂ ?

RAPORT asupra activității Direcției Generale a Securității Statului (extrase)

(...) În urma muncii de identificare și denostare a activității foștilor funcționari și anarhizării de stat burghez și a altor categorii, au fost arestați: 930 elemente din fostul S.S.I., 240 de informatori și provocatori din rîndul mișcării muncitorești, utilizați de vechia Securitate; 743 de foști politici, 73 de foști comandanți de locușii de lăndarmii, 39 de ofițeri

Lupta împotriva contra-revoluției pe plan economic

Infiltrări masive de elemente dușmănoase au fost semnalate în sectorul Finanțelor, B.R.P.R., Ministerul Industriei Petrolului și Industriei Cărbunelui, Ministerul Industriei Metalurgice și Industriei Chimice, Comitetul Geologic etc.

La Banca de Stat a R.P.R., unde elementele dușmănoase au pătruns în cadrele de conducere au creat grave deficiențe și a bătăi de la linia trasată de Partid și Guvern în concepția și tehnica acordării și restituirii creditelor, organizării circulației monetare și controlul salariilor. În urma acțiunilor informative, s-a stabilit activitatea sabotajului a unor cadre din conducerea Băncii de Stat, printre care consilierul Gogu Rădulescu, directorii Ștefan Popescu și Elefterie Niculescu, Popuc Emil, Ivăncescu Victor și alții. Împotriva cărora s-au luat măsuri represive.

În ce privește acțiunea de subminare a reformei bănești, s-a stabilit că A. Viloh prin transmiterea circularii din 29 Septembrie 1951, prin care cerea unităților în subordine să intensifice ritmul de realizare a planului de casă, a dat naștere la o încordare deosebită în rândurile populației, care și așa era frământată de zvonurile

și subofitieri din fosta secțiune militară P.N.T.-Maniu: 392 de criminali de război și 146 elemente urmărite pe țară. Alți 302 criminali de război au fost trimiși Parchetului spre arestare.

În ce privește foștii deputați, senatori, profesori, profesori, rude ale foștilor miniștri și foști primari de orașe: 321 au fost arestați, 901 au domiciliu obligatoriu în centre neadominate.

desore o reformă bănească zvonuri care au fost înlătite în multe cazuri și prin desconsolidarea anunțurilor măsuri luate de către organele de stat în vederea reformei, de către elementele dușmănoase din Banca de Stat și alte departamente economice.

Organele Securității au luat măsuri respective împotriva lanșatorilor și colportorilor de zvonuri, care căutau prin acțiunile lor să submineze reforma bănească, arestând 2.904 persoane, dintre care: 622 foști comuniști, 544 foști liberali, 260 foști legionari, 22 foști membri P.S.D.I., 25 foști zvonari, 246 de elemente strecurate în P.M.R. și 22 în U.T.M. iar 235 membri ai organizațiilor de masă. Dintre areștii care nu au apartenență politică, 545 sînt chibaburi, 291 sînt mic-burgheri și țărani mijlocii iar 149 sînt muncitori și țărani săraci.

Pentru a preveni și lichida posibilitatea dușmanului de a sabota în diferite sectoare ale economiei naționale, atît în mediul urban cit și în cel rural s-a organizat o lărgă rețea de informatori, care a dat posibilitatea identificării și supravegherii unui mare număr de elemente dubioase, extinzându-se totodată evidența operativă.

Relevanță informativă numără 30.585 informatori. De menționat că din acești număr, 16.760 de informatori și rezidenți din mediul rural deservesc toate secțiunile muncii de Securitate și nu numai activitatea de contra-sabotaj.

Pe probleme, situația informatorilor și rezidenților se prezintă astfel: 2.330 în industria extractivă, 2.942 în industria așezată, 3.326 în industria ușoară, 654 în sectorul finanțelor, bancar, 1.937 în sectorul comerț-cooperativ și 3.201 informatori în sectorul socialist la sațe.

În întreprinderile care lucrează comenzi speciale, situația agenturii este următoarea: în fabrica 6 Martie din Tohan regiunea Stalin sînt 38 informatori, la Industria Română Metalurgică și Chimică Mîla, regiunea Prahova, sînt 60 de informatori, la Sadu-Gori, sînt 36 informatori, la Întreprinderea „Beciner Béla” din orașul Stalin sînt 36 de informatori, iar la Întreprinderea Metalurgică Cuadr. regiunea Hunedoara, sînt 19 informatori.

Cu ajutorul rețelei informative s-a deșchis activitatea de descoperire și stabilire a linșurilor importante din Ministeriile, instituțiile și întreprinderile economice, semnificativ se arestă lucrul C.C. și P.M.R. și Guvernului pentru a se lua măsuri de remediere.

În anul 1951, au fost înlocuite 201 sticle în vederea informării asupra activității dușmănoase în sectoarele economice, asupra locurilor, precum și a stării de spirit. Prin aceste lucrări s-au provocat, între altele, măsuri foarte importante pentru îmbunătățirea activității ministerelor economice.

În sectorul carbonifer s-a determinat schimbarea unor procedee greșite de armare a galeriilor și calcularea defectuoasă a normelor și primelor.

CADRELE

La începutul anului 1951 după noua împărțire administrativă a teritoriului R.P.R. și a înființării de noi unități în D.G.S.S., schema de organizare a D.G.S.S. a crescut de la 7.357 posturi la 15.280 de posturi. Efectivul existent era de 7.653 cadre, ceea ce reprezintă 51,09% din totalul schemei, diferența de 7.627 cadre, urmînd a fi acoperită în decurs de 2 ani.

În cursul anului 1951, au fost încadrate în D.G.S.S. 3.345 cadre, astfel că la 31 Decembrie schema a fost încadrată cu

10.423 cadre, reprezentînd 68,61%.

Munca de selectare a cadrelor a fost orientată pentru a asigura întărirea continuă a componenței sociale politice a aparatului de Securitate și pentru asigurarea alegerii de cadre combative cu ură de clasă și cu perspective de a curpinde specificul muncii de securitate. S-a mai avut în vedere să nu sîmbă rîde apropiate în țările imperialiste.

Privind din punct de vedere al apartenenței politice, efectivul D.G.S.S.-ului, fără personalul din aparatul exterior al Direcțiilor V și VII și elevii care urmează cursurile școlilor D.G.S.S., situația se prezintă astfel: 5.379 sînt membri P.M.R., 3.562 sînt membri U.T.M., 13 sînt candidați P.M.R., 47 sînt candidați U.T.M., 394 sînt fără partid, 29 exclusi și 17 cu situație necleară.

Din punct de vedere al originii sociale, 4.174 sînt de origine muncitorească, 143 sînt de origine muncitori agricoli, 3.484 sînt de origine țărani săraci, 508 sînt de origine țărani mij-

locuși, 633 sînt de origine funcționari, 131 de origine antic-muncitorești, 107 de origine mic-comercianți etc.

Marea majoritate a celor încadrați au perspective de a cuprinde muncă de Securitate, cu excepția a cea 60 de tovarăși, care reprezintă 1,89% (este vorba de noi încadrați semnalați pînă la sfîrșitul anului 1951 ca necorespunzători).

Alegera și repartizarea cadrelor s-a făcut potrivit specificului muncii unităților și în ordinea urgenței determinate de importanța obiectivelor pe care le urmăresc diferitele unități ale D.G.S.S.

În activitatea de Cadre au fost semnalate următoarele însuși:

- Nu s-a reușit să se ducă în mod satisfăcător munca de amănare și creșterea a cadrelor;
- Nu s-au folosit în suficientă măsură diferitele forme de stimulare a cadrelor meritoase și
- Nu s-a generalizat experiența pozitivă obținută în muncă.

CONCLUZII

Din darea de seamă rezultă că organele Securității s-au achitat în bună măsură de sarcinile încredințate, de a aplica politica represivă a Guvernului împotriva agenților imperialiste, a elementelor capitaliste și a claselor răsturnate, foarte exploatare, prin:

● Prevenirea și lichidarea acțiunii spionajului imperialist împotriva R.P.R.;

● Depistarea și lichidarea acțiunii interne, în încercările ei de a submina regimul de democrație populară și de a întîrzi construirea socialismului;

● Realizarea acestor sarcini a fost posibilă datorită creșterii nivelului profesional, politic și al combativității cadrelor de ofițeri și sergenți din Securitate;

● Din darea de seamă mai rezultă și o serie de lipsuri și anume:

● Nu s-a luptat cu toată hotărîrea împotriva greutăților întâmpinate în vederea infiltrării agenților în aparatul centrelor de spionaj din străinătate;

● Nu s-a dus o muncă perseverentă pentru infiltrarea agenților în obiectivele dușmanului, alunecîndu-se în anumite situații pe linia celei mai slabe rezistențe. Datorită acestui fapt, organele de Securitate nu au reușit întotdeauna să descopere și să lichideze la timp activitatea criminală a dușmanului. Această lipsă s-a constatat mai ales pe linia activității de contra-sabotaj.

SARCINI

— Acționarea perseverentă în vederea infiltrării agenților în aparatul centrelor de spionaj din străinătate.

— Introducerea agenților în obiectivele dușmanului. Se va pune accent pe folosirea variatelor combinații operative în cadrul acțiunilor informative.

— Organizarea muncii sistematice de control și îndrumare a unităților din subordine pe bază de plan grafic.

— Lărgirea rețelei de școli profesionale pentru calificarea și recalcificarea cadrelor.

— Continuarea muncii de curățire a aparatului de elementele necorespunzătoare profesional și politic.

— Promovarea cadrelor tinere în muncă de răspundere și completarea efectivului de cadre nou recrutate.

„Nu vom putea depăși criza morală decît prin noi înșine”

Interviu cu d-l. MIRCEA IONESCU-QUINTUS,
Ministrul Justiției

Ce relații sînt între Ministerul Justiției și Procuratura Generală ?

De colaborare, de bună colaborare, ca între două instituții care slujesc ideii de justiție într-un stat de drept.

Totuși, potrivit dispozițiilor art. 131 alin. 1 din Constituție, procurorii își desfășoară activitatea sub autoritatea ministrului Justiției. Cînd va intra în vigoare această prevedere ?

O dată cu punerea în aplicare a dispozițiilor Legii pentru organizarea judecătorească privind funcționarea parchetelor, adică la 1 Iulie 1953. Atunci procurorii vor fi constituiți în parchete pe lângă instanțele de judecată, iar Procuratura va deveni Minister Public.

Și, în esență, care va fi rolul Ministerului Public ?

În conformitate cu prevederile art. 130 alin. 1 din Constituție, el va reprezenta interesele generale ale societății și va apăra ordinea de drept, precum și

drepturile și libertățile cetățenilor.

În ce stadiu se află ancheta penală împotriva lui Alexandru Drăghici ? De ce a fost pus ațit de tîrziu sub urmărire, sîntu fiind faptul că dosarul său fusese întocmit încă din timpul lui Ceaușescu ?

Așa cum am încercat să lămurim și cu alte ocazii, aceste întrebări trebuiau să fie adresate Procuraturii Generale și nu Ministerului Justiției, care nici nu pornește și nici nu urmărește desfășurarea anchetei.

Dar acum este de notorie publică faptul că împotriva fostului ministru de Interne s-a pornit proces penal, s-a emis mandat de arestare și cerere de extrădare, fiind invinuit de participare la infracțiunea de omor. Este primul dosar din seria denunțată impropriu „procesul comunismului”.

De ce așa de tîrziu ? Pentru că a fost nevoie să se îndeplinească toate procedurile care

să asigure desfășurarea legală a procesului. Poate că mai sînt și alte cauze pe care eu nu le cunosc.

Domnul Constantin Ticu Dumitrescu a oferit date potrivit cărora A'lexandru Drăghici s-ar afla în Germania, nu la Budapesta. S-au luat în considerare aceste informații ? Credenți că urmărirea lui în Ungaria este doar o diversivune ?

Este pentru prima oară cînd alu că domnul Ticu Dumitrescu ar fi oferit asemenea date. Și — să mă iertați — îmi este greu să cred, deoarece eu am discutat adesea cu dînsul despre această anchetă și niciodată nu mi-a spus așa ceva. De ce diversivune ? Și din partea cui ?

Dintr-o scrisoare găsită cu ocazia percheziției domiciliare a rezultat că el se află la Budapesta. Să așteptăm răspunsul autorităților ungare la cererea de extrădare și apoi să construim suspiciuni.

Mulți concetățeni sînt îngrijorați de „procesul comunismului”, temîndu-se că ar fi vorba de o răzbușne din partea celor ce au suferit sub regimul trecut.

Nu este pentru prima dată cînd mi se pune această întrebare, iar răspunsul este același: nimeni nu se gîndește la răzbușne, nimeni nu se gîndește la plata unor penite. Mă bucur că și foștii deținuți politici, chiar cei ce au pătimit enorm, gîndesc la fel. În aceste procese urmează a se stabili niște

fapte deosebit de grave și a se cunoaște persoanele răspunzătoare de săvîrșirea lor. Doar instanțele judecătorești vor putea constata cine s-a făcut vinovat de acele crime, prin care se încerca zdrobirea rezistenței împotriva comunismului. Poporul nostru are dreptul să știe cine au fost inspiratorii și autorii acestor fapte, pentru că aproape toți au suferit într-o măsură, mai mică sau mai mare. Este necesar să fie trași la răspundere toți aceia care, la adăpostul sau slujind regimul de teroare comunistă, au încălcat legea penală. Nici un om onest nu are a se teme de acest proces.

În atare situație, mai este cu putință reconcilierea națională, atît de necesară la noi ?

Iată o întrebare care ne frîmîntă pe toți deopotrivă, indiferent de trecutul nostru, indiferent de apartenența noastră politică. Sîntem foarte dezbrinați, foarte înverșunati unii împotriva altora, cu sau fără motive, cunoscîndu-ne sau necunoscîndu-ne. Cred că starea aceasta de învrăjbire, de netoleranță se datorează în primul rînd crizei morale prin care trecem și pe care nu izbutim s-o depășim încă. Este, poate, cea mai chinătoare mîntenire primită de la fostul regim. Dacă cealaltă criză, aceea economică, poate fi îndreptată, ameliorată, și prin intervenții din afară, criza morală nu vom putea-o depăși decît prin noi înșine, în măsura

în care vom izbuti să facem să dispară permanenta noastră suspiciune. Nu mai avem încredere în nimeni și nimic. Nu ne mai interesează nimic, nu ne mai pasă de nimic. Cît o să mai trăim între apatie și scepticism ? Cred că a sosit momentul să începem să nădăjduim să ne îndreptăm sare ceva, sau spre cineva. Cred că a sosit momentul să încercăm să ne înțelegem între noi, să ne strîngem în jurul intereselor noastre comune: democrația, prosperitatea, demnitatea și libertatea, lată primul pas spre însănoșirea morală, spre reconcilierea națională.

Socoteți că Justiția poate contribui la împlinirea acestui desiderat ?

Fără îndoială. Dacă noi vom izbuti să restabilim încrederea cetățenilor în actul de justiție. După atîtea amare decenii, în care judecata se desfășura pe bază de „indicații”, iar speranța în dreptate aproape că dispăruse, trebuie să li se redă oamenilor certitudinea în cinștea, în priciperea, în obiectivitatea și independența judecătorilor. Apreciez că această încredere se poate obține numai printr-o exigentă îndeplinire a îndatoririlor noastre și prin neclintita supunere față de lege, pentru că nimeni nu este mai presus de lege.

OANA ARMEANU

Paginile 8-11 au fost realizate de RODICA PALADE

CONVENȚIA DEMOCRATICĂ ÎN PRAGUL ALEGERILOR

PAVEL CÂMPEANU

CONTEXTIUL

Societatea românească a alegerilor din septembrie 1992 se deosebește substanțial de societatea românească a alegerilor din mai 1990. Schimbările intervenite sînt totuși profunde și contradictorii. Contradicția capitală o pune declinul alarmant al activității economice progreselor sensibile înregistrate în activitatea politică. Simptomele acestui declin sînt mult mai larg discutate decît simptomele acestui progres. Printre acestea din urmă, cele mai semnificative sînt:

1. dezintegrarea lăuntrică a puterii frontiste;
 2. asocierea unor forțe reprezentative ale opoziției într-o coaliție politică efectivă — Convenția Democratică;
 3. trecerea opoziției de la folosirea predilectă a mijloacelor extra-instituționale la folosirea predilectă a unor mecanisme democratice instituționalizate — în primul rînd a mecanismului electoral;
 4. rezultată din interferența acestor trei procese, modificarea raportului de forțe dintre putere și opoziție în favoarea acesteia din urmă, modificare concomitentă de reorientare a unei mari părți a electoratului cu privire la alegătorii locali din februarie a.c.
- ... prezente par să-i confere Convenției Democratice rolul de principal purtător al schimbării a cărei necesitate devine tot mai imperioasă.
- Sanselle Convenției Democratice de a face față acestui rol formează tema considerentelor care urmează.

COALITIA

Dincolo de performanțele electorale, care poartă pecetea conjuncturii, puterea și opoziția parcurg concomitent două procese profunde, opuse ca sens, care tind să reconfigureze structurile: puterea se află în curs de dezintegrare, opoziția în curs de agregare. Într-o perspectivă trans-electorală, acesta s-ar putea dovedi avantajul decisiv al opoziției față de putere. Potrivit acestor câteva remarcări, ar fi rațional ca analiza opoziției să pornească de la Convenția Democratică, iar a Convenției Democratice de la starea de agregare în care se află.

Azul oricărei alianțe politice constă în tensiunea dintre imensurile centrifuge și eforturile de acomodare mutuală, venite și unele și altele din partea componentelor ei. Starea de agregare poate fi evaluată în raport cu nivelul acestei tensiuni. Aceasta va fi implicit și o evaluare a șanselor pe care și le-a dobîndit respectivă alianță de a rămîne o înțelegere efemeră, ori de a deveni un edificiu durabil. În cazul concret al Convenției Democratice, problema generală a stării de agregare prezintă diverse aspecte particulare, cum ar fi: compoziția politică, modalitățile și gradul de integrare, modul de structurare, diferențierea impactului electoral.

Compoziția. Această alianță reunește entități care diferă prin natura lor: partide politice — P.U.D., P.A.C., P.N.T.C.D., P.L.A.T. ș.a.; organizații sociale — A.C., A.P.R., 15 Noiembrie 1987 etc.; asociații profesionale — Solidaritatea Universitară, Eterogenitatea pronunțată a compoziției nu ușurează agregarea acestei alianțe. Dată fiind natura neomogenă a constituenților ei, Convenția Democratică reprezintă mai puțin o coaliție propriu-zisă politică și mai curînd un for politico-social.

Identitate politico-socială. Entitățile care alcătuiesc Convenția nu se deosebesc între ele numai prin natura lor, ci în același timp, prin grupurile sociale pe care încearcă să le reprezinte și, în consecință, prin orientarea lor politică. Astfel, prin denumirea sa, P.S.D.R. se reclamă de la tradițiile asocierii prioritare cu clasele de producători și în primul rînd cu clasa muncitoare; P.L.A.T., și-a ales partidul naționalului pe cale de a se naște; gîria de căpetenie a P.E.R. o constituie ocrotirea mediului natural; articulația P.A.C. cu societatea se realizează mai cu seamă prin intelectualitate; legitimitatea pe care o invocă U.D.M.R.-ul nu pornește de la o bază socială, ci de la una etnică; anti-comunismul A.F.D.P.R. este diferit de cel al P.L.A.T., partid mult mai puțin devotat ideii monarchice decît P.N.T.C.D. sau A.C. ș.a.m.d.

C.D.R. oscilează între două exigențe: afirmarea unei identități politice proprii, care să o definească în calitatea ei de coaliție și, pe de altă parte, preservarea diversității de identități politice și sociale a aderenților săi individuali. Pentru moment s-ar părea că prima exigență cedează celei de a doua. Dacă lucrurile stau într-adevăr așa, atunci s-ar putea ca principalul factor de omogenizare a Convenției să nu se găsească înăuntrul, ci înafara ei; puterea, care ar urma să fie învinșă și înlocuită. Dincolo de acest obiectiv unificator, merită să discutăm prin realizare, Convenția Democratică nu înfățișează societății un chip social-politic ci mai mult, în această situație, lăunțul în care ea poate accede nu pare a fi convergența și compatibilitatea. Orientările diferite pe care le include nu conviețuiesc aspirînd să funcționeze, ci să tolereze. Identitatea politică și socială a Convenției Democratice rămîne de aceea circumscrișă în zona aproximației și a fragilității.

MODALITĂȚI DE INTEGRARE

Aparținerea în C.D. presupune, firește, o serie de condiții specifice. Unele dintre acestea sînt de natură strategică — acordul asupra unui număr minim de scopuri și procedee, altele de natură pragmatică — obligația fiecărei entități componente de a-și canaliza potențialul electoral către candidații coaliției, ociine ar fi ei. Modalitatea de integrare este, în esență, modalitatea de satisfacere a acestor obligații. Raza pentru toți în principiu lor, aceste modalități prezintă variații în realizarea lor practică. Cel puțin una dintre aceste variații este determinată prin negocierile, cele mai frecvente sînt însă spontane.

Variația negociată este, de fapt, o derogare prin care unele U.D.M.R.-ului să-și prezinte în alegerile parlamentare liste proprii. În februarie asemenea derogări, cu aplicabilitate locală, au fost acordate și altor formațiuni participante la Convenție. Imprejurările nu-i în-

găduie coaliției să-și integreze la fel de complet toți membrii.

Variațiile spontane de integrare sînt de fapt variații ale controlului pe care formațiunile implicate îl exercită asupra electoratului lor. Conform obligațiilor asumate liderii acestor formațiuni își îndeamnă sprijinitorii să voteze pentru listele C.D. — măsura în care sprijinitorii vor urma acest îndemn nu mai depinde însă nemijlocit de respectivii lideri. Așa de exemplu, potrivit sondajului C.I.S. din august a.c., numai un sfert din electoratul electorat al P.S.D.R. se declară dispus să voteze pentru Convenție, o proporție care se ridică la două treimi pentru electoratul P.L.A.T. ș.a.m.d. Deficiențele de integrare diminuează potențialul electoral al coaliției.

GRADUL DE INTEGRARE

Gradul de integrare a Convenției Democratice depinde de stabilitatea aderenței la ea, de gradul de integrare interioră a formațiunilor care o alcătuiesc, de relațiile mutuale pe care aceste formațiuni le dezvoltă în cadrul Convenției.

Stabilitatea. Mișcarea efectivă care îi configurează stabilitatea nu se desfășoară numai înăuntrul Convenției, ci și în jurul ei. Particularitățile mișcării alcătuiesc mai multe categorii: persistentă, defectantă, aspirantă, nou venită. Gruparea persistentilor cuprinde formațiunile care au fondat Convenția și au rămas în ea fără întrerupere — așa cum sînt A.C., P.N.T.C.D., P.A.C. ș.a. După cum persistentii întrucoapează tendința coaliției spre consistență defectantii intruchipează tendința contrară, spre destrămare. Pînă acum această ultimă posibilă tendință nu s-a manifestat decît ca excepție: defectarea P.N.L. Desi izolat incidentul are totuși rezonanța unui avertisment. Revenirea la față de această defecțiune poate fi evaluată după capacitatea ei de a preveni reiterarea incidentului și de a-i limita efectele politice și electorale defavorabile. Convenția a reacționat pozitiv, sub amindouă aceste aspecte. Gruparea aspirantilor este ilustrată de N.P.L. — cea a noilor veniți de P.L.A.T. și P.N.L.-C.D. Este vorba de trei fracțiuni liberale, care și pot aduce Convenției nu numai o compensare a pierderii suferite prin desprinderea P.N.L., dar și tensiunea neînțelegerilor intra-liberale care le despart.

Cu un important nucleu stabil, cu un partid istoric care a născut-o, cu o serie de partide abia născute care s-au afiliat la ea, Convenția este traversată și impresoară de mișcări în toate sensurile. Nu atât forțe, ci încoerența acestor mișcări poate pune la încercare stabilitatea coaliției.

Starea de agregare a formațiunilor componente. Într-o parte a aderenței Convenției Democratice, formațiunile care o alcătuiesc aparțin spectrului politic al României actuale și poartă deci însemnele acestei apartenențe. Ca stare, ele și-au călăuzit — sau sînt împinse — într-un act de scrișune, rupte fiind dintr-o familie politică învătășită, dar nu dispărută. Acesta este cazul partidelor liberale care nu încetează să se multiplifice; aceasta este, pînă la un punct, relația P.E.R. cu celelalte curente ecologiste; a P.S.D.R. cu nenumerabilele formațiuni care își arogă monopolul veritabilei social-democrației, P.A.C. ș.a. desprins din A.C., din P.N.T.C.D. ș.a. detașat P.N.T. linia Maniu-Mihalache ș.a.

Formațiunile afiliate Convenției reprezintă, cu și marea majoritate a celorlaltora, rodul unor procese de dezagregare, ori se găsesc în zona de iradialitate a unui asemenea proces — ceea ce nu e de natură să mărească așteptările în agregarea coaliției din care fac acum parte.

Relațiile dintre componente sînt, în ultimă instanță, cele care pot consolida coaliția, ori o pot împinge spre disoluție. Aceste relații se desfășoară sub două forme: binară — între două formațiuni individuale și structurată — între fiecare formațiune și toate celelalte. Relațiile de primul tip conduc la convergență/divergență cele de al doilea tip la structurare/ferahizare. Convergența poate fi privită ca starea naturală a relațiilor dintre formațiuni afiliate aceleiași coaliții. De fapt, tendința spre divergență este și ea naturală, dar în același timp amenințătoare. Activă în existența Convenției, tendința spre divergență binară a provocat considerabile dificultăți — și, tocmai de aceea, reclamă atenție. Aș ilustra această tendință amintind două episoade bine cunoscute.

Primul episod: se știe că P.N.L. a încercat să-și justifice ieșirea din Convenție prin divergența înconciliabilă care îl despărțea de U.D.M.R. Perfect plauzibilă, divergența mărturisită a liberalilor față de U.D.M.R. exprima, disimulînd-o, divergența mult mai importantă și nemărturisită dintre P.N.L. și P.N.T.C.D. Cerind rezolvarea transpănată a „problemei U.D.M.R.”, liberalii contau pe un sprijin suficient pentru a le permite să-și instaleze controlul asupra Convenției. Tentativa nu a reușit, însăși P.N.L.-ul în fața unei alternative dramatice; ori rămîne membru al unei alianțe dominate de celălalt partid istoric, ori părăsește alianța. O coaliție nu poate cuprinde ambele partide istorice decît dacă unul dintre ele acceptă primatul celuilalt.

Alta vreme cit a durat disputa surdă dintre P.N.T.C.D. și P.N.L. în calitatea sa de a treia forță a coaliției. P.A.C. ar fi putut juca un rol de arbitru, sau de mediator. Nu l-a jucat, sau l-a jucat într-un fel care nu l-a cîștigat simpatia nici uneia dintre cele două părți. Și, astfel, acest partid-experiment a devenit prototipul celui de al doilea exemplu de relații binare divergente: relația P.A.C.—A.C. Aici nu mai este vorba despre două partide tradiționale în luptă pentru controlul asupra coaliției, ci de două ramuri încă incomplet desprins din același trunchi, ale căror diferențe reciproce și dezvoltă mai repede decît ele însele. Absența unor incompatibilități de ordin programatic conduce mereu presupunerii că la temelia divergențelor dintre A.C. și P.A.C. nu se află nepotrivici între idei politice, ci, mai curînd, neînțelegeri între personalități liberare. Non-politice prin motivație, tensiunea dintre A.C. și P.A.C. are consecințe politice remarcabile:

1. slăbește coeziunea interioră a coaliției;
2. diminuează influența electorală a P.A.C. și posibilitățile lui de a se afirma ca a doua forță a Convenției;
3. consolidează supremația P.N.T.C.D. înăuntrul coaliției;

4. reduce șansele candidatului desemnat de Convenție pentru alegerile prezidențiale.

MODUL DE STRUCTURARE

Prin jocul acestor mișcări, Convenția Democratică intră în faza finală a campaniei electorale dotată, din cauza stabilității precare, nu atât cu o structură, cit cu o formulă de organizare. Caracteristica cea mai izbitoare a acestei formule o reprezintă contrastul dintre lipsa de coeziune a compoziției Convenției și gradul ridicat de centralizare a deciziilor care o conduc. Imaginea precumpănitoare pe care o oferă Convenția Democratică opiniei publice nu este aceea a unei instanțe alcătuite din reprezentanții tuturor formațiunilor aparținătoare, ci a ceea a unei singure formațiuni, omniprezente și insistent personificate. Membrii notorii ai P.N.T.C.D. conduc campania electorală a Convenției, o reprezintă în B.E.C., îl acordă cu ostentație candidaturii la președinție asistența lor ocrotitoare, ocupă marea majoritate a locurilor pe listele de candidați C.D. pentru ambele camere. Acoastă așteptare de subînțiată supremație nu naște numai o organizare ierarhică, ci și o identitate politică. Pe măsură ce, în ochii electoratului, Convenția Democratică se confundă cu P.N.T.C.D., orientarea politică a Convenției Democratice riscă și ea să se confunde cu aceea a partidului care o domină și a liderului care o personifică.

Tradus în termeni practici, acesta ar fi riscul ca influența electorală a Convenției să se reducă la aceea a P.N.T.C.D. Probabilitatea unui asemenea risc nu poate fi estimată decît cu ajutorul unor sondaje. După alegerile locale, Convenția Democratică a suferit o serie de schimbări, schițate mai sus cu o inevitabilă doză de n-precizitate. Ce efecte au avut aceste schimbări asupra impactului ei electoral? Acestei întrebări i-au căutat un răspuns sondajele C.I.S. din ultimele luni. Principalele teme abordate în acest scop au fost:

1. dinamica electoratului C.D. comparată cu aceea a electoratului frontist (F.S.N. + F.D.S.N.);
2. contribuția principalilor ași aderenți la performanțele electorale ale Convenției — inclusiv raportul dintre influența P.N.T.C.D. asupra coaliției și influența sa asupra electoratului;
3. forța de atracție a C.D. asupra electoratului principalilor formațiuni care nu fac parte din ea — și, în primul rînd, asupra electoratului P.N.L.

ELECTORATUL CONVENȚIEI DEMOCRATICE

Dinamica. Potrivit datelor oficiale, la alegerile pentru consilierii locali din februarie a.c., Convenția a obținut 24,3% din totalul voturilor iar U.D.M.R. pe liste separate, 7,0% — în total 31,4%, față de 33,0% — F.S.N. Acesta devenise raportul susceptibil să hotărască asupra viitoarei evoluții politice a României. Îndată după februarie, fiecare dintre cele două tabere a suferit un puternic șoc politic: F.S.N.-ul s-a scindat, iar Convenția a fost abandonată de unul dintre cele două partide istorice. Electoratul putea reacționa la aceste șocuri în mod similar sau diferent. Ambele tabere ar fi putut pierde ori și-ar fi putut păstra electoratul neatins — ori grupuri din electoratul uneia ar fi putut trece de partea celuilalt; C.I.S. a încercat să urmărească aceste posibile evoluții pas cu pas, măsurînd în fiecare lună fluxul intențiilor de vot pentru Convenție și pentru ansamblul celor două Fronturi. Folosind termenul „electorat frontist”, C.I.S. nu a avut în vedere o reconciliere politică, ci un procedeu de calcul statistic: suma voturilor pe care și le atrag cele două Fronturi; după sciziunea este mai mare, mai mică, sau egală cu voturile F.S.N. dinaintea sciziunii?

Înă oscilațiile lunare ale intențiilor de vot pentru C.D. și pentru F.S.N. + F.D.S.N. (în %):

	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August
Convenția Democrată	31,3	36,7	37,2	36,3	33,1	35,9	32,0
F.S.N. + F.D.S.N.	33,6	33,0	31,8	25,5	30,3	31,3	33,4

Șocurile politice amintite nu s-au soldat cu un dezast electorale pentru nici una din tabere. După contracția progresivă din primele luni, electoratul frontist pare să recupereze și să-și mențină dimensiunile. În fiecare lună, pînă în august, C.D. a denegit atât propria sa performanță din februarie cit și electoratul frontist. În limitele acestor șase luni, raportul dintre cele două electorale s-a schimbat în favoarea Convenției Democratice. Dovadă: a media lunară, care a fost de 35,2 pentru alianța opoziției și de 33,7 pentru cele două Fronturi. Fîind vorba de medii, diferența de 1,5 puncte este mai semnificativă decît pare.

Probabilitatea superiorității electorale a Convenției este mai fermă decît arată aceste cifre, întrucît în fața ei nu se va găsi artificialitate statistică numit „electoratul frontist”, ci realitatea politică a două electorale, care se vor opune unul altuia slăbindu-se reciproc. Efectul pro-Convenție al conflictului intra-frontist va fi cu atât mai important cu cît mai strîns va fi competiția dintre cele două Fronturi. Discuțîndu-se un electorat limitat de circa 30%, este clar că eventuala nepuință electorală a uneia ar consolida performanța celuilalt. Or, pentru intervalul de cinci luni de cînd F.D.S.N. a devenit un partid legal, medii lunare au fost de 21,9 pentru F.S.N. și 25 pentru concurenții-frate a nivel remarcabil, dacă lînem seama că media lunară a P.N.T.C.D. pentru perioada februarie-august a fost de 10%. F.D.S.N. nu este deci doar a firmă ci o realitate electorală redutabilă și dinamică. El și-a pierdut acest scriș în foarte puțin timp de la constituire. Intențiile de a-l vota, care se cifru în mai la 6,2%, se ridicaseră în toată la 12,6%. Din acest punct de vedere, tinerea alegerilor în mai ar fi putut dezavantaja Convenția Democrată. Caracterul închis al competiției dintre cele două fronturi este demonstrat și de un alt moment: luna Iulie, cînd performanțele optime a F.D.S.N. 12,6%, îl corectau performanțele cea mai slabă a F.S.N. — 10,6%. Dinamica intențiilor de vot nu indică numai probabila înflăcțire a C.D. în 27 septembrie, ci și probabila fermitate a acestei înflăcțiri, a doua concentrare de voturi în favoarea F.S.N., avînd puține șanse să deneghească 25%.

Istoria sondajelor pre-electorale dovedește că ele au dreptate mult mai des decît se înșală. Vulnerabilitatea lor rămîne însă o realitate care nu poate fi nici uitată, nici subevaluată. Pentru a diminua acest risc, sondajele C.I.S. au reluat unele teme, lună de lună. Rezultatele

(Continuare în pag. 13)

ANDREI PIPPIDI

ISTORIA PE CARE O SCRIU EI, CITITĂ DE NOI

N-am intenția de a adăuga citiți de puțin la popularitatea d-lui Petre Turlea, deputat F.D.S.N. (după ce a fost vreo două săptămâni independent și, mai înainte, un an, F.S.N.). Publicitatea în jurul acestui figură parlamentară o asigură „România Mare”, al cărui colaborator a ajuns a fi, după ce, același ziar „absolut independent” îl injuria ca la usa cortului. Să înțeleagă alții aceste simozități, desigur impuse de o viață politică de care m-am făcut îndotatuna să mă las atras — mar-tor mi-e chiar domnul Turlea care-mi propunea în 1990, să devin... șef de partid!

Bănuș istoric, așa fi vrut să-mi aduc aminte de ex-colegul meu Turlea, tot ca istoric. D-na a vorbit de curând, despre un subiect istoric, dar în cadrul unor emisiuni radiodifuzate și televizate de propagandă electorală. Politicianul nu istoric, este cel care s-a încumetat să pună în circulație republica și monarhia, temă la care recurge astăzi orice agitator dorind să excite pasiunile în România. Căci, după cum recunoaște d-l Turlea, grozav de neclărit: „s-a ajuns a se confunda anticomunismul cu monarhismul sau cu republicanismul să fie considerat „comunist”. Adevărat, așa e; dar vina este numai a împrejurărilor care, nu puteau, până la

urmă, decât să reducă toate formele de exprimare, a controverselor noastre la una singură, esențială.

După părerea d-lui Turlea, entuziasmul pentru cauza regală de care s-a lăsat cuprinsă majoritatea partidelor de opoziție ar ascunde „incompetența” lor de a produce personalități „comparabile cu d-l Ion Iliescu”. Ce-i drept, nici unul dintre cei ale căror nume nu fost luate în considerare n-ar fi capabil de facțioasă desonoranță, de care actualul președinte a fost acuzat, nici nu i-ar putea sta alături în privința trecutului comunist: această iremediabilă inferioritate trebuie să le-o recunoaștem tuturor. Altfel, după înfrângerea cu care s-a doctis Convenția Democratică, s-ar zice că dificultatea cu d-l Ion Iliescu, a alegei lui pe multe personalități. Nu-i de mirare, dimpotrivă, am demult convingerea că republicanismul ar fi mai puțin în țara asta, decât în fiecare român n-ar exista încrederea că i se cuvine să ajungă mai sus decât voitul său. Ori, de azi, atitudinea nu-l sperie așa s-a întâmplat să intre și d-l Turlea în Parlamentul a cărui istorie ar fi trebuit să-i inspire, dacă nu suzerenă, măcar simț de răspundere).

Așa începe nenorocirea. Ca oricând istoric al F.D.S.N.-ului, fără alt recurs decât subtilul intelectual care este d-l Dumitrescu, Petre Turlea s-a găsit în situația de a furniza, cu orice preț și la înțelegerea, argumente pentru campania de poezie a monarhiei românești, la care acest partid e obligat de perioada creștină și interesului popular pentru un subiect est-nioară trecut sub tăcere sau falsificat. Istoricul onest pe care l-am cunoscut și ajutat (o, prefețele și deciziile de alidat-dă trebuia să-i dea seama că n-o poate face decât a creștină adevărată și înalțind grosolan o etică profesională de care partidul nu vrea să aie. O experiență, însă înclinată, trită pentru cineva care, în anul când era membru P.C.R. avusese destul răbdare de a se îngrijosa de min-cuna.

Ce spune, deci, ex-colegul meu? Dină o tehnică de cercetă aplicată de istoriografia regiunilor trecute, adevăratele și latente-tățile — în măsura în care nu desimăi propa-ganda și nu supără interese actuale —, dar li se adună o bună doză de invenție pătimasă pentru a denatura rezultatul. Astfel, se compară detronarea lui Cuza-Vodă cu aceea a Regelui Mihai, ca și cum o primă legalitate ar fi continuat-o în ser-

mane pe cea de a doua, smucind-o care-cum. Nici cauzele, nici caracterul, nici consecințele evenimentelor nu seamănă. Înălțarea lui Alexandru Ioan I a fost reacția contra unui regim autocratic și personal, venită chiar din partea acolorași oameni politici care în 1860 luptaseră pentru Unire: I.C. Brătianu, Ion Giulea, C.A. Rosetti, frații Goleacu, Lascăr Catargiu, D.A. Sturdza, practic unanimitatea țării legale. De Kogălniceanu, domnitorul se despărțise, tolerând în preajma sa pu-zini o cameră avidă și usuratică. La 30 decembrie, nu armata română a dat lovitură de stat, ci forțele de securitate, inclu-siv diviziile formate în Uniunea Sovietică; iar lina de reacție era exilicobă după distrugerea partidelor care l-au fost chemat de aceeași deputați care fuseseră aleși sub domnia lui Cuza și demersul lor a fost confirmat de rezultatul unui ple-biscit. În 1947 nu s-a recurs la un referen-dum, ca în Italia sau chiar în Bulgar-ia, iar Parlamentul care „a luptat” de abdicarea șmăla prin șantaj și violență își datorează existența unor alegeri măsluite. Mai mult, s-a dovedit că însăși procla-marea republicii a fost o mistificare, sancționată printr-un fals în acte publice. Cit privește urmările: în 1908, ele au fost Constituția (una dintre cele mai liberale pentru Europa secolului), independen-ța, modernizarea institutiilor de stat și culturale; în 1947, instaurarea dictaturii staliniste, necererea țării, crearea Secu-rității și a lagărelor, deposedarea țărân-ții de pământul ei, etc. Comparatia e in-tr-a-severă grăitoare.

Domnul Turlea nu șovăie să folosească drept argument nici sinucidarea represen-tați-a răscoalei țărănești din 1907, a cărei răspundere o aruncă asupra lui Carol I în calitate de comandant suprem al arma-tei. Mi se pare însă necuștat a omite fa-ctul că direct responsabil era ministrul de Război, secolul general Averescu a cărui statuie abia a fost inaugurată deunăzi la Mărășești, pe locul marilor biruințe pentru care poporul nostru îi păstrează cu drept cuvânt recunoștință. Stăbilirea numărului exact de țărani uciși de armată nu e mai ușoară acum, decât atunci: cifra oficială a fost de 419 morți, din zărilor socialiste s-au înțeles în invenții lugubre, vorbind de 11000 sau 13000 de victime. Morții însă amintită o declaratie a lui Vasile M. Kogălniceanu, fiul marșului ministrului al lui Cuza și considerat pe atunci unul din principalii instigatori. El afirmă că: „mă-l-ta care a urmat, se datorează inițiativăi ocranale a regelui care n-a voit ca, la apusul vieții sale, să-l de fi al țării să zăcă în închisoare ca revoltat și care, de la început, s-a gândit în măsură să-și pene-tru-limă în țară scrierile și restabilească pă-cii sociale. Regele, a zis d-l Kogălnicea-nu, care e născut german, are o înțele-geri mai mare pentru impulsurile sufle-tului românesc ca toți politicienii noștri și el, care ca Hohenzollern e un conser-valor înăscut, da dovadă, când e vorba de reforme pentru straturile țării ale poporului, de mai mult spirit democratic și progresist, decât toți liberalii”. Iată ce-a re istoricul F.D.S.N. n-a știut sau n-a vrut să spună. După care, prezenția D-sale de a scrie istoria „ca știință” sună hu-bericent și giumă.

Unde însă ex-colegul, foarte ex-colegul meu, crede că detine un argument decisiv este în cazul demonstrației de la 13 de-cembrie 1918, cu prilejul căreia „au fost impuscaili 162 muncitori în Piața Teatru-lui Național din București”. Cu alte cu-vinte, documentul pe care-l invocă este în-scripția monumentală ridicată de con-ducerea comunistă a Republicii Populare, Pe piatra pe care, zilele trecute, am vă-zut-o sfărâmată așa cum s-ar fi cuvenit demult era scrisă o minciună pe care il-trezele de o șchioapă n-o potoua preface în adevăr. Manu-lui lui Răduț, cel de trisă memorie, nu-l așa îndrăzneț să numere până la „peste o mie” de victime. Cel care au dăruit în marmura legendă au crezut că pot prezenta: 101 nici, mai mult, nici mai puțin. Fată de s-8, eti au fost în realitate, adică tot țărini cili au murit la 13-15 iunie 1900, diferența e cum mare. Cel care a dat ordinul de a trage a fost generalul Al. Mărășeșanu, eroul de la Mărășești, după ce, se pare, i-o ceruse ministrul M. Pherekyde. Încă o dată, d-l Turlea ar vrea să-l implice pe rege, de astă dată pe Ferdinand, abia în-tors în capitala țării, în citeva zile după acei glorios 1 Decembrie. Dar ceea ce o-mite în schimb, este precizarea că revendi, cările normale ale stăvilicilor tinografi fuseseră transformate de agitatorii comu-niști în lozinci antifatale și antinaționale. Intre steaguri roși, era proclamată o „republică socială” asemenea celor de care agentii bolșevismului de la Moscova încercau să le întenezeze în Ungaria și în Bavaria. Ziarul „Socialistul” îndema muncitorii la nemunere față de ordinul de mobilizare, semnat de regele Ferdi-nand la 9 noiembrie, care avea să ducă la eliberarea Transilvaniei. În momentul realizării idealului național românesc, se răspundea manifeste comuniste care ves-tisau că locuitorii Ardealului „nu au ne-voite de intervenția și de scriștinul olgar-hic române, care nu le poate aduce decât reacțiune, exploatare, laf și crimă”, cu care au fericit până acum fosta „republică liberă a Basarabiei... La ordinul de mobi-lizare al oligarhiei românești, la acele de a trece frontierele, trebuie să răspundei într-un singur glas: Jos miile!”

A invocă rațiunea de stat ca în contă-tă-re a unor măsuri aspre de restabilire a ordinii nu e rostul istoricului. El e însă dator să recunoască de partea cu a fost dreptatea istorică, sau chiar dreptatea pur și simplă.

Singurul punct asupra căruia nu mi-ar fi greu să cad de răz și pe ocoincențial meu este că a privi istoria ca pe o colec-tie de exemple, dintre care unele destina-te edificării viitorului și altele înfrico-sării lui, înesamă a-l da o rea între-buintare. Ca metoda aceasta, care nu e deloc nouă, cineva se dovedește definitiv înapoi de a fi dascăl. Arei om, de acum înainte, nu mai poate fi decât deștat de meserie.

Cu această observație mă despart de d-l Turlea, nu fără a-mi mărturisă mî-ni-roa că unei colaborări de care nu mi-eră rusine fi pune capăt, în cele din urmă, o atit de flagrantă nesocotire a disciplinei intelectuale și morale. De asemenea me-tarmotoze am încă slăbiciunea de a mă mira sincer și înfinit.

CONVENȚIA DEMOCRATICĂ ÎN PRAGUL ALEGERILOR

(Urmare din pag. 12)

unul sondaj comportă un risc de eroare. În măsura în care converg, rezultatele a 5-6 sondaje diminuează acest risc în proporții comparabile. Rezultatele celor șase son-daje discutate sînt reponderanți, dar nu perfect, con-vergenți. Însemnătatea abaterii nu este dată atit de di-menziunile ei, cit și de momentul cînd se produc. În fiecare dintre primele cinci luni ale intervalului studiat procentajele voturilor acumulate de Convenție au fost superioare celor ale F.S.N. + F.D.S.N. August este singu-ra lună din acest ciclu cînd raportul se inversează: electoratul frontii depășește cu 3,4 puncte electoratul Convenției.

Marea problemă nu constă în evaluarea acestei dife-rențe, ci în caracterizarea acesteia abateri: reprezintă ea un simplu accident de parcurs, ori semnul premonitor al unei tendințe toite în august, care se poate prelungi și, eventual, chiar întări în septembrie? Revenind la curba electoratului C.D., din tabelul inițial, putem ob-serva că din cele patru luni care i-au urmat lui aprilie, trei au fost marcate de scăderi. Împărțind intervalul de șase luni în tranșe egale de cite trei luni, se constată că de la media lunară de 36,7 a primei tranșe, curba coboară în a doua tranșă la 33,7 — o scădere medie de 3 puncte nu e de neglijat.

Validitatea prognozelor optimiste pentru Convenție este amenințată și de o circumstanță exterioră competiției e-lectorale propriu-zise: acumpirile de la 1 septembrie ar putea deternina redistribuiri imprevizibile ale inten-țiilor de vot — și de participare la vot.

Puternic stimulată de rezultatele alegerilor locale, in-clinația electoratului de a sprijini Convenția Democra-tică în alegerile din 27 septembrie a suferit un insistent declin în ultimele patru luni. Manifestarea acestui de-clin și îndosecăt accentuarea lui maximă din august coincid cu accentuarea centralizării interioră a coaliției, menționată mai sus.

PARTIDELE CONVENȚIEI

Am văzut cum se prezintă în plan electoral, raportu-rile de forță dintre Convenția Democratică și principalii săi competitori. Forța electorală a Convenției este, cu precădere, cea a entităților care le formează. Eterogeni-

tatea acestora cuprînd o dimensiune în plus prin catego-ricile încadrate a potențialului lor electoral. Acest po-tențial nu poate fi evaluat pentru componenții coaliției care nu își propun să dobîndească o statura electorală proprie. Nu își are locul în-o astfel de examinare nici U.D.M.R.-ul, a cărui forță electorală este, după cum se știe, redutabilă, dar care se manifestă autonom în ale-gerile parlamentare. Rămîn partidele afiliate Convenției, dintre care unul — P.N.T.C.D. — recent înființat, nu are trecut electoral, trei, și anume P.U.D., P.E.R. și P.S.D.R., a căror influență electorală, potrivii unor son-daje repetate, oscilează în jurul a 1%, nepuțin deci fi considerată semnificativă; și astfel, gruparea partidelor care dispun de o forță electorală efectivă se reduce la P.N.T.C.D., P.A.C. și P.L.A.T. Pondera lor sub acest as-pect poate fi abordată din două unghiuri:

1. amplitudinea electoratului pe care li pot atrage în ca-litate de partide individuale — și
2. proporția în care contribuie fiecare la formarea e-lectoratului C.D.

Contrar aparenței, cele două seturi de informații nu sînt redundante, și aceasta din două motive. Primul: electoratul Convenției nu provine numai de la entită-țile afiliate formal la ea. Al doilea: nu toți alegătorii partidelor din Convenție sînt și alegători ai Convenției.

Forța electorală autonomă a celor trei partide nu poate fi comparată decât începînd din momentul cînd și ul-timul dintre ele — P.L.A.T. — a aderat la coaliție. Înșur-tul acestui interval limitat, intențiile de vot pe care și le-a atins fiecare au evoluat astfel (în %):

	Iunie	Iulie	August
P.N.T.C.D.	6,1	15,9	10,7
P.A.C.	5,6	5,4	9,0
P.L.A.T.	4,2	3,7	3,1

Cele trei partide manifestă trei tendințe: P.N.T.C.D. — fluctuantă, P.A.C. — ascendentă, P.L.A.T. — regre-sivă. Pentru un interval atit de scurt, fluctuația electo-ratului P.N.T.C.D. este remarcabilă: ea se desfășoară în ambele sensuri cu o mare vigoare, +5,8 în iulie, -3,2 în august, respectiv în luna care precede alegerile. Oscila-

țiile atit de puternice ale procentajelor lasă să se între-vedă un electoral instabil.

Creșterea electoratului P.A.C. este continuă, dar ritmul ei scade: de la +2,8 în iulie la +0,6 în august. Continuă, dar totodată și ritmică, este și scăderea electoratului P.L.A.T.

Comparația de mai sus confirmă că, între aceste trei partide, P.N.T.C.D. are electoratul cel mai larg; că în intervalul respectiv această superioritate a fost în același timp constantă și regresivă — de exemplu surplusul său față de P.A.C. coboară de la 5,5 în iulie la 1,7 în august; că electoratul P.N.T.C.D. nu depășește electoralele însumate ale celorlalte două partide decât în una singură din cele trei luni și toate.

Cele trei partide nu sînt ilegale numai prin potenția-lul lor electoral, ci și prin capacitatea lor de a-l transfe-rirea asupra Convenției. Această capacitate a fost inves-tigată cu prilejul sondajului C.I.S. din august a.c., efec-tuat pe un eșantion național de 1.114 persoane în vîrstă de peste 17 ani, domiciliante în 20 de localități rurale și 20 urbane din 30 de județe, plus București. Coeficientul de eroare: ±2,9.

Tema a fost tratată sub două incidențe: ce proporție din electoratul fiecărui partid votează și pentru Conven-ție — și ce proporție din electoratul Convenției li este adusă de fiecare partid.

Proporțiile în care electoratul fiecărui partid votează pentru Convenție sînt următoarele: P.N.T.C.D. — 84%; P.A.C. — 82%; P.L.A.T. — 62%.

Aceste inegalități se răsfrîng asupra proporțiilor în care fiecare partid contribuie la formarea electoratului Convenției, proporții care variază astfel: P.N.T.C.D. — 28%; P.A.C. — 26%; P.L.A.T. — 6%.

Intenționează pe care o detine P.N.T.C.D. prin contribuția de voturi este incomparabilă cu intenționează pe care și-a asigurat-o pe listele de candidați.

Adiționarea procentajelor de mai sus sugerează că a-proxpe o treime din electoratul Convenției este format din sprijinitorii unor partide care nu fac parte din ea. În frunte se plasează P.N.L., al cărui susținători se declară în-tr-o proporție de 54% dispusi să voteze cu C.D.; 12% din electoratul Convenției provine de la P.N.L. În ordine des-crescătoare urmează sprijinitorii P.U.N.R., P.D.A.R., P.R.M. și F.S.N. — toate la mare distanță de P.N.L.

★ ★ ★

Avantajată de circumstanțe, Convenția Democratică este handicapată de numeroase neajunsuri interioare, începînd cu subțedea ei coeziune. Precumpănitoare rîm-ine totuși probabilitatea succesului ei. Mai puțin previ-zibilă este dimensiunea acestui succes și capacitatea coa-litiei de a-i supraviețui.

Iar viitorul politic al țării ar putea depinde mai puțin de acest succes decât de această capacitate.

LUCIAN RAICU

ANDREI SAHAROV — MEMORII

Era foarte departe Puterea sovietică de a bănuși că de bine o nimerise atribuindu-i lui Andrei Saharov, încă din tinerețea sa glorioasă de savant și de precoce academician, titlul onorific de „erou”. Și că de amarnic va avea ea de-a face, într-un viitor apropiat, pe care sroganța și discreționară n-avea cum să și-l imagineze, cu substanța reală a acestei „recunoașteri”: în-deobște menite să oficializeze și să corupă pe fericitul posesor, să le narcotizeze — ceea ce din păcate se și întâmplă — conștiința!

Și iată că o dată, măcar o dată în lunga istorie a conferirii și previzibilelor consecințe ale „titlului” rîvnit și învidiat — dar cît de importantă s-a dovedit a fi această „dată” — încercarea n-a izbutit. Așteptările legate de ea nu fost deșuate, posesorul „titlului de „erou” s-a nimerit să fie cineva care să-l ia în serios în viața de toate zilele, să-l ia „la propriu”, confirmându-l prin fiecare act (devenit un act al conștiinței). Și dîndu-i o consistență, o realitate, o acuitate de eveniment moral; care — cu adevărat — a tulburat mersul lucrurilor, previzibil pînă atunci, și a „zguduit lumea”.

Fenomenul Saharov ține de miracol — a spus-o Soljenitin, care nu l-a înțeles totuși, nici el pînă la capăt... Dar noțiunea de „miracol” nu era pe placul savantului. Vînd să-l substituie o înțelegere mai precisă și mai rezonabilă concretă și „terestră”, el s-a decis — e drept, și în insistențele providențialei femei numite Elena Bonner, a doua sa soție — să redacteze aceste Memorii. Le avem în față — în versiunea lor completă, însumînd aproape opt sute de pagini. Le-am parcurs cu aviditate și cu uimire, „asta” a fost cu puțină, un astfel de om (din rasa acelora făcuți să spele păcatele lumii) n-a existat. A avut în plus — dacă mai era nevoie de un „plus” — forța (și ea eroică, prin dificultățile ce i s-au pus în cale, prin mijloacele abjecte de descurajare, menite să-l oprească mai ales de la „asta” cu absolut orice chip), forța de a duce la capăt aîți de necesară mărturie (cinstită, detaliată, meticuloasă). Astfel înțeleg din singulara experiență, din această „aventură a binelui” în lume, o lume a răului ostil, cinic, învergunat, chiar nimic să nu se piardă. Fieroste, lui Saharov i-ar părea excesivă și emfatică o astfel de „legitimare” a cărții, cuvintele mari — de pildă cuvîntul totuși aîți de adecvat cazului său — „miracol” — îi erau străine și îi făceau să se crispeze, el preferînd de departe o motivație mai austeră — să o cităm pe această, din succinta Prefață: „Cred că relațiile autobiografice sînt o parte importantă din memoria umanității. Este unul din motivele care m-au determinat să întreprind această muncă, precum atîția alții înainte — și presupun — după mine. Un alt motiv este că persoana, viața mea, cei apropiați mie suscitînd un interes larg, multe din cele scrise pe această temă erau cel puțin inexacte, așa că mă străduiesc a le restabili într-un spirit mai veridic (...) Am fost adesea martor sau persoană al unor evenimente esențiale pe care încerc să le povestesc. Cartea de față nu e o confesiune, nici vreo operă literară, sînt în ea niște amintiri expuse într-un stil liber privind lumea oamenilor de știință, pe disidenți, sau privind, simplu spus, viața mea...”.

În nota editorilor în franceză se precizează — tot într-un fel auster — împrejurările destul de neobișnute pentru o lucrare de „memorialistică” ale elaborării manuscrisului: „Andrei Saharov nu și-a scris memoriile instalat într-o confortabilă și plăcută ipostază de pensionar, după ce s-ar fi retras din acțiune și din viața publică, textul pînă la urmă tipărit a fost în cea mai mare parte — și cu ce a precedat în anul exilului în orașul Gorki”. Abia după ce avansezi cum trebuie în lectura cărții înțelegi că este de eleganță, de eufemistică, formularea. În realitate „povestea vieții” se intersectează la tot

pasul cu patosul încordării de a o „scrie”, nu în linștea tototului „auctorial”, nu în pasnică reculegere a tipicului memorialist știut de cînd lumea — ci într-o cumpănită hărțuire ceas de ceas, într-o continuă luptă cu KGB-ul rapace, decît să captureze foile de manuscris pe măsură ce se lveau pe masa de lucru a savantului luptător pentru drepturile omului, izbutînd de multe ori să le sustragă, să le confiste ori să le fure (odată în timpul unui „lesin” provocat al autorului...) Într-o disperată acțiune de recuperare polițienească, pe de o parte, de restabilire a textului mereu și mereu luat de la început, pe de altă parte... Acest „jurnal”, scris concomitent cu cartea furată și furat în rîndul său și din nou și din nou întocmit, reintocmit, este în sine — chiar și în sine — de un extraordinar interes, spune tot ce e de spus (egalînd în intensitate capitolele autobiografice) cu privire la infernală mașină a statului represiv, împotriva căreia îndrăznise să se ridice, la început cu toată can-doarea și în deplină solitudine, parca lipsită de orice sens, de orice speranță, de orice eficiență, autozul Memoriilor de astăzi...

Saharov suportă greu — și consideră că reprezintă un fals elogiu sau unul de-a dreptul ipocrit, înrudit mai degrabă cu condescendența și intruzivitatea cu jignirea — atitudinea de uluire, abuzul de admirativă surprindere (ca față de o minune a lumii), ados stîrnite de contestată sa, de „poziția” sa morală în societatea sovietică. Cu atît mai mult cu cît o astfel de „poziție” și-o asumă un privilegiat, un răsfățat om de știință, academician de la vârsta de treizeci de ani, un membru al elitei, chiar al nomenclaturii, un geniu recunoscut oficial (nu este el părintele

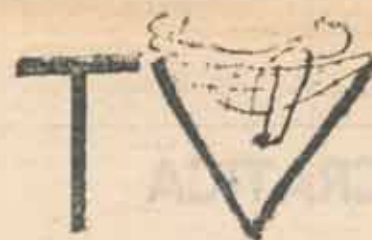
bombii H7, desigur că este...); familiar cu mediile Puterii (vorbește în carte de întîlnirile sale cu Beria, cu Hrușciov, cu Brejnev). Un om crescut în condiții „de seră” (ceea ce nu e tocmai adevărat), presupus a fi străin de toate mizeriile, de suferințele semenilor (ceea ce nu e deloc adevărat — rezultă simpede din memoriile sale și e una din tîntele elaborării lor energice dezmințire a acestui clișeu, a imaginii unui Saharov serafic, ireal, abulic și neștiutor de cruzimile vieții, de fărădelegile sistemului...) De asta și scrie cartea — pentru a dovedi că poziția sa are rădăcini, are motivări adînci în structura sa psihologică, în biografia și în „formația” sa. Primele trei sute de pagini sînt acoperite de romanul acestei „formații” — și în viziunea autorului ele ar trebui să explice totul: „restul” (activitatea publică de o sublimă generozitate, opoziția la samavolnicie, disidența, persecuțiile îndurate, solitudinea și solidaritatea, anul exilului, toate manifestările unei conștiințe drepte, neînduplecate) nefînd decît urmarea „normală”. Dar cît de rară e normalitatea! (Iți vine atunci să exclami!)

Originile fenomenului, ale „miracolului” Saharov ni se dezvăluie în climatul de elevație intelectuală și de distincție sufletească în care — datorită mai întii familiei — s-a cristalizat, în anul copilăriei și în adolescenței, modul de a fi, de a simți și de a gândi al viitorului savant. Cu acea amprentă specifică de eurătonie, noblete launtrică, intoleranță în minciună și la nedreptate — a „intelligenței” ruse (pătrunse de un spirit larg european și liberal) căreia îi aparțineau părinții săi și al cărui exponent a continuat să fie el însuși — în condiții atît de nereceptive acestei tradiții. Și în ciuda „situației” sale de intelectual „recuperat” — mîndrie, pînă la un moment dat, a „științei sovietice” (inventator și cercetător de renume în domeniul fizicii nucleare) de timpuriu purtător de ordine și decorații și titluri măgulitoare... (brutal retrase prin decret al Sovietului Suprem, odată cu arestarea și deportarea, între 1931—1936). Mai este vorba în Memorii și de influența decisivă — sub aspect nu numai științific, dar și moral — exercitată de savanții mai vîrstnici, profesorii lui Saharov, venerații de el, academicianul Tamam — în primul rînd —, academicianul Landau... Ar fi interesant (dar spațiul nu îngăduie...) să deducem din migăloasa desfășurare

a circumstanțelor și evenimentelor vieții lui Andrei Saharov, din relatarea al cărei obiectiv îl constituie lumea „din afară” și mai niciodată etalarea interiorității — un portret, fie și numai „mbrul”, al omului care scrie. Cîteva dintre elementele sale — reduse, e drept, la semne și categorii prea generale ar putea fi colesse — sumar — din cele spuse pînă acum, simțit înăscut, infalibil, al distincției dintre bine și rău, de pildă, sau înclinăția aparent paradoxală la un om de știință de a „umaniza” datele cele mai abstracte. De adăugă că avem de-a face cu o natură „moderată”, inclusiv în critica serioasă și profundă, dar niciodată „radicală” sau pătîmășă pe care o adresează Sistemului și instituțiilor sale (face excepție, cum altfel poliția politică... despre care furnizează de-a lungul memoriilor un mare număr de „dezvăluiri” teribile, extrase din propria experiență, și despre care gîndește și afirmă că este capabilă de orice și nu se dă în lături de la nimic...) În primele sale scrieri — între timp punctul său de vedere s-a modificat, fără a deveni totuși „cu totul altceva” — Andrei Saharov proceda la o analiză critică, intruzivă complementară a „defectelor” celor două sisteme, socialist și capitalist. Pe primul plan al atenției sale se situa pericolul distrugerii planetei.

I-a rămas pînă la sfîrșit deprimarea de a disocia răul absolut („răul cel mai mare”) de alte forme ale răului — și de a propune, chiar dacă nu explicit, o gradatie a criteriilor de judecată, un soi de ierarhie a priorităților — și a „urgențelor” în materie de „implicare” individuală. Repetă des și semnificativ formula de delimitare: „Lucrurile nu stau tocmai așa” — și încă mai des, cu o aplicată obsedență, formula polemică „Lucrurile sînt ceva mai complicate”. Particularitatea (și grandoarea) viziunii lui Saharov este că — implinindu-se fără rezerve de partea cauzelor drepte — își depășește prin avergură, elevație, simț al complexității — propriul „militantism”, întrece Tînta numeroaselor sale intervenții și acțiuni imediate. Fiecare „acțiune” lasă să se întrevadă un „dincolo de”, o „filozofie” care o depășește și care s-ar regăsi în cuvintele: „Vreau să cred că umanitatea va fi în măsură să progreseze fără să sacrifice pentru aceasta nimic din ceea ce ne face să fim oameni” (s.n.).

FINALUL RATAT AL „TELEVIZIUNII INDEPENDENTE”

Luni seara, 31 august, a fost ratată ultima încercare de a repune în viață una din idelle și inițiativele cele mai discutate după revoluție. Conducerea SOTI a refuzat la capătul mai multor întîlniri constituirea — conform unor protocoale anterioare — a televiziunii CONTI, alături de A.Z.R., G.D.S., Liga studenților și Federația sindicală A.C.A.V. (cuprinzînd sindicate din radio și televiziune, cinematografie etc), care să participe în următoarele luni la licitația de frecvențe. Dar să ne amintim cineva dintre momentele care au precedat proiectul CONTI.

Imediat după revoluție s-a cerut punerea sub control civil a televiziunii române, care se arăta a fi un instrument de manipulare folosit de grupul din jurul lui Ion Iliescu. La inițiativa G.D.S. — și cu participarea altor organizații, printre care sindicate — a luat ființă „Comitetul de supraveghere a televiziunii”. Prin acțiunile acestuia, necesitatea unei televiziunii independente a devenit o idee larg discutată de opinia publică. Tema a fost preluată de manifestația din Piața Universității, iar greviștii foamei au pus, drept primă condiție a renunțării la protestul lor, acceptarea unui post de televiziune independent.

Finalul manifestației din Piața Universității îl știm. Dar apariția unui post de televiziune independent a fost susținută mai departe de principalele organizații și personalități ale vieții publice. „Susținerea” înseamnă aîți presiunea politică în interior, cît și căutarea fondurilor necesare. S-a constituit, în acest scop, „Grupul celor 47”, o asocieri informală de personalități care s-au adresat organiza-

țiilor internaționale de mass-media. Într-un timp a luat ființă și societatea pe care o știm, SOTI. Particularitățile ei ar fi pe de o parte, faptul că avea obiective foarte precise, legate de crearea unui post de televiziune — de unde și meritul de a fi pus la punct proiecte precise, în acest sens — pe de altă parte, faptul că era condusă de persoane cu un trecut discutabil — M. Stoian, care lucra cu firma Philips într-o vreme cînd astfel de relații nu erau la îndemîna oricui, N. Turcanu, întors peste noapte din emigrare. În urma apelurilor făcute, în principal, prin „România liberă”, s-au adunat primele sume de bani: donații pentru activitatea inițiatorilor, sume care aveau statut de acțiuni în viitoarea televiziune CONTI. Urma ca în momentul obținerii dreptului de emisie de către inițiatorii SOTI să se constituie CONTI, iar acțiunile să intre în drepturile lor.

În 1992, ideea televiziunii independente mai face doi pași: 1) reprezentanții principalelor organizații și grupuri implicate se întîlnesc la Predeal, unde stabilesc o strategie comună (deciziile de principiu urmînd să fie luate de către „Grupul celor 47”) 2) International Media Fund aprobă în urma solicitărilor primite, echipament în valoare de aproximativ 500.000 \$. Prima tranșă este primită de către SOTI, pe baza unui protocol care stabilește că donația este administrată, în comun, de SOTI, A.Z.R., G.D.S., Liga studenților și Sindicatul din televiziune (mai tîrziu A.C.A.V.). Dar de aici încolo surprizele se (în lanț, SOTI încalcă decizia „Grupului celor 47”, acceptînd să emită pe programul II (se stabilește: numai programul D. Persoanele care fuseseră înima acțiunilor pentru o televiziune independentă (li numesc numai pe p.m. Băcanu) sînt respinse la solicitarea lor, de a deveni membri ai acestei societăți, SOTI ră-

minînd o mică organizație (în jur de 20 de oameni) condusă discreționar de două-trei persoane. De altfel, se încălca și statutul care reglementează activitatea Consiliului de administrație — din care făceau parte și A.Z.R., G.D.S. etc. — fapt care generează scandalul de presă din luna ianuarie 1992. Avînd în vedere responsabilitatea față de opinia publică, față de acționarii cărora conducerea SOTI nu le-a recunoscut nici un drept, avînd în vedere înțelegerea cu I.M.F. și ultimele evoluții legislative — licitația de frecvențe se face numai pentru societăți comerciale — reprezentanții A.Z.R., G.D.S., I.S., A.C.A.V. au purtat din februarie 1992 discuții asupra statutului societății, ce urma să finalizeze ideea televiziunii independente: CONTI. Drept bază a statutului era protocolul încheiat cu I.M.F., ca cele 3 organizații (a cîreia fiind SOTI) să administreze împreună donația primită și necesitatea absolută ca oamenii care depuseseră bani pentru a deveni acționari la CONTI să li se recunoască drepturile firești. Definitivarea proiectului era cu atît mai urgentă cu cît calitatea programelor SOTI ajunsese mizerabilă, compromițînd însăși ideea unei televiziuni care să fie condusă de altcineva decît de stat. În iulie și august au avut loc întîlniri între cele patru organizații a-mintite, conducerea SOTI, reprezentanții ai I.M.F. pe baza statutului care asigură o decizie echitabilă între parteneri. Conducerea SOTI avea însă propriul ei proiect: formarea unei societăți comerciale în care să domine absolut — cu cîteva alte participări „de fațadă”, cum ar fi Uniunea Scriitorilor, căreia li se acordă 2% — preluarea frecvenței, și apoi echipamentului I.M.F. (cele 500.000 \$ împărțite între cele douăzeci și ceva de persoane rămase în SOTI), apoi tratarea postului de emisie ca afacere pur economică. Pînă la schimbarea de statut, SOTI menținea caracterul obiectiv — deci critic — al emisiunilor sale pentru a nu crea alte discuții în legătură cu natura acțiunilor inițiatorilor ei. Așa cum am amintit, luni seara, 31 august conducerea SOTI a refuzat orice compromis onorabil. Urmează să vedem care va fi poziția I.M.F. față de această situație, care va fi poziția acționarilor păcăliți acum un an, în sfîrșit, care va fi reacția opiniei publice față de una dintre cele mai spectaculoase escrocherii din acești doi ani. (A.G.)

EMIL CONSTANTINESCU

CONFERINȚA DE PRESĂ DE LA GALAȚI

Integrarea cât mai rapidă a României în Europa. Asigurarea unei integrități nu numai economice, ci și strategice a României. Acesta este scopul declarat al vizitei de două zile din Germania a d-lui Emil Constantinescu, candidat C.D. pentru funcția de președinte, pe care a efectuat-o împreună cu d-l Corneliu Coposu, președintele P.N.Ț.C.D., la invitația Uniunii Creștin Democratice. S-ar putea ca frazele să pară identice cu cele din programul electoral al celorlalți candidați. Dar ce integrare a României în lume poate „asigura” d-l Gheorghe Funar, a cărui politică antiminoritară (doar ca primar) se numără printre motivele întârzierii clauzei? După ce a determinat izolarea României, ce mai poate promite d-l Ion Iliescu? În Germania, d-l Emil Constantinescu a avut întâlniri cu d-l Peter Hintze, secretarul general al Uniunii Creștin Democratice și cu Friedrich Bohl, Ministrul Cancelariei Federale. „Viitorul României stă în mâinile românilor” a spus la întoarcere, la conferința de presă din 8 septembrie de pe aeroport, d-l Emil Constantinescu, referindu-se la necesitatea unor alegeri corecte. Partenerii de discuție au asigurat delegația română de importanța și sprijinul Germaniei pentru o organizare economică structurată a României — cu condiția ca ea să devină într-adevăr un stat democratic. Au existat și discuții privind ajutoare imediate pentru lesirea din lană, viitoarea organizare a transporturilor și telecomunicațiilor, sistemele de sprijinire a micilor întreprinzători și meșteșugari, printr-o impozitare specifică și modalități de rentabilizare agricolă. Dialogul s-a deschis spre marile interese naționale ale României, așa cum se întâmplă și în întâlnirile d-lui Emil Constantinescu cu oamenii din diferitele județe ale României. „Spun același lucru și la Washington și la Galați” a declarat d-l Emil Constantinescu în timpul vizitei de joi 17 septembrie, în orașul care s-a dovedit că nu este roșu. (Chiar primarul P.S.M. al Galațiului a fost ales nu pentru orientarea politică, ci pentru posibilitatea calității de gospodar pe care se spera că d-l E. Durbocă le-ar avea.) Despre primari însă, „22” va vorbi după alegeri. Deocamdată oferim fragmente din discuțiile purtate la Galați de d-l Emil Constantinescu, pentru ca posibila săi alegători să-l cunoască mai bine.

G. A.

1.) Care credeți că sînt alăturile dvs. față de ceilalți candidați în general și față de d-l Iliescu în special? 2.) Faptul că ați fost ales dvs., care recunoașteți că ați fost membru p.e.r. de către Convenție pentru a candida la prezidenție este o măsură de protecție electorală sau o recunoaștere a unei realități obiective a societății românești?

1.) E greu în general să-i prezinti sinur alăturile: nici mediului în care am evoluat, nici structuri mele nu l se potrivea un asemenea tip de prezentare. Dar am înțeles că într-o campanie electorală acest lucru trebuie făcut cu franchețe. Când am fost propus mi s-a reproșat că nu am notorietate. Și încă de atunci am răspuns că există două tipuri de notorietăți: notorietăți negativi și notorietăți pozitive. Cred că puteți să distingeți care dintre ele aparține prezidențului Iliescu. Atu-ul cel mai important pe care îl am și care, de fapt, constituie capitalul meu electoral este că nu am mintit niciodată și că am afirmat foarte clar că nici nu am de gând să mint. Candidatul la prezidenție Ion Iliescu li va fi greu să folosească acest atu. Sînt sorținit de cea mai mare coalitie de partide democratice din țară: aceasta îmi permite să fiu foarte consecvent cu idelle racle politice. Alți candidați aștează programe democratice, programe de schimbare abia acum după ce au făcut exact contrariul în anii în care au fost la putere. De aceea programele lor sînt foarte puțin credibile.

2.) În nici un caz nu a fost un calcul electoral din partea mea: de altfel, în general nu mi-am coordonat acțiunile după rațiuni electorale. Pentru mine a fost o problemă de conștiință, a fost — să zicem — singurul compromis pe care, recunosc l-am făcut în viața mea și pe care l-am mărturisit de la început. Și, în același timp, dvs., ați sesizat foarte bine, aceasta a reprezentat destul de comun al unei generații și al unui grup socio-profesional. Nu este același lucru, de pildă, să fi fost membru de partid în-

tr-o perioadă foarte cruntă sau în momentul în care cei mai buni studenți, cei care aveau de la 8 în sus, intrau în partid. Cei care au fost în Piața Universității fuseseră tineri dintre ei) membri de partid. În organizația cadetă de mineralogie eram 29 și ceva de cadre didactice și 48 de studenți. A fost un compromis, într-un moment în care a trebuit să alegem între opțiunile directe și între dorința de a menține o existență tactică, științifică și culturală. În Universitate prin prezenta noastră acolo. Evoluția Universității din București după revoluție a arătat că această rezistență științifică și culturală a fost un fapt real.

Liderul Confederației Metal v-a întrebat care este opinia dvs. vizavi de combinatul siderurgic. Răspunsul dvs. mi s-a părut puțin cam consolator. Spuneți că statul va trebui să albe grîi de astfel de întreprinderi, ați trecut apoi la faliment, despre care ați spus că și el este o formă în care statul preia anumite sarcini. Nu mi s-a părut o consolare prea fericită. Acest combinat poate fi rentabil — și a și fost. Profitul net pe '88 al combinatului a fost de opt sute de milioane de dolari, cu care Ceaușescu a plătit ultima rată a datoriei.

Să nu dați răspunsul în locul meu.

Abordarea pe care ați făcut-o și la televiziune și cea de astăzi, de aici, nu a fost un răspuns complet vizavi de astfel de întreprinderi.

Deci întrebarea este să mi precizez poziția față de acest combinat.

Și față de combinat, dar, în general față de astfel de întreprinderi. Mai sînt câteva în țară. Legea de combinat, să zicem că nu-l ajută prea mult, pentru că materiile prime ale sale vin prin partea cealaltă.

Eu de aceea merg în țară și am aceste dialoguri. În general mă documentez înainte, am un dosar pentru fiecare județ, alcătuit de specialiști. Când vin într-un loc, eu cunosc deja problemele. Pentru reconstrucția economiei trebuie făcută o distincție între gigantii indus-

OPINIA CU PRIVIRE LA PROBLEMA CLAUZEI

În ceea ce privește clauza națiunii celei mai favorizate, ea este absolut necesară economic și românești în măsura în care dorește să exporte în Statele Unite. Și există foarte multe produse românești care pot fi exportate în Statele Unite. M-am dus acolo pentru a cere deblocarea clauzei acum. Înainte de alegeți. Mi s-a explicat foarte clar care este situația, mi-au declarat că în momentul în care alegerile decurg în mod corect se vor face toate eforturile pentru ca imediat să se deblocheze. Noi nu punem nici un fel de condiții politice. Și, dacă voi fi ales președinte, voi fi un președinte al tuturor românilor și al celor care m-au ales și al celor care nu m-au ales, iar raportarea se va face doar la interesele naționale.

Domnul profesor, ascără la televizor ați lansat o bombă pentru județul Galați. Este vorba despre acea ordonanță prin care se dorește privatizarea sistemului de irigații. Nu știu dacă știți, județul Galați are o mare investiție în sistemul de irigații, cu o mare pondere pentru agricultura țării. Programul dvs. electoral are în vedere această situație sau ne-ați oferit doar o simulă in-

formație?

Programul nostru sustine că statul trebuie să rămână proprietarul sistemului național de irigații, pe care să-l dezvolte. Trebuie oferite garanții de stabilitate politică și trebuie obținute programe internaționale dirijate pentru sisteme de irigații. Voi denunț toate eforturile ca această idee absurdă a privatizării sistemelor de irigații să nu se pună în practică. Obiectivul de interes național nu pot fi supuse orivătizării.

Strategia dvs. electorală se bazează pe potența electorală a C.D. locale sau are o componentă de opinie, bazată pe dialogul direct cu electoratul, depășind linia politică a Convenției?

Strategia mea se bazează pe dialogul cu electoratul. Dar linia politică a Convenției are totuși acest avantaj, că reprezintă o coalitie de forțe democratice cu un spectru foarte larg (democrat-creștin, liberal, ecologist, social-democrat) se raportează la elitele ideologice — un stat de drept, aplicarea legilor, democrația. Aceasta îmi asigură avantajul de a avea un contact direct cu electoratul, fără nici un fel de compromisuri.

Ne puteți da un pronostic estimativ pentru candidații aflați în cursa prezidențială? Cîce credeți că va votează și cine credeți că nu va votează?

În ceea ce privește pronosticul, să lăsăm sondajele de opinie și ziaristilor plăcerea și sarcina să-l facă. Totuși pot să vă spun că în ultimul sondaj IMAS — deci al unei agenții foarte specializate și competente — publicat în ziarul Libertatea, care este un ziar independent...

Independent de Convenție?

Da. Pentru prima oară în rezultatele unui sondaj de opinie, pentru tural al doilea de acurțin pe primul loc este candidatul Convenției Democratice și pe locul doi prezidențiale Iliescu. Cei doi candidați sînt creditați cu locuri minore. Cine mă votează și cine nu mă votează? Cred că mă vor vota cei care sînt mai bine informați și cei care au devenit din electori cetățeni. Alții oameni care pun întrebări și își pun întrebări. M-ar întrista să fiu votat de oameni care să

nu mă întrebe atunci cînd voi propune un program: „Pe ce te bazezi dimineață cînd propui un program de reformă? De unde crezi că vor veni fondurile? Care vor fi costurile sociale? Ce încredere putem să avem noi în dumneavoastră?”. Un astfel de alegător îmi doresc. Înainte de a fi propus în această activitate politică directă, m-am ocupat de educația civică, am fost președintele Academiei Civice și am declarat atunci că mă interesează mai mult cei care aleg decît cei care sînt aleși. Aceasta cred că este principala problemă a României: educația celor care aleg. În momentul în care vom avea oameni care să aleagă în cunoștință de cauză, atunci cred că și formația pe care o reprezintă, și eu vom avea succesul asigurat.

3.) În „Evenimentul zilei” de luni s-a publicat o informație potrivit căreia Ana Blandiana și Ticu Dumitrescu nu vî vor însori la Galați deoarece nu sînt azeali în acest oras. Ea a fost imediat infirmată de Convenția Democrată Galați. Să considerăm absența celor două personalități ca o confirmare a informației din „Evenimentul zilei”? 2.) Au afirmat azați la Galați că din punctul de vedere al C.D. una din cele două condiții fundamentale pe care trebuie să le îndeplinească un președinte ar fi aceea de a putea realiza reconcilierea națională. Știți fiind că prezidențiale actual și ceilalți candidați la prezidenție propun același lucru cum ați vedea dvs. realizabilă reconcilierea națională?

3.) Informația din „Evenimentul zilei” este o tipică diversivene care încearcă să creeze disensiuni în cadrul C.D. și între liderii C.D. și candidatul la prezidenție. Ascără după emisiunea de la televiziune, am lucrat cu d-l Romulus Rusan și cu d-na Ana Blandiana cînd la ora 2.30, pregătind întîlnirea de la Bacău (unde vom merge împreună, și cea de la Sibobolzia. Nimic nu poate participa la toate întîlnirile, iar dîna cum va spuneam, poimine vom fi împreună la Bacău. 2.) Reconcilierea națională nu se poate face decît pe bază de adevăr. Națiunea are dreptul să aște adevărul despre tot ce s-a întîmplat în perioada comunistă, pe s-a întîmplat în '21 și '22 decembrie, ce s-a întîmplat cu diversivunile de la Tirgu-Mures, cu minciunile cu fraudele. Acesta sînt peuse în discuția parlamentului (nu prezidențiale se ocupă de acest lucru) și a justiției, dacă este cazul. Se va asigura o bază reală pentru reconcilierea națională, în care întelegeria urmează fclării dacă și iertarea urmează recunoașterii.

3.) Se pare că pînă la acest moment sîntei un căștăat al presei în general și al celei de opoziție în special. Este aceasta o reacție împotriva comunismului sau se datorează realităților dvs. personale? 3.) Ați vorbit despre eradicarea corupției, aflată și în platformele electorale ale celorlalți candidați la prezidenție. Am dori să ne spuneti care ar fi metodele dvs.

1.) Ceea ce m-a impresionat cel mai mult atunci cînd Convenția Democrată și-a ales prin votul secret al colegiului de electori un candidat unic la prezidenție, și numele acesta a fost anunțat în fața unei săli încălzite de reprezentanți ai presei, au fost aplauzele. Și am spus acest lucru pe seama faptului că era înlocuit de 12 nopțea și acești ziaristi erau tineri și aștia să mă uit în ochii lor și știu că nu pot să-l mint și că trebuie să te răsușand; aceasta îmi asigură simpatia. Iar pe de altă parte este, cred, vorba de o maturitate în presă care a înțeles că astfel alegerile prezidențiale nu reprezintă o competiție obișnuită, care ar putea fi asemnă cu o competiție între Bush și Clinton. Aici este vorba de o alegere între trecut și viitor. Ziaristii sînt oameni cel mai bine informați și ei știu foarte bine ce înscamnă acest lucru. Jefferson spunea: „de-

(Continuare în pag. 15)